

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI ve EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

EŞLE YAŞANAN SORUNLAR İLE EVLİLİK
DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yüksek Lisans Tezi

Hatice Kübra YILMAZ

İstanbul, 2020

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI ve EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

EŞLE YAŞANAN SORUNLAR İLE EVLİLİK
DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yüksek Lisans Tezi

Hatice Kübra YILMAZ

Danışman: Prof. Dr. Ayşen GÜRCAN

İstanbul, 2020

T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Yüksek Lisans programı öğrencisi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
Hatice Kobra Yılmaz 'ın
Eşle Yaşanan Sorunlar ile Evlilik Dayanımı Arasındaki
İlişki başlıklı tez çalışması,
Enstitümüz Yönetim Kurulu 16.01.2020 tarih ve 2020-504/03 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından
oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

UNVANI, ADI SOYADI

İMZA

TEZ DANIŞMANI

: Prof. Dr. Ayşen Gürcan

JÜRİ ÜYESİ

: Doç. Dr. Harifi Parlak

JÜRİ ÜYESİ

: Doç. Dr. Durmuş Ümmet

(*) Yüksek lisans tez savunma jürileri en az biri kurum dışından olmak üzere danışman dahil en az üç öğretim üyesinden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda eş danışman jüri üyesi olamaz. Eş tez danışmanının jüri üyesi olması durumunda asıl jüri beş üyeden oluşur.

ÖZET

Bu araştırma, evli çiftlerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler bağlamında belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, Evlilik Doyum Ölçeği, Eş ile Yaşanan Sorun Anketi ve kişilere ait bilgileri toplamak üzere Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ili Avcılar ilçesinde birkaç özel okul velilerinden evli olan çiftler oluşturmaktadır. Çalışmada seçkisiz seçim yöntemiyle 21-60 yaş arası 175'i kadın (%72,3), 67'si erkek (%27,7) olmak üzere 242 kişilik bir örneklem grubu oluşturulmuştur.

Araştırma, ilişkisel tarama modelinde nicel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Sonuçlar, SPSS 25.0 ile çözümlenmiştir. Normallik dağılımını gözlemlemek üzere Kolmogorov-Simirnov ve Shapiro-Wilk testleri, ölçeklerin ve alt ölçeklerin ilişkisini incelemek üzere Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, farklılaşmanın gözlenmesi için Mann Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan evli bireylerin eşleriyle yaşadıkları sorunların ve evlilik doyumlarının “orta düzeyde” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eşle yaşanan sorunlar evlilik doyumunun yordayıcısıdır. Eşle yaşanan sorunlar ile evlilik doyumu kişisel özelliklerden etkilenmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle, bu araştırmanın ilgili alanyazın için önemli sayılabilecek doğurgulara sahip olduğu ve yapılacak ilgili araştırmalara yol gösterici olabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, evlilik doyumu, evlilikte yaşanan sorunlar

SUMMARY

The research is conducted to reveal a possible correlation between the married couples' problems and their level of marriage satisfaction based on several relevant variables. In order to collect data, Demographic Form, The Scale of Marriage Satisfaction Scale and The Problem Scale by Spouse are used. The research sample contains 242 married participants in the ages between 21-60 as 175 (%72,3) women and 67 (%27,7) men who live in Istanbul, Avcılar district.

The research is designed a quantitative and correlational survey methods. The results are interpreted by using SPSS 25.0. Kolmogorov-Smirnov and Shapiro-Wilk is used to check the normality distribution; Multi Linear Regression Analyse is used to see the correlations between scales and the subscales; and applied to measure the predictability. In addition to those, Mann Whitney U test and Kruskal-Wallis test are used to observe the differentiation.

As a result of the study, the participants in the sample seem to have an average level of problems and average level of marriage satisfaction. The level of problems in a marriage are predictive for the marriage satisfaction level. Also, the problems with the spouse and the marriage satisfaction is being affected by the personality differences. In the light of those findings, this study is convenient to refer for any further researches within the related research fields.

Key Words: Marriage, marriage satisfaction, marriage problems

ÖNSÖZ

Tüm yaşamım boyunca her an yanımda olduklarını hissettiren, bu akademik çalışmamda da desteklerini esirgemeyen başta değerli anneme, babama, kardeşim Abdullah'a ve fedakar ablam Nagehan'a,

Çalışmalarım esnasında bana huzurlu bir ortam sağlayan ve beni anlayışla karşılayan güzel ruhlu eşim Yusuf'a ve bu süreçte beni anne karnında yalnız bırakmayan biricik oğlum Salih'e,

İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde eğitimime katkı sağlayan bütün hocalarım başta olmak üzere, yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen değerli hocam Sayın Lütfü ÇAKIR'a,

Yüksek lisans eğitim sürecinde bana varlığıyla ve çalışmalarıyla güç veren, her bakımdan örnek olan, gururla ve saygıyla anacağım kıymetli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Ayşen GÜRCAN'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	ii
ÖNSÖZ	iii
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Amacı	3
1.2. Araştırmanın Problemi	3
1.2.1.Araştırmanın Alt Problemleri.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Sayıtlar	4
1.6. Tanımlar	5
BÖLÜM 2	6
İLGİLİ LİTERATÜR	6
2.1. Aile.....	6
2.2. Evlilik.....	10
2.3. Evlilik Doyumu.....	12
2.3.1. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler.....	14
2.4. Eşle Yaşanan Sorunlar	16
2.5. Yapılan Araştırmalar	18
2.5.1. Evlilik Doyumuyla İlgili Yapılan Araştırmalar:	19
2.5.2. Eşle Yaşanan Sorunlarla İlgili Yapılan Araştırmalar:.....	21
BÖLÜM 3	24
YÖNTEM	24
3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.2. Evren ve Örneklem	24
3.3. Veri Toplama Araçları	28
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	29
3.3.2. Eş ile Yaşanan Sorun Anketi.....	29

3.3.3. Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	30
3.4. Verilerin Toplanması	31
3.5. Verilerin Analizi.....	31
BÖLÜM 4	35
BULGULAR	35
4.1. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunlar ile Evlilik Doyumları.....	35
4.2. Eş ile Yaşanan Sorunlar ile Evlilik Doyumu Arasında İlişki Var mıdır? 38	
4.3. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Eşleriyle Yaşadıkları Sorunlar ve Evlilik Doyumları	39
4.3.1. Cinsiyete Göre Eşle Yaşanan Sorunlar	40
4.3.2. Cinsiyete Göre Evlilik Doyumu.....	42
4.3.3. Yaşa Göre Eşle Yaşanan Sorunlar	44
4.3.4. Yaşa Göre Evlilik Doyumu	47
4.3.5. Eğitim Düzeyine Göre Eşle Yaşanan Sorunlar	49
4.3.6. Eğitim Düzeyine Göre Evlilik Doyumu.....	53
4.3.7. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Eşle Yaşanan Sorunlar.....	56
4.3.8. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Evlilik Doyumu	59
4.3.9. Evlilik Süresine Göre Eşle Yaşanan Sorunlar.....	61
4.3.10. Evlilik Süresine Göre Evlilik Doyumu	63
4.3.11. Evlilik Biçimine Göre Eşle Yaşanan Sorunlar.....	66
4.3.12. Evlilik Biçimine Göre Evlilik Doyumu	69
BÖLÜM 5	73
TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER	73
Kaynakça	91
Ekler	97

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	25
Tablo 2. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	25
Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	25
Tablo 4. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı	26
Tablo 5. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı	26
Tablo 6. Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Dağılımı	27
Tablo 7. Katılımcıların Evlenme Biçimlerine Göre Dağılımı.....	27
Tablo 8. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı.....	28
Tablo 9. Katılımcıların Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı	28
Tablo 10. Veri Toplama Araçlarının İç-tutarlık Hesaplamaları.....	31
Tablo 11. Eşle Yaşanan Sorunlar Anketi ile Evlilik Doyum Ölçeği Normallik Dağılımı	32
Tablo 12. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketi ve Evlilik Doyum Ölçeği Basıklık ve Çarpıklık Değerleri.....	33
Tablo 13. Eş ile Yaşanan Sorunlar.....	35
Tablo 14. Katılımcıların Evlilik Doyumu Puanları.....	37
Tablo 15. Eş ile Yaşanan Sorunların Evlilik Doyumunu Etkileme Düzeyi.....	38
Tablo 16. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	40
Tablo 17. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Cinsiyet Analizi.....	42
Tablo 18. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları	43
Tablo 19. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Yaşlarına Göre Dağılımı	45
Tablo 20. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Yaş Analizi	46
Tablo 21. Katılımcıların Yaşlarına Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları	47
Tablo 22. Evlilik Doyumu Benlik Alt Ölçeğinde Bölüme Göre Gözlenen Farkların Kaynağı	49

Tablo 23. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	50
Tablo 24. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Yaş Analizi	52
Tablo 25. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları	54
Tablo 26. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Farkların Kaynakları	55
Tablo 27. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı	56
Tablo 28. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Çocuk Sahibi Olma Durumu Analizi	58
Tablo 29. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları	59
Tablo 30. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Evlilik sürelerine Göre Dağılımı	61
Tablo 31. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Evlilik Süresi Analizi	63
Tablo 32. Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları	64
Tablo 33. Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Farkların Kaynakları	65
Tablo 34. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Evlilik Biçimlerine Göre Dağılımı	66
Tablo 35. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Evlilik Biçimi Analizi	68
Tablo 36. Katılımcıların Evlilik Biçimlerine Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları	69
Tablo 37. Katılımcıların Evlilik Biçimlerine Göre Benlik Boyutundaki Evlilik Doyumlarına İlişkin Farkların Kaynakları	71
Tablo 38. Katılımcıların Evlilik Biçimlerine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Farkların Kaynakları	72

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Cinsiyete Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi.....	44
Şekil 2. Yaşa Dayalı Olarak Evlilik Doyumunun Benlik Alt Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi	48
Şekil 3. Eğitim Düzeyine Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi	55
Şekil 4. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi.....	60
Şekil 5. Evlilik Süresine Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi	65
Şekil 6. Evlilik Biçimine Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Benlik Alt Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi	70
Şekil 7. Evlilik Biçimine Dayalı Olarak Evlilik Doyumu (Bütün) Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi	71

KISALTMALAR

Akt: Aktaran

Ark: Arkadaşları

Çev: Çeviri

EDÖ: Evlilik Doyum Ölçeği

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

TAYA: Türkiye Aile Yapısı Araştırması

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM 1

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi ve sınırlılıkları üzerinde durulmaktadır.

GİRİŞ

Evlilik kültürden kültüre değişiklik gösteren evrensel bir kurumdur. Bu kurum insan hayatının en önemli yaşantısıdır ve vazgeçilmez bir unsurdur. Toplumun temelini oluşturan aile, evlilikle başlar ve toplumun ahlaki, kültürel ve sosyal sürekliliğini sağlama yönünden büyük önem arz eder (Çelik, 2009).

Yavuzer (2017)'e göre “evlilik” kavramı, “aile” kavramından daha belirgindir. Aile bir grup veya örgüt, evlilik ise karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla yaptıkları bir sözleşmedir. Evlilik kadınla erkeği karı-koca olarak birbirine bağlayan, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan ve toplumsal yönden üzerinde devletin kontrol, hak ve bulunan yasal bir ilişki biçimidir. En önemlisi ise insanın duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını gerçekleştirdiği bir kültür olgusudur.

Evlilik bireylere psikolojik, ekonomik ve sosyal açıdan yarar sağlayıp daha kaliteli ve daha sağlıklı bir yaşam sunduğu için bireylerin yaşam kalitesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu bakımdan yaşam kalitesini arttıran bireylerin sağlıklı bir evlilik geçirdikleri, evlilikle birlikte yaşam stillerinin farklılaştığı ve çeşitli beklentiler içerisinde oldukları söylenebilir (Bağcı ve Buluş, 2016).

Evlilik bireyin hayatını, hayata bakış açısını ve davranışlarını değiştirebilir. Bu değişim her zaman olumsuz olmayabilir, aksine, bazen olumlu özelliklerde katar. Evlilik insanın kendi dünyasını bir başkasıyla paylaşmasını gerekli kılar ve evliliğe tepki bu bağlamda kaçınılmazdır. Evlenmeden önce kendi işini, kariyerini, beklentilerini, planlarını ve sorunlarını düşünmesi yeterliyken, evlendikten sonra aynı şeyleri eşi için de düşünmesi gerekir. Sonuç olarak evlendikten sonra eşlerin ve aralarındaki ilişkinin değişimi de oldukça normaldir (Şendil ve Korkut, 2008).

Evlilikte meydana gelen olumsuz değişimler beraberinde bazı sorunları ortaya çıkarabilir. Şendil ve Korkut (2008)'a göre evlilikte yaşanan sorunlar,

bireylerin yaşamlarındaki en ciddi meseleler arasında ilk sırada yer almaktadır. Bu sorunlar zamana ve duruma göre değişkenlik gösterebilir. Örneğin evliliğin ilk yıllarında sosyo-kültürel farklılıklar uyumu güçleştirebilir ve sorunların artmasına neden olabilir. Bilimsel çalışmalardan yola çıkarsak aile yapısı, evliliğin ilk yıllarında evliliğin gidişatı açısından çok önemlidir. İlk yıllar evlilikte adaptasyon süreci olarak ifade edilir. Çatışmalar olabileceği gibi şayet sorunlar çözümlenirse uyum gerçekleşir. Evlilikte bir başka sorun geniş aile sorunlarıdır. Evlenirken ailesinden ayrışamayan çiftler beraberinde sorunları eve taşır. Aile içi kurallarda evlilikte sorunlara neden olabilir. Kurallara uyulup uyulmaması kadar kuralları kimin koyduğu da eşler arası tartışmaya yol açar. Eşler arası değinilecek başka bir husus cinselliktir. Cinsel uyumsuzluk evlilikte önemli bir sorundur. Erkek için büyük bir yere sahip olan cinsellik, birçok kadın tarafından bencil ve duygusuz yaşandığı için sorun olarak ele alınır. Halbuki erkek cinselliği duygusallık ve yakınlık olarak görür. Evlilikte eşler arası sorun olabilecek başka bir husus gerçekdışı beklentilerdir. İnsanların hayata dair beklentileri gerçek olmasa bile etkileri gerçektir. Beklentiler bazı gerçekleri değiştirme gücüne sahiptir (Güllü, 2015). Araştırmacılar bireylerin kendilerine ve karşısındaki diğer insanların kendisine dair yapabileceklerine inanmasının ve bu konuda beklentilerini arttırmasının kişinin motivasyonunu arttıracağını aynı zamanda kontrol edilemeyecek kadar beklentinin yüksek olmasının doğru olmadığını söylemektedir (Dobelli, 2014).

Evlilik ile ilgili çok çalışılan bir konu ise evlilikte doyumdur. Evlilik doyumu, bireyin çift ilişkisine dayalı olarak duyduğu mutluluk ve tatmin duygusunun derecesidir. Araştırmalar evlilikte doyumunu etkileyen birçok etken olduğunu söyler. Bunların arasında kişilik özellikleri başta olmak üzere çiftlerin yaşı, eğitim düzeyleri, ailede çocuk olması ve tabii cinsiyetleri de (anne-baba rolleri) evlilik doyumunu etkileyen etkenlerdir (Çelik, 2009).

Bu araştırmanın konusu; evli bireylerin eş ile yaşadığı sorunlar ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi, evlenme biçimi ve çocuk sahibi olup olmamaları değişkenleri bağlamında incelemeye yöneliktir.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, evli çiftlerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi, evlenme biçimi ve çocuk sahibi olup olmamaları değişkenleri bağlamında belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda eş ile yaşanan sorun gruplarının ve bunlar ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi, evlenme biçimi ve çocuk sahibi olup olmamaları açısından değişip değişmediğini belirlemek hedeflenmiştir.

1.2. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmada evli çiftlerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumu arasındaki ilişki; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi, evlenme biçimi ve çocuk sahibi olup olmamaları değişkenleri bağlamında ortaya konacaktır. Bu amaçtan hareketle aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1.2.1.Araştırmanın Alt Problemleri

- 1) Araştırmaya katılan kişilerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar nedir?
- 2) Araştırmaya katılan kişilerin evlilik doyumları nasıldır?
- 3) Araştırmaya katılan kişilerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumlarının arasında bir ilişki var mıdır?
- 4) Araştırmaya katılan kişilerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ve evlilik doyumları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 5) Araştırmaya katılan kişilerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ve evlilik doyumları yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 6) Araştırmaya katılan kişilerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ve evlilik doyumları eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 7) Araştırmaya katılan kişilerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ve evlilik doyumları çocuk sahibi olma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

8) Araştırmaya katılan kişilerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ve evlilik doyumları evlilik sürelerine göre farklılaşmakta mıdır?

9) Araştırmaya katılan kişilerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ve evlilik doyumları evlilik biçimlerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Evlilik dünyanın genelinde oldukça önemli kabul edilen bir kurumdur. Evlilik kadar evlilikte doyuma ulaşmakta gayet önemlidir. Bunun altında yatan nedenler arasında bireyin psikolojik doyuma ulaşması kadar çiftlerin birbirleriyle yaşadıkları sorunların çözüme ulaşmasının önemi ilgili literatürlerde mevcuttur. Bu araştırmada ise diğerlerinden farklı olarak cinsiyete göre, yaşa göre, eğitim durumuna göre, evlilik süresine göre, evlenme biçimine göre ve çocuklu olup olmamalarına göre eş ile yaşadığı sorunların evlilik doyumunu değiştirip değiştirmediği araştırılacaktır. Eş ile yaşanan sorunlar ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi bu değişkenler açısından incelemek çalışmanın başlıca amacı olup, bu çalışmanın Türkiye'deki ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, araştırmaya katılan bireylerle sınırlıdır. Çalışmanın sonuçları, sadece bu grup ile ilgilidir. Çalışma grubunun eş ile yaşadığı sorunlar düzeyi, Eş ile Yaşanan Sorun Anketinin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır. Çalışma grubunun evlilik doyumu düzeyleri, Evlilik Doyum Ölçeği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmada, aşağıdaki bazı sayıtlardan hareket edilmiştir:

1. Bu araştırmada kullanılan ölçme araçları ve ölçtükleri özellikler genel itibariyle geçerli ve güvenilirlerdir.

2. Araştırmaya katılan bireyler, kullanılan Eş ile Yaşanan Sorun Anketi ve Evlilik Doyumu Ölçeği veri toplama araçlarına içten ve objektif olarak cevap vermiş, gerçek durumlarını yansıtan samimi bir şekilde değerlendirmişlerdir.

1.6. Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan temel kavramların tanımları aşağıda yer almaktadır:

Eş ile Yaşanan Sorun: Evli çiftlerin evliliğinde meydana gelebilecek sorunları içerir (şendil ve Korkut, 2008).

Evlilik Doyumu: Evlilik doyumu, bireyin çift ilişkisine dayalı olarak duyduğu mutluluk ve tatmin duygusunun derecesidir (Çelik, 2009).

BÖLÜM 2

Bu bölümde amaca uygun olarak literatürden bahsedilmiştir. Ailenin genel bir tanımı yapılarak; evlilik, evlilikte doyum, eşle yaşanan sorunlar ile ilgili konular alt başlıklar altında açıklanmıştır.

İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Aile

Aile, evlilik bağları ile oluşan, insan ilişkilerinin en yakın ve en yoğun olduğu bir toplumsal kurumdur (Tan, 1976).

Çelik (2009)'e göre aile, geleceğe pozitif bakan, kendilerinin ve çocuklarının güvenini sağlayan, üyeler arasında açık iletişimin olduğu, dış sistemlere karşı olumlu yönler geliştirip, problemlere karşı çözüm arayışı içinde olan alt sistemlerden oluşan sistemler bütünüdür.

Aile, toplumsal örgütlenme ve kurumlaşmanın temel bir ögesidir. İnsanlık tarihi boyunca işlevlerinde değişiklikler yaşansa bile toplumdaki yerini ve önemini hiçbir zaman yitirmemiştir. Aile işlevlerini sosyolojik bakış açısıyla ele alan birçok araştırma vardır. Bu araştırmalardan elde edilen bilgilere göre ailenin işlevleri; 1) biyolojik işlev, 2) psikolojik işlev, 3) eğitim işlevi, 4) toplumsal işlev, 5) kültürel işlev, 6) ekonomik işlev olmak üzere altı temel başlık altında incelenmiştir (Kır, 2011).

Biyolojik işlev cinsel güdünün meşru olarak doyuma ulaşmasıdır. Bunun neticesinde çiftler çocuk sahibi olur ve nesil devamı sağlanır (Özgüven, 2017).

Psikolojik işlevlerin en başında çocukların psikolojik gereksinimlerinin doyurulması yer alır. Kır (2011)'a göre çocuklar biyolojik olduğu kadar psikolojik olarak da ebeveynleri tarafından korunup kollanmaya muhtaçtır. Çocuğun sevgi, saygı, üzülmeye, ağlama, öfkelenme, sevinme, şımarma, gibi psikolojik ihtiyaçları ailesi tarafından karşılanmalıdır.

Özgüven (2017)'e göre toplumsal işlev birlikte güven içinde yaşama, toplumda bir yer edinme, aile içinde dayanışma halinde olma, bireyin korunma ve yaşam gereksinimlerinin sağlanması anlamına gelir.

Eğitim işlevi çocuğu hayata hazırlayan önemli bir işlevdir. Kır (2011)'a göre çocuk ilk olarak ailede eğitilir. Bu eğitimle hayata atılır ve mesleğe yönlendirilir. Dolayısıyla yemeyi, içmeyi, oturmayı, kalkmayı, bütün insani nitelikleri ailede öğrenir.

Ekonomik işlev üretim, tüketim, dağıtım gibi bilgi ve beceriyi aile içerisinde kazanmaya yarar. Ayrıca bireyin mesleki bilgilendirme ve yönlendirme açısından da büyük önemi vardır (Özgüven, 2017).

Kültürel işlev kuşaktan kuşağa aktarılır. Buna göre en önemli olgu bilgi, deneyim ve dil araçları ile aktarım gerçekleştirilir (Kır, 2011).

Bireyler insanlarla aralarında kuracağı iletişim biçimini, bir olay karşısında sergileyeceği davranış kalıplarını, insanlardan beklentilerinin temellerini ve tüm eğitim sürecini aile ortamında öğrenirler. Toplumsal düzen, örf ve adetlerimiz, değerlerimiz bu aile çatısında yeniden inşa edilir (Güllü, 2018).

Özer (2016)'e göre aile yaşamının temelini karı koca arasındaki etkileşim ve iletişim oluşturur ve eşler duygusal olarak birbirlerine bağlıdır. Aynı evi paylaşmakla kalmaz sorumlulukları da bölüşürler ve aile içi mevzularda ortak karar alırlar.

Aile bireyleri evliliğin her aşamasında farklı görev ve sorumluluklar üstlenirler. Aile bireylerinin zamana bağlı olarak yaşadığı dönemseller durumlar vardır. Bu döngü içerisinde sorunlarla karşı karşıya kalan aile yaşamını idame ettirebilmek için sorunlarını çözmek mecburiyetindedir. Aksi takdirde ailede krizler ortaya çıkabilir ve içinde bulunduğu döngüyü tamamlayamadan yeni bir sürece geçmiş olur (Tan, 1976).

Birbirleri ile ilişkili olan ve bir bütünü oluşturan öğelerin tümü sistem olarak adlandırılır. Her sisteme göre parça birbiriyle ilişki içerisinde ve işlevselliği açısından birbirine bağımlıdır. Sistem kendi içinde bir değişim yaşarsa, sistemin diğer öğeleri de aynı değişimi yaşar. Aileyi bir sistem olarak ele alan bazı varsayımlardan hareketle aile içi sistemin; bütünlük ve düzen açısından, hiyerarşik

yapı içerisinde, homeostasis ilkesine göre ve içsel-dışsal uyum sağlamak gibi özelliklere sahip olduğunu söylenir (Akün, 2013).

Birçok çalışmada kişilerin gelişim dönemleri gibi ailenin de gelişim dönemleri olduğu ve belli aşamalardan geçtiği belirtilmiştir. Toplumun en temel sosyal kurumlarından olan ve birçok işleve sahip olan aile, içinde barındırdığı üyeleri arasında farklı dönemlerde farklı görev ve rollere sahip olur ve o dönemlerde aile içi problemlere şahit olabilir. Bu durum aile işlevlerini ciddi anlamda etkileyen bir konudur. Bu sebeple aile yaşam döngüsünün öğrenilmesi ailedeki farkındalığı arttıracak olup işlevsel değişime de önemli ölçüde katkı sağlayacaktır (Kızıldağ, 2017).

Aile yaşam döngüsünü ilk geliştiren kişi Evelyn Duvall'dir. Bu modeli ilk etapta 4 evrede açıklar. Bunlar:

- *Evli çiftler
- *Küçük çocuklu aileler
- *Yetişkin döneminde çocuğu olan aileler
- *Yetişkin çocuklu aileler

Daha sonra Duvall bu modeli geliştirerek 8 evreye çıkartır. Bu evreler evlilik ile başlar, eşlerin ölümü ile sona erer. Bu model aile içi yaşanabilecek sorunları içermesi açısından oldukça önemlidir (Goldenberg ve Goldenberg, 1980).

Duvall'in aile modeli günümüz aile yapısına uyarlanmış ve hala geçerliliğini korumaktadır. Evli çiftler, bebekli aileler, okul öncesi dönemde çocuğu olan aileler, okula giden çocuğu olan aileler, ergenlik çağında çocuğu olan aileler, hareket eden merkezler olarak aile, orta yaşlı anne-baba, aile üyelerinin yaşlanması olarak döngüyü ifade eder (Gür, 2011).

Aile yaşam döngüsü ve aile yapısı üzerine yapılan çalışmalar ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2006 yılında yapılan araştırmaya göre rakamlar, yaşayan ailelerin büyük çoğunluğunun çekirdek aile yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

- % 6,0 Tek kişilik hane
- % 80,7 Çekirdek aile

- % 13,0 Geniş aile
- % 0,3 Öğrencilerden/işçilerden oluşan hane

Araştırma 2011 yılında tekrar yapılmıştır. Buna göre Türkiye'deki en yaygın hane halkı tipi çekirdek ailedir (%70). Ülkemizde geniş aile yapısı varlığını sürdürmekle beraber, oranı diğerlerine göre düşüktür (%12). Dağılmış ailelerin oranı ise %18'dir. Özet olarak Türkiye Aile Yapısı Araştırması (TAYA) 2006 ve TAYA 2011 sonuçlarına göre çekirdek aile hem kentsel hem de kırsal alanlarda en yaygın aile biçimidir (TÜİK, 2013).

Araştırma sonuçlarında geniş aile tipinin oransal olarak azlığı ve yalnız yaşayanların oranının yüksekliği dikkat çekicidir (Özdemir, Vatandaş, ve Torlak, 2011). Bunun nedeni ise çekirdek ailenin daha az sayıda çocuğa sahip olma isteğiyle ilişkili olmasıdır. Geniş ailenin ise kozmopolit bir yaşam biçiminin hüküm sürdüğü kentsel alanlarda tek ebeveynli ailelerin, dağılmış ailelerin ve akraba olmayanlardan oluşan ailelerin yaygınlığından kaynaklı azaldığını ortaya koyar. Kentsel alanlarda tek kişilik hanelerde yaşayanlar daha çok bir seçimin sonucu, kırsal alanlarda yaşamak daha çok bir zorunluluğun sonucudur. Bu ölçüde TAYA 2006 ve TAYA 2011'den elde edilen bulgular bunu teyit eder (TÜİK, 2013).

Aile genel tanımıyla psikolojik ve biyolojik olarak bağlı, aynı geçmişi ve aynı ev ortamını paylaşan, ekonomik ve duygusal bağlılığı olan üyelerden meydana gelir. Ailelerin yaşamı düzenleme biçimleri ve yaşam stillerindeki farklılık aile tiplerinin farklılaşmasını sağlar (Özabacı ve Erkan, 2017).

TÜİK (2017), popüler aile tiplerini şöyle anlatır:

Çekirdek Aileler: Karı, koca ve çocuktan oluşan aile tipidir. Çekirdek ailenin özelliği çocuklarını gelenek göreneklere bağlı, kendi örf ve adetlerine uygun bir şekilde yetiştiren ve onları toplumsal rollere hazırlayan bir sistemdir.

Tek Ebeveynli Aileler: Bu tip aileler çocuğun bakımı ve yetiştirilmesinden sorumlu, biyolojik bağın olmadığı, tek ebeveynin mevcut olduğu bir sistemdir.

Yeniden Evlenen Aileler: Ebeveynlerden birinin veya her ikisinin daha önce bir evlilik yaptıkları, bu evliliklerinden bir çocuklarının olduğu ve bunun üzerine yeniden evlendikleri bir sistemdir.

Çocuksuz Aileler: Kendi tercihleri doğrultusunda çocuksuz bir evlilik sürdüren ya da geç yaşta evlenip, biyolojik nedenlerden ötürü çocuk sahibi olamayan ailelerdir. Bu aileler; çocuk yetiştirme stresinden uzak, birbirlerine daha çok zaman ayıran, işine ve sosyal yaşamına daha çok yoğunlaşırlar.

Yaşlı Aileler: Yaş ortalaması 65 ve üzerinde olan kişilerden meydana gelen aile tipidir. Bu tipte aile bireyleri emekliliğe geçiş, dul olma, cinsel yönden yoksun, yetişkin çocukları olan, uzun evlilik yaşantısı geçirmiş, büyük anne- büyük baba rollerinde olurlar.

Geniş Aileler: Anne-baba, büyük anne-büyük baba ve çocukların bir arada yaşadığı ailelerdir.

Çelik (2009), aile ve evlilikle ilgili literatürü incelediğinde bu iki kavramı açıklayan kuramların iç içe olduğuna dikkat çeker. Yani aile ve evlilik, farklı sistem gibi görülseler bile aslında birbirlerini tamamlayan yapılardır. Yavuzer (2017)'e göre ise evlilik kavramı aile kavramından daha belirgindir. Aile bir grubu temsil ederken evlilik iki kişinin yaptığı bir sözleşme niteliğindedir. Bu sebeple aile ve evlilik kavramlarını ayrı ele almak konuya netlik kazandıracaktır.

2.2. Evlilik

Evlilik, karşıt cinsten erişkin iki kişinin törel ve yasal bağlara uyum sağlayarak kurmuş olduğu biyo-psiko-sosyal bir kurumdur (Tan, 1976).

Evlilik resmi, duygusal, davranışsal ve biyolojik yönleri olan sosyal bir sistemdir. En güçlü sevgiler, nefretler, en derin doyumlar, acı veren hayal kırıklıkları bu sistem içinde yaşanmaktadır. Evlilik bir iletişim ve etkileşim sistemidir. Toplumsal hayatın en temel özü olan aileyi meydana getirir (Özer, 2016).

Evlilikle birleşen çiftler, birçok biyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlara cevap veren sosyal bir kurumun içerisine dahil olmuş olur. Bu kurum insan ilişkilerinin en yakın ve en yoğun olduğu aile kurumudur (Tan, 1976).

Evlilik insan yaşamını birebir etkileyen; mutluluğu, sevinci, güçlüğü, zorluğu ile beraber bireyler tarafından ulaşılabilir bir amaçtır. Evlilik bir arada

yaşamak, aynı ortamı ve aynı hayatı paylaşmak, çocuk sahibi olmak, onu yetiştirmek gibi nedenlerde kurulan bir kurumdur (Kızıldağ, 2017).

Evlilik, şu ihtiyaçlar ve sorumlulukları yerine getiren bir yapıdır: (a) Sevme ve sevilme ihtiyacı. (b) Toplumda bir yer edinme ihtiyacı. (c) İki kişinin biyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerini doyumması, ihtiyacı. (d) Dünyaya yeni nesiller getirme sorumluluğu. (e) Birlikte güven içinde yaşama ve korunma duygusu ihtiyacı. (f) Güvenli bir gelecek ihtiyacı. (g) Cinsel yaşamın düzenli ve sağlıklı olarak yaşanması ihtiyacı (Canel, 2012).

Evlilik insan hayatının en önemli olayları arasındadır. İnsan hayatının en önemli hedeflerinin başında ise mutlu evliliğe ulaşmak gelir (Öz Sosyal, Uz Baş, ve Aysan, 2016). Evlilik insan hayatındaki en önemli yaşantılardan biri olmasına rağmen bu deneyimin niteliği, kişinin yaşam kalitesiyle neredeyse bire bir ilişkilidir (Hünler ve Gençöz, 2003).

Ailenin alt sistemlerinden olan evlilik, bir etkileşim sistemidir ve iletişim ile canlılığını korumaktadır. Evli çiftler kendi aralarında sözlü-sözsüz mesajlar alıp verir, birbirlerine sosyal, duygusal ve cinsel isteklerini dile getirebilmeleri için iletişimi sağlıklı tutmaları gerekir. Zira mutlu bir evlilik için sağlıklı iletişim şarttır. Evlilikte yaşanan sorunların iletişim bozukluğundan kaynaklandığı, sağlıklı bir iletişim olmaması halinde anlaşılmadığı ve çözümlenemediği araştırmalar sonucu ortaya konmuştur (Özgüven, 2017).

Eşler ilişkilere yönelik değerlendirme yaparken algılamadaki farklılığı göz önünde bulundurmak durumundadır çünkü her bireyin ilişkiyi algılama şekli farklıdır. Eşlerden birinin pozitif algıladığı şeyi diğeri olumsuz algılayabilir. Burada önemli olan şey, eşlerin birbirleriyle kurduğu iletişimin kalitesi ve eşlerin birbirlerine dair beklentilerinin farkına varmalarıdır (Peseschkian, 2014).

Etkili iletişim kurulan evliliklerde, aile bireyleri birbirlerine zaman ayırır, birbirlerine değer verir, duygularını paylaşır, birbirlerini olduğu gibi kabul eder ve sevgi dolu yaklaşım sergilerler. Bu ortamda etkili iletişim kurulur ve birlikte mutlu, kaliteli ve eğlenceli zaman geçirmiş olurlar (Bağcı ve Buluş, 2016).

Araştırmalar evliliğin nedenlerini üç ana başlık altında toplamıştır. En önemli nedenlerin başında cinsel ihtiyaçları doyumak gelir. Çünkü cinsel doyum

evliliğin temel işlevidir. Diğer neden sosyal kabul görme yani korunma ve güven içerisinde olma duygusudur. Kişi evlilikle birlikte yalnızlık hissine bir son verir.

Üçüncü bir neden olarak psikolojik sebeplerden bahsedilir. Sevme ve sevilme ihtiyacı karşılandığı zaman kişi psikolojik doyuma ulaşır ve kendilerini daha iyi hissederler (Özgüven, 2017).

Evlilikte yaşanan sosyal, kültürel ve ekonomik değişiklikler aile kurumu üzerinde bir takım olumlu ve olumsuz değişikliklere yol açar. Bu kültürel yapıdan meydana gelen değişim nedeniyle, eşler birbirlerine önyargı oluşturup belirli kalıplar çerçevesinde bakarlar ve bu durum evlilikte kopmalara, dağılmalara sebebiyet verir (Bolkan, 2013).

Evlilikte sorunların, çatışmaların olması kaçınılmazdır çünkü ikili ilişkilerde olumsuz olaylar, anlaşmazlıklar sıklıkla yaşanmaktadır. Bunun sonucunda kişi bu olumsuz duygu ve davranışlarla baş etmede sorun yaşayabilir ve ilişkinin devamı için gereken güven duygusu yerini öfke ve intikama dönüştürebilir (Taysi, 2010).

Evlilik, aile kurmayı beraberinde getirir. Toplumun en küçük ve en önemli yapı taşı olarak kabul edilen ve insan yaşamında büyük ölçüde yeri olan bu sosyal kurum içerisinde bireyin yaşamından aldığı doyumun, toplum içerisindeki uyumunu etkilediğini ileri süren birçok araştırma mevcuttur. Evlilikte doyumun anlaşılması bu noktada önem arz eder.

2.3. Evlilik Doyumu

Evlilik doyumunu evliliğe dair genel bir değerlendirmedir. Sosyal bakış açısıyla ele alındığında eşe ve ilişkiye dair genel tutum olarak tanımlanır. Genel olarak evlilik doyumunu; bireyin sosyal yaşamında ihtiyaç duyduğu gereksinimlerini evliliğin karşılama derecesine dair algısıdır (Tezer, 1986).

Evlilik doyumunu evliliğe ilişkin mutluluk ve memnuniyeti ifade eder. Evlilikte mutluluğun artış göstermesi ve çatışmaların azalmasıyla meydana gelen evlilik doyumunu eşlerin sahip olduğu psikolojik tatmin olarak da açıklanır. Evlilikte doyum ilişkinin en sıcak alanından en soğuk alanına kadar uzanan geniş yelpazeli bir tanımdır. Evlilikte doyuma ulaşabilmek beklentilerin gerçekleşmesine ve çiftlerin mutlu olmasına bağlıdır (Bağcı ve Buluş, 2016).

Çelik (2009), evlilikte doyumu eşlerin birbirlerine karşı çevresel (çalışma, kazanç, problemleri paylaşma, karar almada eşitlik vs.) ve kişisel (iletişim biçimi, cinsel doyum, birbirlerine karşı gösterdikleri sevgi tarzı, eşlerin kendilerini ifade etmesi vs.) boyutlarla elde ettiği psikolojik tatmin olarak yorumlar.

Evlilik doyumu literatürde sıkça çalışılmış olmasına rağmen kolayca tanımlayabileceğimiz bir değişken değildir ve evlilik doyumunu etkileyen birçok değişken mevcuttur. Bunların arasında cinsiyet rolü, demografik değişkenler, iletişim, cinsel doyum, eşlerin tavır ve tutumları, iş doyumları, iş kaybı, psikolojik ve fizyolojik açıdan sağlıklı olmak, beraber geçirilen zaman, dine bağlılık, problem çözme becerisi, mükemmeliyetçilik, ego durumları, çalışma statüsü, ekonomik bağımsızlık, sosyo-ekonomik düzey gibi değişkenler yer almaktadır (Hünler ve Gençöz, 2003).

Evlilikte doyuma ulaşabilmenin ilk aşaması eş seçimiyle başlar. Eş seçimi, eşten beklentinin anlaşılması açısından önem arz eder. Eş seçimi insan hayatında verilen önemli kararlardan biridir. İnsanların kalan hayatını kiminle geçirmek ve paylaşmak istediğini belirler. Eş seçimi kadar eş seçimini oluşturan standartlar ve onu oluşturan değişkenler de önemlidir (Buss, Abbott, Angleitner, ve ark., 1990).

Kersten (1990)'e göre evlilikteki doyumsuzluklara ilk aşamada müdahale edilmesi önemlidir. Eşlerin birbirlerine yönelik olumlu duygular beslemesi ve psikolojik doyuma ulaşması, iletişim kurma ve problem çözme becerilerinin gelişimine bağlı olduğu değerlendirilmiştir.

Hünler ve Gençöz (2003), günümüzde boşanmaların artmasıyla birlikte evlilik doyumu ve onu etkileyen nedenler üzerinde yeterince durulması gerektiğini ve bunun çok önemli olduğunu ifade eder.

Bağcı ve Buluş (2016), evlilik doyumunun eşler arasındaki desteği ve evlilikte mutluluğu etkilediğini, evliliğin sağlıklı, mutlu, huzurlu ve başarılı bir süreçte yürütülmesi açısından önem arz ettiğini ve bu konuda evlilik doyumunu etkileyen değişkenlerin incelenmesinin evlilik doyumunu pozitif bir biçimde arttırmaya yönelik ipuçları verdiğini söyler.

2.3.1. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik doyumunu etkileyen birçok etken vardır. Bunların başında eşler arası iletişim yer alır. Sağlıklı iletişim evlilik doyumunu yordayan en temel etkenlerden birisidir. Bir diğer etken kişilik özellikleridir. Evlilikte eşlerin sağlıklı kişilik özelliklerine sahip olması ve birbirlerine bu bağlamda benzerlik göstermeleri evlilik doyumunda önemlidir. Bunun dışında ailenin ekonomik şartları, eğitim düzeyleri, eşlerin sadakatleri, ortak kültüre sahip olmaları, etnik dini değerlere sahip olmaları, eşlerin evliliğe ilişkin algıları, cinsel doyumları, birbirlerine karşı duydukları sevgi, mutluluk düzeyleri, fiziksel açıdan birbirlerini çekici bulmaları, evlenme yaşları, çocuk sahibi olup olmamaları gibi etkenler de evlilik doyumunu etkilemektedir (Balcı Arvas ve Hökelekli, 2017).

Evlilik doyumunu etkileyen bir başka etken psikolojik açıdan bireylere olan etkisidir. Evlilikte memnuniyet ve doyum, mutlu yaşamının ve evlilikteki memnuniyetin önemli bir destekçisidir. Evlilikte yüksek doyuma ulaşan bireylerin yüksek yaşama doyumuna da sahip olduğu görülmektedir. Ve bu kişilerin depresyona yatkınlıkları diğer bireylere göre daha düşüktür. Ayrıca evlilikte yüksek doyuma ulaşan bireylerin stres düzeyleri ve kan basınçları daha düşüktür, daha sağlıklı oldukları ve daha kaliteli uyudukları tespit edilmiştir (Bağcı ve Buluş, 2016).

Bu çalışma kapsamında evlilik doyumunu etkileyen faktörler üç alt boyutta ele alınacaktır.

- Aile
- Benlik
- Cinsel Doyum

Evlilik doyumunu ve aile alt boyutu incelendiğinde eşlerin aileleriyle olan ilişkilerinin evliliği etkilediği görülmüştür. Kayınvalide, kayınpeder ilişkileri çoğunlukla evlilikte sorun teşkil eder. Damatlar ilişkide bir kaçınma davranışı sergiledikleri için çıkabilecek sorunlardan biraz uzak dursa da gelin bu problemleri kayınvalidesiyle daha sık yaşar çünkü oğlunun sorumluluğunu devralmakla beraber akrabalık ilişkilerini artık o yönetir. Bu da çatışmaya yol açar (Çelik, 2006).

Evlilik doyumu ve cinsellik alt boyutu incelendiğinde Çelik (2006), eşler arası ilişkide cinselliğin çok önemli bir boyut olduğunu belirtmekle beraber, bu konuda yurt içinde çok fazla araştırma yapılmadığını söyler. Bunun nedeni ise cinselliğin araştırılmasını engelleyen faktörlerin olmasıdır. Yurt dışında yapılan çalışmaların ise evlilik öncesi ilişkiyi kapsadığını ifade eder. Evlilik uyumu ve cinsel yaşam arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Araştırmalar evliliğinde cinsel doyumsuzluk yaşayan çiftlerin diğerlerine göre daha çok boşanma eğilimi gösterdiklerini, cinsellik hakkında açık iletişim kurduklarında evlilik doyumlarını artırdıklarını vurgular (Yıldırım, 1993).

Evlilik doyumu ve benlik alt boyutu incelendiğinde çiftlerin kendilerini ve eşini nasıl algıladığı, istek ve beklentilerini dile getirebilmesi, evlilikte eşine ve onun özelliklerine duyduğu saygı, çiftlerin ilişkisinden aldığı doyumu önemli şekilde etkiler. Eşler birbirlerinin kişilik özelliklerini kabul ettiklerinde ilişkilerindeki doyumun artacağı, benlik saygısı yüksek olan çiftlerin aile içi ilişkilerinde ve cinsel ilişkilerinde çok başarılı oldukları vurgulanmıştır. Çiftler birbirlerinin benliklerine olumlu yaklaşmadıklarında depresif belirtilerin artacağı ifade edilmiştir. Bu sebeple benlik algısı evlilik doyumunu önemli oranda etkiler (Çelik, 2006).

Günümüzde evlenecek bireylerin evlilikle ilgili gerçekçi olmayan beklentileri olabilir. Bireyler evlilikte beklentilerini kendi ebeveynlerini gözlemleyerek veya evlilik sürecinde olan başka kişileri gözlemleyerek şekillendirebilir (Riggio ve Weiser, 2008). Öz Soysal, Uz Baş ve Aysan (2016)'a göre bireylerin eşlerinden dostluk, arkadaşlık, cinsel partnerlik, anne-baba olma gibi beklentileri olduğunu, buna paralel samimiyet, eşitlik gibi gerçekçi beklentileri de olabileceğini ifade eder. İlişkilerle ilgili bu beklentiler, kişisel ilişkilerdeki algılara ve bu algılara yönelik davranışlara yönelik önemli bilişlerdir. Evlilikte gerçekçi olmayan beklentilerin evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilediği araştırmalar sonucu ortaya konmuştur (Güven ve Sevim, 2007).

Evliliğin sağlıklı ilerleyebilmesi için eşlerin, sorunları fark etme bilincinde olması ve çözümü için doğru olan davranışı sergilemesi gerekmektedir.

Araştırmalar evlilikte meydana gelen sorunların etkin bir şekilde çözümlenmesinin ailenin işlevselliğini pozitif yönde etkilediğini ortaya koyar (Şendil ve Korkut, 2008). Bu bakımdan eş ile yaşanan sorunların açıklanması faydalı olacaktır.

2.4. Eşle Yaşanan Sorunlar

Olumlu- olumsuz bütün davranışlar öğrenilir. Olumsuz davranışlar evlilikte sorunlar meydana getirir. Sorunları giderebilmek için yeni davranışlar öğrenmek ve belli davranış örüntülerini değiştirmek gerekir (Nichols, 2013).

Tutum ve davranışlarda değişimin yaşanması için bireyin değil aile içi ilişkilerin incelenmesi gerekir. İyi ilişki yaşayan eşler birbirleri ile karşılıklı çatışmaları ele alabilir, konuşabilir ve konulara odaklanabilir. Karşısındaki kişiyi duygularını anlatır ve davranışlarının değişmesini isterler. Bu noktada aile içi düzenin sağlanması, çatışmaların azalması büyük önem arz eder (Güllü, 2015).

Canel (2012, s. 57) 'e göre evli çiftler; (a) çatışmayı ve problem çözmeyi yönetecek bilgiye sahip olmama, (b) evlilik ilişkisinde gerçekçi beklentilere sahip olmama, (c) ailedeki rollerin evli bireylerin istekleri doğrultusunda olmaması, (d) cinsiyet kaynaklı, (d) içinde bulunulan ekonomik durum, (e) sağlıklı ve kaliteli iletişim kuramama, (f) yakın akrabaların etkisi, (g) cinsel yaşama yönelik beklentilerin anlaşılabilmesi veya ifade edilmemesi, (h) çocuk yetiştirme sürecinde karar almaya ilişkin yaşanan olumsuzluklar, (ı) dini inançlar kaynaklı, (i) birbirine yeterince vakit ayırmama ve kaliteli zaman geçirememesi, (j) ruhsal ve bedensel sorunlar, (k) çocuk sahibi olamama, (l) işe ayrılan zaman, (m) aldatma ve (n) sahip olmak istenen çocuk sayısı gibi etkenlere bağlı olarak problem yaşayabilirler.

Bu araştırma kapsamında bireylerin eşleri ile ilişkilerinde sorun yaşadıkları konulara bakacak olursak; ev ile ilgili sorumluluklarda, ailece birlikte vakit geçirmemede, harcamalarda, internet kullanımında, ailesi ile ilişkilerde, kıskançlıkta, kişilik farklılıklarında, çocuklar ile ilgili sorumluluklarda, eğlence alışkanlıklarında, giyim tarzında, gelirinin yeterli olmamasında, arkadaşlar, görüşülen kişiler konusunda, işi ile ilgili sorunların eve taşınmasında, kültürel farklılıklarda, kendine yeterince özen göstermemesi hususunda, siyasi görüş uyumsuzluğunda, cinsel uyumsuzlukta, dini görüşlerin farklılığında, alkol alışkanlığı, kumar alışkanlığı ve sigara alışkanlığı konusunda sorun yaşayıp yaşamadıklarını ve ne boyutta sorun yaşadıklarını inceleriz.

Eşle yaşanan sorunlardan eşlerin ailesiyle ilişkilerinin evliliği etkilediği yönünde araştırmalar mevcuttur. Goldenberg ve Goldenberg (1996), ailenin alt sistemi olarak görülen kayınvalide ve kayınpederle olan ilişkilerinde çiftin sınırlarını belirlememesi ve geçirgen olması nedeniyle evliliklerinde sorun yaşayacaklarını ifade etmektedir. Evlilikte çiftlerin ailelerinin ve akraba alt sistemlerinin psikolojik ve sosyokültürel olarak çiftleri etkilediğini ve çiftlerin ilişkilerinde problem yarattığını belirtmiştir.

Eşle yaşanan sorunlardan harcamalar ve gelirin yeterli olmaması konusunda yapılan araştırmalar, çiftlerin bu konuda tartıştıklarını ortaya koyar. Evlilikte çiftlerden birinin aşırı harcamaları veya gelirin yeterli olmaması gibi sorunlar çözümlenemediği zaman ciddi sorunlar ortaya çıkar. Bu noktada çiftin evliliğin ilk yıllarından itibaren birbirlerine karşı dürüst olmaları ve bu konuda sağlıklı iletişim halinde olmaları yaşanabilecek sorunların önüne geçebilir (Tarhan, 2019).

Eşle yaşanan sorunlardan ev ile ilgili sorumluluklar ve çocuklarla ilgili sorumluluklar, geçmiş zamanlarda ailedeki rolü icabı tamamıyla kadına atfedilmiş olsa bile zamanla bu durum kadına yüklenmekten çıkmıştır çünkü kadın ev dışında da üretime destek verir hale gelmiş ve erkeğin karşısındaki konumu daha da güçlenmiştir. Hal böyle olunca ilişkilerde daha simetrik hale gelmiştir. Günümüzde kocanın karısına ev ve çocuklar konusunda daha fazla destek sağlamasına ve eşit iş bölümü paylaşımına neden olmuştur (Karadağ, 2015).

Eşle yaşanan sorunlardan kültürel ve kişilik farklılıklarına bakacak olursak Tarhan (2019), evliliğin kültürel bir olgu olduğunu, kadın ve erkeğin içgüdüsel çekimiyle birlikte kültürel bir kurum haline geldiğini söyler. Bununla beraber evlilikte standartları kültürler kadar insanların kişiliğinde bulunan iletişim stili, sorun çözme tarzı ve düşünce biçiminin belirlediğini söyler.

Eşle yaşanan sorunlardan alkol, sigara ve kumar alışkanlığı evlilikte ciddi bir sorun teşkil eder. Sigara kullanımı öncelikle daha bireysel zararlara yol açarken, alkol kullanımı kişinin sosyal etkileşimini ve bu sayede evlilik ilişkilerini zayıflatabilir. Evlilikte güven zayıflaması, sadakatsizlik ve cinsel ihanet önemli boşanma nedenleri arasındadır. Alkol kullanımı insanın akıl ve yargı gücünü zayıflattığı için kişiye istemediği yanlışlar yaptırabilir. Bu nedenle de çiftler

evliliklerinde sorun yaşayabilirler. Kumar alışkanlığı da buna paralel ekonomik olarak da evlilik ilişkisini zedeleyeceğinden eşler arasında ciddi sorunlara yol açabilir (Tarhan, 2019).

Eşle yaşanan sorunlardan iş ile ilgili sorunların eve getirilmesi evlilik ilişkilerine olumsuz yansiyabilir. İşyerinde başarısızlık yaşayabilir, iş saatleri uygunsuz olabilir, iş baskısı ve yorgunluğu olabilir, iş yerinde güvensiz hissedebilir. Tüm bunlar eşine, ailesine yeterince zaman ayırmasına ve ilgi göstermesine engel olabilir. Bu nedenle tartışmalar yaşanabilir (Tan, 1976).

Eşle yaşanan sorunlardan kıskançlık oldukça sık karşılaşılan bir sorundur. Kıskançlık çok boyutlu ve çok değişken tepki karmaşasıdır. Değer verilen kişiyle kurulan ilişkinin gerçekten bozulması yahut tehlikeye girmesi ile artış gösteren öfke, korku, mutsuzluk duygularının yaşandığı sapkın bir duygu durumudur. Evlilikte bu durum eşler arasında ciddi sorunlara sebebiyet verebilir (Demirtaş ve Dönmez, 2006).

Eşle yaşanan sorunlardan cinsel uyumsuzluk oldukça önemli bir konu olmasına rağmen çoğu zaman göz ardı edilir. Eşleşme biyolojiktir yani insanın doğal yapısı evlenmeye yöneliktir. Bu nedenle kadın ve erkeğin birbirlerine karşı cinsel eğilimleri vardır. Bu insan soyunun devamı için gereklidir. Evlilikte bu biyolojik ihtiyaç olarak geçer. Kadın psikolojisi doğası gereği sevmeyi, değer verilmeyi, duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasını daha çok önemser ve cinselliği ikinci planda tutar (Tarhan, 2019).

Eşle yaşanan sorunlardan bir diğeri ise dini inançlar ve değer yargıları bakımından farklılık göstermeleridir. Bu hususta Tan (1976)'a göre özellikle evlilik öncesi dönemde çiftlerin bir anlayış ve tutum geliştirilmiş olmasına yardım edilmesidir.

2.5. Yapılan Araştırmalar

Eşle yaşanan sorun ile evlilik doyumunu birlikte inceleyen herhangi bir araştırma mevcut değildir. Lakin bu bölümde, evlilik doyumunun ve eşle yaşanan sorunların farklı değişkenlerle çalışıldığı, yurt içi ve yurt dışı bazı araştırmalar sunulmuştur.

2.5.1. Evlilik Doyumuyla İlgili Yapılan Araştırmalar:

Hünler (2002), yapmış olduğu araştırmada dindarlığın evlilik doyumu üzerindeki etkileri ve algılanan evlilik sorunları çözümü becerilerinin bu ilişki üzerindeki arabulucu rolünü araştırmayı amaçlanmış ve evli çiftler örneklem olarak kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise dindarlığın evlilik doyumu üzerinde temel etkiye sahip olduğu bulunurken, sorun çözme becerilerinin ilişki üzerinde arabulucu rolü gözlenmemiştir.

Tuzcu (2017), evli bireylerde kişilik özellikleri ile evlilik uyumu ve evlilik doyumunun ilişkisini ortaya koymayı amaçlayan çalışmada, evli çiftleri örneklem olarak kullanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, evlilik doyumu ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde; evlilik doyumu ile nevrozizm arasında negatif yönde anlamlı ilişki görülmüştür. Diğer taraftan, evlilik doyumu yumuşak başlılık ile pozitif yönde anlamlı ilişkiye sahip olduğu görülmüştür.

Aktürk (2010)'ün kadınların evlilikteki bağlanma kaygı ve kaçınmalarının, eşlerine bakım verme stillerinin, görücü usulü veya aşk evliliği yapmış olmalarının ve demokratik veya geleneksel evliliğe sahip olmalarının evlilik doyumlarına ve eşlerine bağlanma figürü aktarımına olan etkilerini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada bulgular, iki evlilik grubu arasında bağlanmanın temel bileşenlerinin aktarımı, aktarım gücü ve zamanı bakımından anlamlı farklılık olmadığını göstermiştir. Bir başka açıdan araştırmaya bakıldığında bulgular şu yöndedir. Her iki evlilik tipinde de kadınların duyarlı ve uyumlu bakım verme stilleri, ve düşük kaçınma düzeyleri eşe bağlanma gücüyle ve eşe bağlanma figürü aktarımıyla olumlu yönde ilişkili bulunmuştur.

Temel (2013), evli kadın ve erkeklerde aldatma tipi-affetme, olumlu duygu-affetme ve baş etme-affetme ilişkilerinde evlilik doyumunun aracı rolünü araştıran çalışmada, evlilik doyumu, olumlu duygu-affetme ve duygu odaklı baş etme-affetme ilişkilerinde aracı rol oynarken, aldatma tipi-affetme ve problem odaklı baş etme-affetme ilişkilerinde aracı rol oynamadığı bulgusuna varmıştır.

Yücel (2013), yansıtımlı özdeşim, cinsiyet rolleri, çatışma çözme stilleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelediği bu çalışmasında, evlilik doyumunu etkileyen ve farklı bakış açılarından gelen faktörlerin ilişkisini inceleyerek entegratif bir bakış açısı sunmaktadır. Sonuç olarak tehdit edici/zulmedici yansıtımlı özdeşim evlilik doyumuyla negatif bir ilişki içerisindeyken, idealleştirilen yansıtımlı özdeşimle pozitif bir ilişki içerisinde ve kadınsı özelliklere sahip olmanın itaatkar davranışlar ve evlilik doyumu üzerinde etkisi vardır.

Mussatayeva (2018)'nin alt sosyo-ekonomik düzeydeki evli kadınların evlilik doyumu ile aile işlevleri incelemek amacı ile yaptığı bu araştırma sonucunda evlilik doyumunun kadınların evlenme yaşına, nikahlanma biçimine, konut tipine göre farklılaştığı bulunmuştur. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki kadınların daha genç yaşta evlenmesi, resmi nikâhla beraber dini nikâh kıyması ve daire ev tipinde oturmasının onların evlilik doyumunu arttırdığı, kadınların ailelere yönelik psikolojik hizmetlerden yararlanma durumunun ise evlilik doyumunu azalttığı bulunmuştur.

Yıldız (2018)'in, evlilik doyumunun erken dönem uyumsuz şemalar, depresyon ve kaygı belirtileri ile ilişkisini incelemeyi ve algılanan sosyal desteğin evlilik doyumu ile depresyon ve kaygı arasındaki ilişkide aracı rolünü ele almayı amaçlayan bu araştırmasında erken dönem uyumsuz şemaların evlilik doyumunu öngördüğü bulunmuştur. Bunun yanında evlilik doyumu düşük olan katılımcıların depresyon ve kaygı düzeylerinin erken dönem uyumsuz şemalar ile açıklandığı görülmüştür.

Bedir (2018)'in evli bireylerin evlilik doyumu üzerinde, romantik ilişkilerindeki bağlanma stillerinin, toplumsal cinsiyet rollerinin, cinsel yaşamlarında yaşadıkları doyumu ve demografik özelliklerinin etkisi olup olmadığını incelediği çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolü ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmadığı belirtilmiştir.

2.5.2. Eşle Yaşanan Sorunlarla İlgili Yapılan Araştırmalar:

TÜİK (2006) verilerine göre Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılan araştırmada eşle yaşanan sorunlara baktığımızda, en çok sorun yaşanan üç konu; ev ve çocuklar ile ilgili sorumluluklar, harcamalar konusu ve gelirin yeterli olmamasıdır. Bu durum eşler arasında en çok sorunun maddi konularda yaşandığını göstermektedir. Ev ve çocuklar ile ilgili sorumluluk konusunda bazen sorun yaşadığını ifade edenlerin oranı %34, sık sık sorun yaşadığını ifade edenlerin oranı ise %3'tür. İkinci olarak belirtilen konu ise harcamalar konusunda yaşanan sorunlardır. Evlilerin %29'u harcamalar konusunda eşiyile bazen sorun yaşadığını belirtirken, %3'ü ise bu konuda sık sık sorun yaşadığını ifade etmektedir. Eşler arasında en çok sorun yaşanan üçüncü konu ise gelirin yeterli olmamasıdır. Bu konuda da evlilerin %28'i bazen sorun yaşadığını ifade etmektedir. Sık sık sorun yaşadığını ifade edenlerin oranı ise %5'tir.

TÜİK (2011) verilerine göre Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılan araştırmada eşle yaşanan sorunlara baktığımızda çeşitli sıklıklarda olmak üzere en çok sorun oluşturan konu “ev ile ilgili sorumluluklar”dır. Bu konuda eşleriyle bazen problem yaşadıklarını belirtenlerin oranı %35, sık sık problem yaşadıklarını belirtenlerin oranı %3'tür. En çok sorun oluşturan ikinci konu “çocuklar ile ilgili sorumluluklar”dır. Bu konuda da eşleriyle bazen sorun yaşayan bireylerin oranı %31'dir. Bu iki sorunu “harcamalar” konusu izlemektedir. Eşleriyle bu konuda bazen sorun yaşadığını belirten bireylerin oranı %27, sık sık problem yaşadığını belirtenlerin oranı ise %5'tir. Sık sık sorun oluşturan bir diğer konu ise “gelirin yeterli olmaması”dır (%6). En az sorun yaşanan konuları ise “kumar alışkanlığı” (%2), “dini görüşlerin farklılığı” (%3), “cinsellik” (%3) ve “siyasi görüş” olarak belirtilmiştir (%3).

TÜİK (2017) verilerine göre Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılan araştırmada eşle yaşanan sorunlara baktığımızda, eşler arasında en fazla sorun yaşanan konunun % 5,9 ile ev ile ilgili sorumluluklar olduğu görülmüştür. En fazla sorun yaşanan diğer konular sırasıyla, % 5,4 ile ailece birlikte vakit geçirmeme ve % 5,3 ile sigara alışkanlığı olduğu bulunmuştur. Eşler arasında en az sorun yaşanan konular ise sırasıyla, % 1 ile eğlence alışkanlıkları ve alkol alışkanlığı ve % 1,1 ile arkadaşlar, görüşülen kişiler olduğu belirtilmiştir.

Şendil ve Korkut (2008)'un evlilikte yaşanan çatışma düzeylerinin ve uyumun evlenme türlerine ve evlilik süresi, cinsiyet, çocuk sayısı, eğitim ve ekonomik durum gibi demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelediği bu çalışmada, düşük eğitim ve düşük ekonomik seviyedeki bireylerin çift uyumlarının da düşük olduğu ve anlaşarak evlenen kişilerin, çift uyumlarının görücü usulü ile evlenen kişilere göre daha yüksek olduğu ortaya konmuştur. Son olarak evlilik çatışması ve çocuk sayısındaki artışın çift uyumundaki düşüşü yordadığı bulunmuştur.

Akgün ve Polat Uluocak (2010)'ın, evlilikte etkili iletişim ve problem çözme başlıklı bir toplum merkezindeki kadınlarla gerçekleştirdiği bu grup çalışmasında amaç; eşler arasındaki iletişimsizlik ve problemlerden kaynaklanan sorunlara çözüm bulmaya çalışarak kişilerin evliliklerinden aldıkları doyumunu artırmaya yöneliktir. Yapılan grup çalışması sonucunda evlilikte problem çözme ve iletişim gibi konularda anlamlı bir gelişme görülmüştür. Üyelerden bazıları eşleriyle iletişim kurmaya başlarken, bazıları kendilerini daha rahat ifade etmiş, bazıları da grup içerisinde daha kontrollü olarak konuşmaya başlamıştır. Genel olarak gruptan yarar sağlamıştır.

Taysi (2010), evli çiftlerin evlilik ilişkilerinde yaşadıkları tek bir ihlali bağışlamalarını yordayan değişkenler hakkında bilgi edinilmesini amaçladığı bu çalışmasında özellikle sorumluluk yüklemelerinin, bağışlamanın en iyi yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Evli kadınlar için sadece sorumluluk yüklemeleri bağışlamanın en iyi yordayıcısı olarak görülürken, evli erkeklerde sorumluluk yüklemeleri ile evlilik uyumu bağışlamayı en iyi yordayan değişkenler olarak bulunmuştur. Ayrıca evli kadınlar evli erkeklere göre zararı daha incitici bulmuşlardır. Son olarak, zararın şiddeti arttıkça bağışlamanın zorlaştığı bulunmuştur.

Kara (2015), değişen aile dinamikleri açısından erken yaşta evlilikler sorunu ve toplumsal önemi anlatan çalışmasında kız çocuklarının küçük yaşta evlilikleri üzerine toplumsal bir değerlendirme yapmayı amaçlamıştır. Ona göre kadınların yaşadıkları şiddet ve ayrımcılık olaylarının boyutu ciddi şekilde tırmanmakta ve değişen toplum yapısı ile artık normal değerlendirilmese dahi sorunların çözümüne ilgili tam anlamıyla konsensüs de sağlanamamıştır.

Kıslak ve Göztepe (2012), yapmış olduğu araştırmada demografik değişkenler, duygu dışavurumu, depresyon, empati ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Duygu Dışavurum Düzeyi Ölçeği/Duygusal Tepki alt ölçek puanlarının evlilik uyumunu yordadığı belirlenmiştir. Hoşgörü/Beklenti ve Duygusal Tepki alt ölçek puanları ile Depresyon puanlarının, evlilikte uyum düzeyi yüksek olan grup ile düşük olan grup arasında farklılaştığı da görülmüştür.

Erdoğan Taycan ve Çepik Kuruoğlu (2013), evlilik uyumu ile demografik özellikler, eşlerin bağlanma özellikleri, mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkinin araştırılmasını amaçladığı bu çalışmada evlilikte sorunlar yaşayan çiftlerde kadın ve erkeğin birbirlerini kontrollere göre daha az güvenilir buldukları, kadınların erkekleri ilişki içinde kopuk ve kontrolcü, erkeklerin ise kadınları bağımlı olarak nitelediklerini saptamıştır.

Binici, Oral, Büyükçelik ve Yazar (1997)'ın aile içindeki şiddetin daha çok kadınlara yönelik olduğunu savunan bu çalışmalarında, şiddeti uygulayan ve şiddete maruz kalanların belirli birtakım özelliklere sahip oldukları ifade edilmiştir. Öyküsünde şiddet olan evli çiftler çalışmada yer alıp, bunların hepsinin kadın olduğu ve evliliklerin (tanışma süresi dahil) ilk yıllarında fiziksel ve sözel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır.

Canel (2012)'e göre evlilik ilişkisinde sürekli çatışma yaşayan ve çatışmaları genellikle hayal kırıklıkları, incinme ve küskünlükle sonuçlanan çiftler zamanla evliliklerinden aldıkları doyumunu yitirirler ve eşlerin birbirine olan bağlılıkları ve güvenleri azalır. Yaşanan sorunlar genellikle evliliğe dair gerçekçi olmayan beklentiler, problem çözme becerilerinde eksiklikler, iletişim sorunları, akrabalara yönelik sorunlar, cinsel sorunlar, çocuklarla ilgili sorunlar, din, mezhep, kültür, siyasi görüş farklılıkları, alkol, uyuşturucu ve kumar vb. bir bağımlılık bulunması gibi problemlerden meydana gelir.

Akün (2013), bu araştırmasında ergenlik döneminde aile yapısında görülen değişiklikleri ve ergenlik dönemi sorunlarını, yapısal aile sistemleri kuramı kapsamında ele almıştır. Ergenlik döneminde görülen bazı psikolojik sorunların aile üyeleri arasındaki yakınlık, güç ve ittifakla ilişkisi olduğunu açıklamıştır.

BÖLÜM 3

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ile ilgili bilgiler verilecektir. Araştırmanın yöntemi kapsamında model, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin analizi yer alacaktır.

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, evli çiftlerin eş ile yaşadığı sorunların bazı değişkenler açısından evlilik doyumuyla ilişkisini belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli; geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etiketleme çabası gösterilmez. Önemli olan, var olanı değiştirmeye kalkmadan araştırma konusunu kendi koşulları içinde olduğu gibi ele almasıdır (Eroğlu, 2006). Gürbüz ve Şahin (2014) tarama modelini “kişilerin belli konulardaki tutum, inanç, görüş, davranış, beklenti ve özelliklerini anketler yardımı ile tespit etmeyi amaçlayan araştırmalara tarama araştırmaları denmektedir.” şeklinde açıklamaktadırlar.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul ili Avcılar ilçesindeki bazı özel okullarda veli olan evli çiftler oluşturmaktadır. Çalışmada seçkisiz (rastgele) seçim yöntemiyle 175’i kadın (%72,3), 67’si erkek (%27,7) olmak üzere 242 kişilik bir örneklem oluşturulmuştur. Çalışmada kullanılan seçkisiz örneklem yöntemi, oluşturulan evren listesinden örnekleme birimlerinin rastgele çekilmesidir (Gürbüz ve Şahin, 2014). Araştırma grubuna ilişkin demografik bulgular Tablo 1-9’da gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

<i>Cinsiyet</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
Kadın	175	72,3	72,3	72,3
Erkek	67	27,7	27,7	100,0
Toplam	242	100,0	100,0	

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan evli bireylerin yaklaşık onda yedisi (%72,3) kadın iken, onda üçü (%27,7) erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

<i>Yaş</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
21-30 arası	84	34,7	34,7	34,7
31-40 arası	108	44,6	44,6	79,3
41-50 arası	44	18,2	18,2	97,5
51-60 arası	6	2,5	2,5	100,0
Toplam	242	100,0	100,0	

Tablo 2'de katılımcıların yaş gruplarına yer verilmiştir. Araştırmaya katılan evli bireylerin yaş ortalaması 34,52 (SS: 6,93) iken, en yaşlı katılımcı 59, en genç katılımcı ise 21 yaşındadır. Katılımcılar arasında ortalama yaş ise 38'dir. Tabloya göre en kalabalık grubu (%44,6) 31-40 yaş arası evliler oluştururken, oran olarak onları 21-30 yaş arası olanlar (%34,7) ile 41-50 arası olanlar (%18,2) takip etmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

<i>Eğitim Düzeyi</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
Okuryazar değil	3	1,2	1,2	1,2
İlkokul Ortaokul	62	25,6	25,6	26,9
Lise	54	22,3	22,3	49,2
Üniversite	103	42,6	42,6	91,7
Lisansüstü	20	8,3	8,3	100,0
Toplam	242	100,0	100,0	

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan evli bireyler arasında eğitim düzeyi olarak en kalabalık grubu %42,6'lık oran ile üniversite mezunları oluşturmaktadır. Onları oran olarak ilkokul ve ortaokul mezunları (%25,6) ve lise mezunları (%22,3) takip etmektedir. Katılımcılar arasında lisansüstü eğitim görenlerin oranı %8,3'tür.

Tablo 4. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı

<i>Çalışma Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
Evet	127	52,5	52,5	52,5
Hayır	115	47,5	47,5	100,0
Toplam	242	100,0	100,0	

Tablo 4'e göre katılımcıların %52,5'i çalışırken, %47,5'i ise gelir getirici herhangi bir iş yapmamaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı

<i>Gelir Düzeyi</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
Yüksek	21	8,7	8,7	8,7
Orta	201	83,1	83,1	91,7
Düşük	20	8,3	8,3	100,0
Toplam	242	100,0	100,0	

Tablo 5'e göre yaklaşık her on katılımcıdan sekizi (%83,1) orta düzey gelire sahip iken, düşük düzeyde gelir sahibi katılımcılar (%8,3) ile yüksek düzeyde gelire sahip olanların (%8,7) oranları birbirine yakındır. Bu bulgu algılanan toplum yapısıyla uyum göstermektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Dağılımı

<i>Evlilik Süresi</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
1-5 yıl	81	33,5	33,5	33,5
6-10 yıl	58	24,0	24,0	57,4
11-15 yıl	46	19,0	19,0	76,4
16-20 yıl	28	11,6	11,6	88,0
21 yıl ve üzeri	29	12,0	12,0	100,0
Toplam	242	100,0	100,0	

Tablo 6’da katılımcıların evlilik süresi gruplarına yer verilmiştir. Araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik sürelerinin ortalaması 10,53 (SS: 7,94) iken, katılımcılar arasında görülen en uzun evlilik süresi 44, en kısa evlilik süresi ise 1 yıldır. Tabloya göre en katılımcılar arasında en kalabalık grubu (%33,5) 1-5 yıl arası evli olanlar oluşturmaktadır. Tablo incelendiğinde evlilik süresi arttıkça katılımcıların sayısı azalmaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Evlenme Biçimlerine Göre Dağılımı

<i>Evlenme Biçimi</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
Görücü usulü	39	16,1	16,1	16,1
Flört ederek / Kendimiz tanışarak	133	55,0	55,0	71,1
Görücü usulüyle tanışıp kendi kararımızla	70	28,9	28,9	100,0
Toplam	242	100,0	100,0	

Tablo 7’ye göre araştırmaya katılan evli bireylerin yarısından fazlası (%55) flört ederek evlendiklerini, %29’u görücü usulüyle tanışıp kendi kararlarıyla evlendiklerini, %16’sı ise görücü usulüyle evlendiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 8. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı

<i>Çocuk var mı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
Yok	59	24,4	24,4	24,4
Var	183	75,6	75,6	100,0
Toplam	242	100,0	100,0	

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan evli bireylerin %76'sı çocuk sahibi iken, %24'ün ise çocuğu bulunmamaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı

<i>Kaç çocuğunuz var mı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
1	51	21,1	27,9	27,9
2	82	33,9	44,8	72,7
3	38	15,7	20,8	93,4
4	11	4,5	6,0	99,5
6	1	,4	,5	100,0
Toplam	183	75,6	100,0	
Çocuğum yok	59	24,4		
Genel Toplam	242	100,0		

Tablo 9'a göre araştırmaya katılanların %34'ünün iki çocuğu varken, %21'in tek çocuğu, %16'sının da üç çocuğu bulunmaktadır. Katılımcılar arasında dört çocuk sahibi olan 11 kişi, altı çocuk sahibi olan bir kişi bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik değişkenleri elde etmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu", eş ile yaşadığı sorunları belirlemek amacı ile "Eş ile Yaşanan Sorun Anketi" ve evlilik doyumunu belirlemek amacıyla Çelik (2006) tarafından geliştirilen Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ) kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu; katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek, gelir düzeyi, evlilik süresi, evlenme biçimi, çocuk sahibi olup olmama durumu, çocuk varsa kaç tane olduğuna yönelik sorular içermektedir.

3.3.2. Eş ile Yaşanan Sorun Anketi

Evlilikte eş ile yaşanan sorunları belirlemek için Türkiye Aile Yapısı Araştırması (TAYA) kapsamında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yürütülen çalışmadan alınan 22 maddelik bir anket formudur. Yapılan araştırma kapsamında farklı konularda evli bireylere bu konularda eşleri ile sorun yaşayıp yaşamadıkları ve bu sorunları hangi sıklıkta yaşadıkları sorulmuştur. Bireylerin eşleri ile ilişkilerinde sorun yaşadıkları konular listelenmiştir. Ev ile ilgili sorumluluklarda, Ailece birlikte vakit geçirmemede, Harcamalarda, İnternet, Ailesi ile ilişkilerde, Kıskançlık, Kişilik farklılıkları, Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda, Eğlence alışkanlıkları, Giyim tarzında, Gelirinin yeterli olmamasında, Arkadaşlar, görüşülen kişiler konusunda, İşi ile ilgili sorunların eve taşınmasında, Kültürel farklılık, Kendine yeterince özen göstermemesi, Siyasi görüş, Cinsel uyumsuzluk, Dini görüşlerinizin farklılığında, Alkol alışkanlığı, Kumar alışkanlığı, Sigara alışkanlığı konusunda problem yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur.

Eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde edilen puan ortalamalarının değerlendirilmesinde madde ve anket bütünü biçiminde iki türde hesaplama yapılmaktadır. Anket maddeleri 1 ile 5 arasında derecelendirilmektedir. Anket maddeleri ayrı ayrı, anket bütünü ise tüm maddelerden elde edilen puanların toplanıp madde sayısına bölünmesiyle standardize puanların hesaplanmasıyla değerlendirilmektedir. Anketten elde edilen puan ortalamasının 1'e yaklaşması eşler arasında yaşanan sorunların azaldığına, 5'e yaklaşması ise sorunların yükseldiğine işaret etmektedir.

3.3.3. Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)

Evli bireylerin evlilik doyumu düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılan EDÖ, Çelik (2006) tarafından geliştirilmiş 5'i olumlu 8'i olumsuz toplam 13 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin geliştirilme aşamaları içinde kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve ölçüt bağıntılı geçerlik türleri ile iç tutarlık ve test-tekrar test güvenilirliği çalışmaları yapılmıştır. Bu aşamada önce, evlilik doyumuyla ilgili literatür ayrıntılı biçimde taranmış, bu konuda geliştirilmiş olan ölçekler incelenmiş ve yapılan araştırmalar gözden geçirilmiştir. Birinci yapı geçerliği çalışmasında 360, ikinci yapı geçerliği çalışmasında 146, üçüncü yapı geçerliği çalışmasında 217, dördüncü yapı geçerliği çalışmasında 301 evli birey örnekleme dahil edilmiştir. Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmasında benzer ölçekler geçerliği için Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) kullanılmış ve toplam 111 evli bireyden veri toplanmıştır. Ayırt edici geçerlik için ise Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) kullanılmış ve toplam 47 evli bireyden veri elde edilmiştir. Test tekrar test güvenilirliği çalışması 70 evli bireyden oluşan bir örneklem üzerinden üç haftalık bir ara ile elde edilmiştir. Yapı geçerliği için gerçekleştirilen açıklayıcı faktör analizleri sonucunda 12 madde kalmış ve 3 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu üç faktör doğrulayıcı faktör analizi sonucunda desteklenmiştir. Her üç faktör de alt ölçek olarak kabul edilerek, içeriklerine göre "*aile*", "*cinsellik*" ve "*benlik*" olarak adlandırılmışlardır. Ayrıca ölçeğin tamamının ve alt ölçeklerinin iç tutarlık Cronbach's alfa değerleri, madde-toplam puan korelasyonları ve test tekrar test katsayılarının yüksek olduğu görülmüştür. Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları sonucunda elde edilen ilişki değerleri ölçeğin geçerliğini destekler niteliktedir.

EDÖ'nin son hali 5'i olumlu, 8'i olumsuz toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Örneklem grubundaki evli bireylerden bu maddelerde belirtilen (1) bana hiç uygun değil ile (5) bana tamamen uygun arasında değişen Likert tipi bir derecelendirmeyi kullanarak yanıtlamaları istenmiştir. Ölçekteki olumsuz anlam içeren 8 madde ters çevrilerek puanlanmaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında çalışmaya katılan evli çiftlere öncelikle araştırma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Katılımcıların koşulları onaylamalarının ardından öncelikle demografik bilgilerini içeren bir Kişisel Bilgi Formu doldurtulmuş, ardından Eş ile Yaşanan Sorun Anketi ve Evlilik Doyum Ölçeği birebir uygulanmıştır.

Araştırmanın verileri Nisan 2019 – Mayıs 2019 döneminde İstanbul ilinde Avcılar ilçesinde ikamet eden araştırma kapsamına giren 242 kişiye veri toplama araçlarının uygulanmasıyla elde edilmiştir. Toplanan veriler SPSS 25.0 istatistiksel çözümlene programında kayıt altına alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarından elde edilen veriler üzerinde istatistiksel çözümlene işlemleri yapmadan önce veri seti düzenlenmiştir. Bu bağlamda Evlilik doyumu ölçeğindeki kimi maddeler tersten kodlanmış, bu haliyle katılımcıların elde etmiş oldukları puanlar alt ölçeklerde madde sayılarına bölünerek standardize edilmiştir. Aynı şekilde katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde etmiş oldukları ortalama puanlar kullanılarak anket bütünü için standardize edilmiş puanlar hesaplanmıştır.

Nihai uygulama öncesi ölçeklerin iç tutarlık katsayıları hesaplanarak güvenilirlik sınaması yapılmıştır. Güvenirlik testi sonucunda alt ölçeklere ait Cronbach's Alpha iç tutarlık katsayıları Tablo 10'daki gibi bulunmuştur:

Tablo 10. Veri Toplama Araçlarının İç-tutarlık Hesaplamaları

	Madde Sayısı	Crobach's Alpha
<i>Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketi</i>	21	,894
<i>Evlilik Doyumu Ölçeği</i>	13	,807
Aile	5	
Benlik	3	
Cinsellik	5	

Ölçeklere ilişkin standardize edilmiş puanların hesaplanmasının ardından katılımcıların ölçeklerden elde etmiş oldukları puanlar incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle katılımcıların yanıtlarından yola çıkarak, katılımcıların alt ölçeklerden elde etmiş oldukları puanların madde ve grup bazındaki normallik dağılımları incelenmiştir.

Katılımcıların kişilik özellikleri, eş ile yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumları arasındaki ilişkiyi incelemeye önce veri toplama araçlarının normallik varsayımları test edilmiştir. Bu amaçla Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılmış ve normallik varsayımı sonuçları Tablo 11’de verilmiştir:

Tablo 11. Eşle Yaşanan Sorunlar Anketi ile Evlilik Doyum Ölçeği Normallik Dağılımı

	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
	Statistic	p	Statistic	P
Eşle Yaşanan Sorunlar	,122	,000	,927	,000
Evlilik Doyumu Aile	,148	,000	,888	,000
Evlilik Doyumu Benlik	,227	,000	,780	,000
Evlilik Doyumu Cinsellik	,176	,000	,884	,000

Tablo 11 incelendiğinde anlamlılık düzeyinin .05’ten yüksek olması beklenir ($p > .005$). Fakat burada tüm alt ölçeklerde p değeri düşük çıkmıştır ($p < .005$). Bu durum ölçeklerin normal dağılım sergilemediğini göstermektedir. Bununla birlikte, sosyal bilimlerde ölçeklerde normal dağılım elde etmenin güçlüğü dikkate alınarak, elde edilen normallik testi bulguları skewness ve kurtosis değerleri açısından incelenmiştir. Skewness ve kurtosis değerleri incelenirken elde edilen değer standart sapmaya bölünerek ulaşılan sonucun, -1.96 ile +1.96 arasında olup olmadığına bakılmıştır. Bu değerlerin alt ölçeklerin tümünde istenen aralığın dışına taşmaları görülmüştür. Ölçeklerin madde – puan ortalamalarının normal dağılmadığı gözlenmiştir. Ölçeklere ilişkin ortalama, ortanca, mod, standart sapma,

ranj, çeyrekler arası ranj, minimum ve maksimum değerler, basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 12’de verilmiştir:

Tablo 12. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketi ve Evlilik Doyum Ölçeği Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Ölçek			Değer	Standart Hata
Eş ile Yaşanan Sorunlar Anket Bütünü	Ortalama		1,8951	0,04219
	95% Güven aralığı for Ortalama	Alt sınır	1,812	
		Üst sınır	1,9782	
	5% Kesilmiş Ortalama		1,8523	
	Medyan		1,7143	
	Varyans		0,431	
	Standart sapma		0,65629	
	Minimum		0,81	
	Maksimum		4,67	
	Ranj		3,86	
	Çeyrekler arası Ranj		0,76	
	Çarpıklık		1,021	0,156
	Basıklık		0,943	0,312
Evlilik Doyumu Aile Boyutu	Ortalama		19,4752	0,3392
	95% Güven aralığı for Ortalama	Alt sınır	18,807	
		Üst sınır	20,1434	
	5% Kesilmiş Ortalama		19,9201	
	Medyan		21	
	Varyans		27,844	
	Standart sapma		5,27672	
	Minimum		5	
	Maksimum		25	
	Ranj		20	
	Çeyrekler arası Ranj		8	
	Çarpıklık		-0,959	0,156
	Basıklık		0,213	0,312
Evlilik Doyumu Benlik Boyutu	Ortalama		12,8347	0,17999
	95% Güven aralığı for Ortalama	Alt sınır	12,4802	
		Üst sınır	13,1893	
	5% Kesilmiş Ortalama		13,1625	
	Medyan		14	
	Varyans		7,84	
	Standart sapma		2,79996	
	Minimum		3	
	Maksimum		15	
	Ranj		12	
	Çeyrekler arası Ranj		4	
	Çarpıklık		-1,489	0,156
	Basıklık		1,816	0,312

Ölçek			Değer	Standart Hata
Evlilik Doyumu Cinsellik Boyutu	Ortalama		18,9669	0,36377
	95% Güven aralığı for Ortalama	Alt sınır	18,2504	
		Üst sınır	19,6835	
	5% Kesilmiş Ortalama		19,3981	
	Medyan		20	
	Varyans		32,024	
	Standart sapma		5,65896	
	Minimum		5	
	Maksimum		25	
	Ranj		20	
	Çeyrekler arası Ranj		9	
	Çarpıklık		-0,931	0,156
	Basıklık		0,024	0,312

Elde edilen basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri incelendiğinde her iki ölçekte beklenen değerlerin gözlenen değerlerin altında olduğu gözlenmiştir. Diğer taraftan plot analizleri incelendiğinde şekillerdeki dağılımın genel olarak regresyon çizgisinin üzerinde ve altında dizilim gösterdikleri gözlenmektedir. Tüm bu değerlendirmeler ışığında katılımcıların ölçeklerden elde ettikleri puan ortalamalarının genel olarak normal dağılım göstermediği ve ölçekler arasındaki çözümlenmelerde non-parametrik testler yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Araştırma örnekleminde yer alan katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde; birbirinden bağımsız iki grubun bağımlı bir değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak ortalamalar arasındaki farkın, istatistiksel olarak anlamlı (.05) olup olmadığını test etmek amacıyla Mann Whitney U testinden, ikiden çok grubun bağımlı bir değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak ortalamalar arasındaki farkın (.05), istatistiksel olarak anlamlı, olup olmadığını test etmek amacıyla Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır. İki den çok gruplu karşılaştırmalarda anlamlı düzeyde farklılık çıkması durumunda nonparametrik analiz kapsamında Kruskal Wallis stepwise-stepdown (PostHoc) çözümlenmesi yapılmıştır. Eş ile yaşanan sorunlar ile evlilik doyumu arasındaki belirleyicilik ilişkisini ortaya çıkarmak amacıyla da çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM 4

Bulgular bölümü araştırmaya katılan evli çiftlerin eş ile yaşanan sorunlar anketi ve evlilik doyumu ölçeğine ilişkin bulgular, eş ile yaşanan sorunlarla evlilik doyumu arasında ilişki olduğuna yönelik bulgular ve ölçek-kişisel özellikler karşılaştırmalarına ilişkin bulgular olmak üzere üç alt bölümden oluşmaktadır.

BULGULAR

4.1. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunlar ile Evlilik Doyumları

Araştırmanın ilk iki sorusu katılımcıların eşleriyle yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumlarının belirlenmesine yöneliktir.

İlk sorunun yanıtını bulmak için katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinden en fazla ve en az puan elde ettikleri maddelerin aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Ulaşılan bulgular ortalamaların büyükten küçüğe doğru sıralanmasıyla Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Eş ile Yaşanan Sorunlar

<i>Anket Maddesi</i>	\bar{X}	S.S.
1. Ev ile ilgili sorumluluklarda	2,52	1,26
3. Ailece birlikte vakit geçirmemede	2,5	1,28
4. Harcamalarda	2,44	1,26
15. İnternet	2,34	1,34
7. Ailesi ile ilişkilerde	2,28	1,32
16. Kıskançlık	2,16	1,23
18. Kişilik farklılıkları	2,14	1,19
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	2,13	1,51
19. Eğlence alışkanlıkları	1,95	1,14

<i>Anket Maddesi</i>	\bar{X}	S.S.
5. Giyim tarzında	1,91	1,22
12. Gelirinin yeterli olmamasında	1,82	1,05
13. Arkadaşlar, görüşülen kişiler konusunda	1,81	0,98
9. Sigara alışkanlığı	1,8	1,37
11. İşi ile ilgili sorunların eve taşınmasında	1,78	1,04
17. Kültürel farklılık	1,72	1,10
14. Kendine yeterince özen göstermemesi	1,67	1,01
21. Siyasi görüş	1,57	1,07
20. Cinsel uyumsuzluk	1,53	0,92
6. Dini görüşlerinizin farklılığında	1,46	1,10
8. Alkol alışkanlığı	1,24	0,92
10. Kumar alışkanlığı	1,05	0,77
Anket Bütünü	1,90	0,66

Tablo 13'te katılımcıların eşleriyle yaşadıkları sorunların aritmetik ortalamalarına göre en çoktan en aza doğru sıralaması verilmiştir. Anket bütünü dikkate alındığında katılımcıların elde ettiği puan ortalamasının $\bar{X}= 1,90$, standart sapmasının ise $SS= 0,66$ olduğu görülmüştür. Bu bulgu genel olarak araştırmaya katılanların eşleriyle yaşadıkları sorunların düşük-orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

Anket maddelerine incelendiğinde katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında en yüksek üç ortalamayı *Ev ile ilgili sorumluluklarda* ($\bar{X}=2,52$, $SS=1,26$); *Ailece birlikte vakit geçirmemede* ($\bar{X}= 2,50$, $SS= 1,28$) ve *Harcamalarda* ($\bar{X}= 2,44$, $SS= 1,26$); maddelerinde, en düşük üç ortalamayı ise *Dini görüşlerinizin farklılığında* ($\bar{X}= 1,46$, $SS= 1,640$); *Alkol alışkanlığı* ($\bar{X}= 1,24$, $SS= ,092$); *Kumar alışkanlığı* ($\bar{X}=1,05$, $SS=,77$) maddelerinde elde ettikleri görülmüştür.

Ulaşılan bulgulara göre araştırmaya katılan evli bireyler en fazla ortak yaşam alanı olan ev ile ilgili sorun yaşarlarken, en az eşlerinin kumar alışkanlığı konusunda sorun yaşamaktadırlar. Bununla birlikte elde edilen değerler incelendiğinde puan ortalamalarının en yüksek 2,52, en düşük 1,05 olduğu görülmektedir. Eē ile yaşanan sorunlar anketinden elde edilen puan ortalamalarının 1'e yaklaşması eēler arasında yaşanan sorunların azaldığına, 5'e yaklaşması ise sorunların yükseldiğine işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle anket maddelerinden alınabilecek puanların 1,00 ile 5,00 arasında dağılım gösterebileceği dikkate alındığında araştırmaya katılan bireylerin en fazla sorun yaşadıkları konularda dahi *orta düzeyde* görüş belirttikleri söylenebilir. Bu bulgunun ileri araştırmalarla desteklenmesi yerinde olacaktır.

Araştırmanın ikinci sorusu, katılımcı evli bireylerin evlilik doyumlarının belirlenmesine yöneliktir. Bu konuda evlilik doyum ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları, minimum ve maksimum puanlar ile puan dağılımlarının standart sapmaları Tablo 14'te gösterilmiştir:

Tablo 14. Katılımcıların Evlilik Doyumu Puanları

	Minimum	Maksimum	\bar{X}	S.S.
Evlilik Doyumu Aile	5,00	25,00	19,48	5,28
Evlilik Doyumu Benlik	3,00	15,00	12,83	2,80
Evlilik Doyumu Cinsellik	5,00	25,00	18,97	5,66
Evlilik Doyumu Ölçek Bütünü	25,00	65,00	51,28	9,23

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik doyumunu ölçeğinden elde etmiş oldukları en yüksek puan \bar{X} :65,00, en düşük puan ise \bar{X} :25'tir. Katılımcıların ölçek bütününden elde etmiş oldukları puan ortalaması ise \bar{X} : 51,28'dir. Evlilik doyumunu ölçeğinden alınacak en yüksek puan 65, en düşük puan ise 13'tür. Yüksek puan evli kişilerin evlilik doyumlarının yüksekliğine işaret etmektedir. Buna göre araştırmaya katılan kişilerin evlilik doyumlarının \bar{X} :51,28'lik ortalama ile yüksek olduğu söylenebilir.

Yanı sıra ölçeğin alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının da yüksek olduğu söylenebilir. Katılımcılar aile boyutunda \bar{X} :19,48 (en yüksek 25), benlik boyutunda \bar{X} :12,83 (en yüksek 15), cinsellik boyutunda ise \bar{X} :18,97 (en yüksek 25) ortalamalarını elde etmişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcıların aileye ilişkin doyumları ile cinsellik doyumlarının yükseğe yakın, benlik doyumlarının ise yüksek olduğu söylenebilir.

4.2. Eş ile Yaşanan Sorunlar ile Evlilik Doyumu Arasında İlişki Var mıdır?

Araştırmada yanıtı aranan üçüncü sorusu katılımcıların evliliklerinde yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumları arasında ilişki olup olmadığını belirlemesine yöneliktir. Evlilikte yaşanan sorunların katılımcıların evlilik doyumları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla öncelikle Spearman korelasyon analizi yapılmıştır. Katılımcıların eşleriyle yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumları arasındaki ilişkiler incelendiğinde, eşleriyle yaşadıkları sorunların evlilik doyumlarıyla, aile ($r=-,378$, $p<,01$), benlik ($r=-,516$, $p<,01$) ve cinsellik ($r=-,209$, $p<,01$) boyutlarında negatif yönlü ilişki içerisinde olduğu gözlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak eş ile yaşanan sorun arttıkça evlilik doyumunun negatif yönde etkilendiği, diğer bir ifadeyle sorunlar arttıkça evlilikte yaşanan doyumun düştüğü söylenebilir. Devamında çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmış ve bu konuda elde edilen bulgulara Tablo 15’de yer verilmiştir:

Tablo 15. Eş ile Yaşanan Sorunların Evlilik Doyumunu Etkileme Düzeyi

	R	R ²	F	B	Beta	T
Sabit	,47	.22	21,97**	3,578		16,35**
Benlik				-,50	-,22	-2,41*
Cinsellik				,00	,07	,83
Evlilik Doyumu (Bütün)				-,02	-,33	-2,85**

** $p<,01$ * $p<,05$

Tablo 15 incelendiğinde tüm değişkenlerin birlikte varyansın yaklaşık %22'sini açıkladığı görülmüştür ($R^2=.22$, $F(3, 241)=21,97$, $p<.01$). Elde edilen katsayılara bakıldığında eş ile yaşanan sorunların ($\beta= -.22$, $p<.05$) benlik konusundaki evlilik doyumunun anlamlı ve negatif yönde; bir bütün olarak evlilik doyumunun da ($\beta= -.33$, $p<.01$) anlamlı ve negatif yordadığı görülmektedir. Bu bulgulara dayalı olarak eşlerin evliliklerinde yaşadıkları sorunların onların benlik doyumları ile genel olarak evlilik doyumlarını olumsuz etkilediği, diğer bir ifadeyle eşler arasında ne kadar sorun yaşanırsa evlilik doyumunun o nedenle düşük olduğu, tersi durumda da evlilik doyumunun arttığı söylenebilir. Diğer taraftan eş ile yaşanan sorunların aile doyumu ile cinsellik doyumu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkisinin olmadığı yönünde ulaşılan bulgunun ileri araştırmalarla desteklenmesi yerinde olacaktır.

4.3. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre Eşleriyle Yaşadıkları Sorunlar ve Evlilik Doyumları

Bu kısımda araştırmanın dördüncü sorusundan dokuzuncu sorusuna kadar (6 soru) olan araştırma sorularına yanıt aranarak araştırmaya devam edilmiştir. Bu amaçla evliliklerinde yaşadıkları sorunlar ve evlilik doyumları kişisel özelliklerine göre karşılaştırılmıştır. Bu amaçla, öncelikle katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puanlar (aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (SS)) onların demografik özellikleriyle (*cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olma, evlilik süresi ve evlilik biçimi*) ilişkilendirilerek karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda elde edilen puanlar en yüksekten en küçüğe doğru sıralanarak verilmiştir.

İkinci olarak ölçek maddelerinden elde edilen puan ortalamalarında normallik dağılımı sağlanamaması nedeniyle non-parametrik testler yapılmıştır. Bu kapsamda ikili küme karşılaştırmalarında Mann Whitney U testi, ikiden çok küme karşılaştırmalarında ise Kruskal Wallis testi yürütülmüştür. Karşılaştırmalarda anlamlı düzeyde farklılık çıkması durumunda nonparametrik analiz kapsamında Kruskal Wallis stepwise-stepdown (PostHoc) çözümlenmesi yapılmıştır.

4.3.1. Cinsiyete Göre Eşle Yaşanan Sorunlar

Cinsiyet konusunda, kadın ve erkek katılımcılar tarafından eş ile yaşanan sorunlar konusunda en çok ve en az görüş belirtilen maddelerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 16’da verilmiştir:

Tablo 16. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Madde	Cinsiyet					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1. Ev ile ilgili sorumluluklarda	2,57	1,26	2,39	1,26	2,52	1,26
3. Ailece birlikte vakit geçirmemede	2,51	1,25	2,46	1,36	2,50	1,28
4. Harcamalarda	2,42	1,24	2,49	1,32	2,44	1,26
15. İnternet	2,39	1,33	2,21	1,38	2,34	1,34
7. Ailesi ile ilişkilerde	2,30	1,32	2,21	1,32	2,28	1,32
16. Kıskançlık	2,06	1,11	2,42	1,47	2,16	1,23
18. Kişilik farklılıkları	2,22	1,21	1,93	1,11	2,14	1,19
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	2,36	1,55	1,54	1,22	2,13	1,51
19. Eğlence alışkanlıkları	1,99	1,11	1,85	1,21	1,95	1,14
5. Giyim tarzında	1,93	1,19	1,87	1,28	1,91	1,22
12. Gelirinin yeterli olmamasında	1,86	1,03	1,72	1,10	1,82	1,05
13. Arkadaşlar, görüşülen kişiler konusunda	1,81	0,97	1,81	1,02	1,81	0,98
9. Sigara alışkanlığı	1,88	1,42	1,60	1,24	1,80	1,37
11. İşi ile ilgili sorunların eve taşınmasında	1,79	1,00	1,73	1,14	1,78	1,04
17. Kültürel farklılık	1,75	1,14	1,63	0,98	1,72	1,10
14. Kendine yeterince özen göstermemesi	1,74	1,05	1,49	0,86	1,67	1,01

Madde	Cinsiyet					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
21. Siyasi görüş	1,61	1,06	1,45	1,09	1,57	1,07
20. Cinsel uyumsuzluk	1,56	0,94	1,45	0,88	1,53	0,92
6. Dini görüşlerinizin farklılığında	1,49	1,09	1,37	1,13	1,46	1,10
8. Alkol alışkanlığı	1,22	0,81	1,30	1,16	1,24	0,92
10. Kumar alışkanlığı	0,99	0,62	1,19	1,06	1,05	0,77

Tablo 16 incelendiğinde kadın katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında, kadınların en yüksek ortalamayı ev ile ilgili sorumluluklar maddesinden ($\bar{X}=2,57$, $SS=1,26$), erkek katılımcıların ise harcamalar maddesinden ($\bar{X}=2,49$, $SS=1,32$) elde ettikleri görülmektedir.

Bu bulguya dayalı olarak kadınların eşleriyle yaşadıkları sorunlar arasında en önemli olarak ev ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmesini, erkeklerin ise eşlerinin harcama konusundaki davranışlarını en önemli sorun olarak gördükleri söylenebilir. Bu sonuçlar genel olarak Türk aile yapısının özellikleri ile içinde yaşanan çağın, erkeklerin evle ilgili sorumlulukları yerine getirmelerinde, beklenenin aksine, daha tutarsız davranmalarına neden olduğunu düşündürmektedir. Bu konunun ileri ve uzun süreli araştırmalarla desteklenmesi yerinde olacaktır. Yanı sıra yine içinde yaşanan çağın erkek olsun kadın olsun bireyleri gereğinden fazla tüketime yönlendirdiği, bunun da zaman zaman aile bireyleri arasında, özellikle gelir getirici işlerde çalışan bireyler arasında tartışmalara yol açabildiği düşünülmektedir.

Kadın ve erkek katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde ettikleri puanlar, madde bazında analiz edilmiş ve hangi cinsiyetteki katılımcının hangi maddede karşı cinstekine göre anlamlı düzeyde farklı düşündüğü belirlenmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 17’de verilmiştir:

Tablo 17. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Cinsiyet Analizi

	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
	(A)	(B)
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	B (,000)	
16. Kıskançlık		A (,041)

Tablo 17 incelendiğinde eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının iki madde dışında, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir.

Kadın ve erkek katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri maddeler incelendiğinde, çocuklar ile ilgili sorumluluklar maddesinde kadın katılımcılar erkeklerden daha yüksek puan ortalaması elde ederken ($p < .01$), erkek katılımcılar da kıskançlık maddesinde daha yüksek puan ortalaması ($p < .05$) elde etmişlerdir. Bu bulgulara dayalı olarak erkeklerin çocuklarla ilgilenme konusunda yetersiz kaldıkları, buna rağmen eşlerine yönelik kıskançlık duygularının yüksek olduğu söylenebilir. Eş ile sorunlar anketinin diğer maddelerinde cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gözlenmemiştir.

Bulgular katılımcıların görüşleri doğrultusunda ortaya çıktığı için, değerlendirmelerin daha sağlıklı olabilmesi için çocukla ilgilenme ve kıskançlık konusunda kadın ve erkek katılımcılarla görüşmeler yapılması konunun her iki tarafta nasıl değerlendirildiğine ilişkin detaylı bilgi verecektir.

4.3.2. Cinsiyete Göre Evlilik Doyumu

Araştırmaya katılan evli çiftlerin evlilik doyumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşma düzeylerini belirlemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Detaylı incelemeler yapabilmek amacıyla yürütülen istatistiksel çözümleme işlemine, ölçek bütünü yanında alt ölçeklere ait ortalamalar da dahil edilmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 18’de verilmiştir:

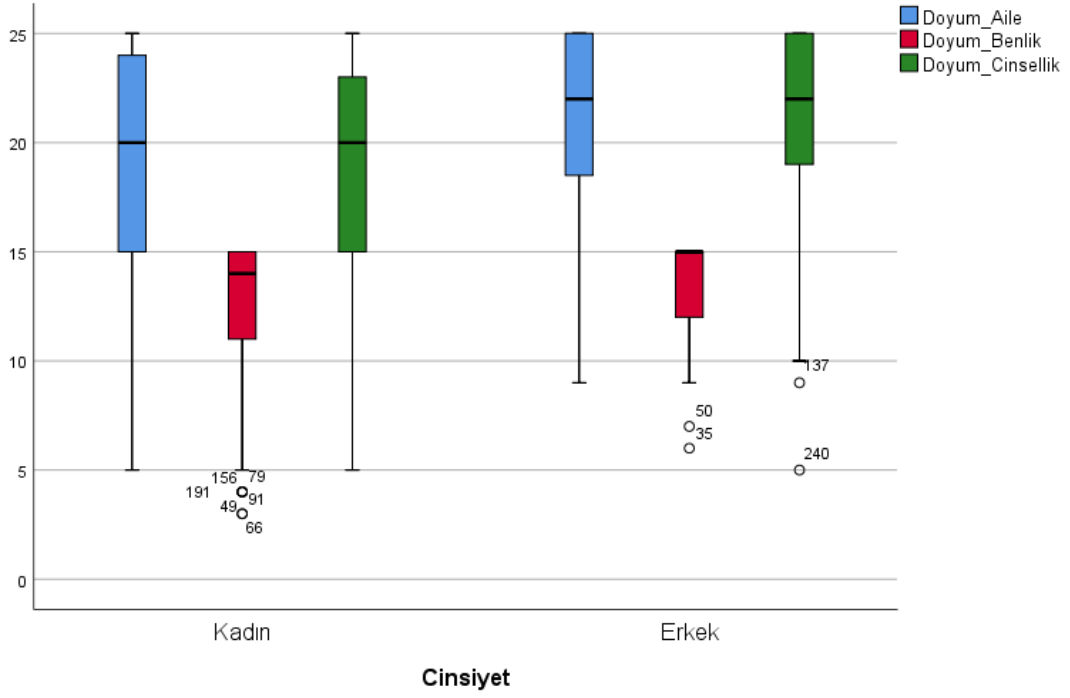
Tablo 18. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları

(N=242)

Ölçek	Cinsiyet	N	Ortalama	Mann-Whitney U	Z	P
Doyum Aile	Kadın	175	113,29	4425	-2,968	0,003**
	Erkek	67	142,96			
	Toplam	242				
Doyum Benlik	Kadın	175	117,3	5128	-1,583	0,113
	Erkek	67	132,46			
	Toplam	242				
Doyum Cinsellik	Kadın	175	113,75	4505,5	-2,806	0,005**
	Erkek	67	141,75			
	Toplam	242				
Doyum Ölçek Bütünü	Kadın	175	110,97	4020	-3,785	0**
	Erkek	67	149			
	Toplam	242				

Tablo 18 incelendiğinde kadın ve erkek katılımcıların ölçek bütünü değerlendirildiğinde evlilik doyumlarının ($U=4020$, $z=-3,785$, $p<,01$) cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Yanı sıra ölçeğin alt ölçeklerine göre inceleme yapıldığında aile boyutunda ($U=4425$, $z=-2,968$, $p<,01$) ve cinsellik boyutunda ($U=4505,5$, $z=-2,806$, $p<,01$) da cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar gözlenmiştir. Diğer taraftan evlilik doyumunun benlik boyutunda ise erkek ve kadınların görüşleri arasında farklılık gözlenmemiştir.

Ulaşılan bu bulgulara dayalı olarak; genel anlamda kadın ve erkeklerin evlilik doyumlarının birbirinden farklı olduğu, erkeklerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Kültüre dayalı olarak evliliğin daha çok kadınlara sorumluluk yüklemesi, kadınların evlilik doyumlarını düşürürken, erkeklerin doyumlarını artırdığı düşüncesi gelişmektedir. Aile ilişkileri konusunda ve cinsellik konusunda erkeklerin kadınlardan daha fazla doyum yaşadıkları yönündeki bulgular bu düşüncayı desteklemektedir. Bu noktada kadın olmanın bir kader, evlilik doyumunun ise kültürel bir sonuç olduğu söylenebilir. Bu konudaki bulgular kullanılarak Şekil 1'deki plot grafiği oluşturulmuştur:

Şekil 1. Cinsiyete Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi

4.3.3. Yaşa Göre Eşle Yaşanan Sorunlar

Yaş konusunda, farklı yaşlardaki katılımcılar tarafından eş ile yaşanan sorunlar konusunda en çok ve en az görüş belirtilen maddelerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 19'da verilmiştir:

Tablo 19. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Yaşlarına Göre Dağılımı

Madde	Yaş Grupları									
	21-30 arası		31-40 arası		41-50 arası		51-60 arası		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1. Ev ile ilgili sorumluluklarda	2,48	1,23	2,54	1,31	2,52	1,25	2,67	1,03	2,52	1,26
3. Ailece birlikte vakit geçirmemede	2,31	1,18	2,61	1,36	2,52	1,30	2,83	0,98	2,50	1,28
4. Harcamalarda	2,39	1,29	2,41	1,25	2,50	1,23	3,17	1,33	2,44	1,26
15. İnternet	2,48	1,28	2,34	1,44	2,02	1,17	2,67	1,63	2,34	1,34
7. Ailesi ile ilişkilerde	2,37	1,32	2,23	1,29	2,18	1,42	2,50	1,23	2,28	1,32
16. Kıskançlık	2,30	1,26	2,19	1,26	1,89	1,08	1,50	0,84	2,16	1,23
18. Kişilik farklılıkları	2,20	1,23	2,07	1,12	2,18	1,26	2,17	1,60	2,14	1,19
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	1,45	1,53	2,55	1,40	2,36	1,35	2,50	1,05	2,13	1,51
19. Eğlence alışkanlıkları	2,01	1,16	1,93	1,15	1,86	1,11	2,17	1,17	1,95	1,14
5. Giyim tarzında	2,06	1,27	1,82	1,20	1,80	1,11	2,17	1,47	1,91	1,22
12. Gelirinin yeterli olmamasında	1,82	1,16	1,83	0,97	1,73	0,97	2,33	1,37	1,82	1,05
13. Arkadaşlar, görüşülen kişiler konusunda	1,98	1,04	1,72	0,96	1,68	0,93	2,00	0,89	1,81	0,98
9. Sigara alışkanlığı	1,90	1,44	1,68	1,32	1,89	1,39	2,00	1,55	1,80	1,37
11. İşi ile ilgili sorunların eve taşınmasında	1,88	1,03	1,71	1,05	1,66	0,91	2,33	1,51	1,78	1,04
17. Kültürel farklılık	1,86	1,18	1,64	0,98	1,57	1,11	2,33	1,51	1,72	1,10
14. Kendine yeterince özen göstermemesi	1,56	0,92	1,69	1,04	1,82	1,11	1,83	0,75	1,67	1,01
21. Siyasi görüş	1,65	1,15	1,50	1,03	1,57	1,04	1,50	0,84	1,57	1,07
20. Cinsel uyumsuzluk	1,48	0,87	1,55	0,94	1,50	0,88	2,17	1,47	1,53	0,92
6. Dini görüşlerinizin farklılığında	1,54	1,14	1,45	1,08	1,34	1,16	1,33	0,52	1,46	1,10
8. Alkol alışkanlığı	1,40	1,09	1,22	0,79	1,07	0,85	0,67	0,52	1,24	0,92
10. Kumar alışkanlığı	1,08	0,78	1,07	0,76	0,95	0,81	0,67	0,52	1,05	0,77

Tablo 19 incelendiğinde farklı yaşlardaki katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında; en yüksek puan ortalamasını 21-30 yaşları arasındaki katılımcılar ($\bar{X}=2,48$, $SS=1,23$) ile 41-50 yaşları arasındaki katılımcıları ($\bar{X}=2,52$, $SS=1,25$) *ev ile ilgili sorumluluk* maddesinden, 31-40 yaş arası katılımcılar ($\bar{X}=2,61$, $SS=1,36$) ile 51-60 yaş arası katılımcıları ($\bar{X}=2,83$, $SS=,98$) *ailece birlikte vakit geçirme* maddesinden elde etmişlerdir. Katılımcıların yaşlarına göre maddelerden elde etmiş oldukları en düşük puan ortalamaları incelendiğinde tüm yaş gruplarındaki katılımcıların kumar alışkanlığı maddesinden en düşük ortalamaları elde ettikleri gözlenmiştir.

Ulaşılan bulgulara dayalı olarak en genç katılımcıların ev ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmesini, en yaşlı katılımcıların ise ailece birlikte vakit geçirilmesini önemsedikleri söylenebilir. Yaş ilerledikçe insan doğası gereği birlikte zaman geçirmeye daha fazla gereksinim duydukları söylenebilir. Diğer taraftan katılımcıların kumar alışkanlığı konusunda düşük düzeyde görüş belirtmeleri genel bulgularla tutarlıdır ve bir maddeden alınabilecek en düşük puanın “sıfır” olacağı dikkate alınır, kumar alışkanlığı gibi bir sorundan muzdarip olma durumunun çok düşük olmakla birlikte var olması dikkat çekicidir ve ileri araştırmalarla desteklenmesi yerinde olacaktır.

Yaşlarına göre katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde ettikleri puanlar, madde bazında analiz edilmiş ve hangi yaş grubundaki katılımcının hangi maddede diğer yaş grubundaki katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklı düşündüğü belirlenmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 20’de verilmiştir:

Tablo 20. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Yaş Analizi

Madde	Gruplanmış_Yaş		
	21-30 arası	31-40 arası	41-50 arası
	(A)	(B)	(C)
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda		A (,000)	A (,004)

Tablo 20 incelendiğinde eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının tek madde dışında, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir.

Farklı yaşlardaki katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri madde incelendiğinde, çocuklar ile ilgili sorumluluklar maddesinde 31-40 yaş arası katılımcılar ($p<.01$) ile 41-50 yaş arası katılımcılar ($p<.01$), 21-30 yaş arası katılımcılardan daha yüksek puan ortalaması elde etmişlerdir.

Bu bulgulara dayalı olarak 21-30 yaş arası katılımcıların evliliklerinin başında olduğu o nedenle evliliklerinin ileri yıllarını yaşayan daha büyük yaştaki katılımcılara göre çocuk bakımında daha az yoruldukları, buna bağlı olarak ta bu konuda daha büyük yaştaki katılımcılara göre daha az görüş belirttikleri söylenebilir.

4.3.4. Yaşa Göre Evlilik Doyumu

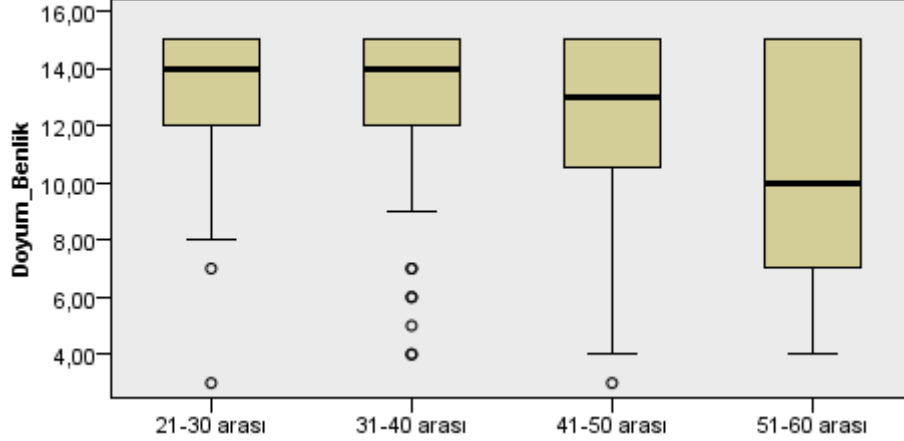
Araştırmaya katılan evli çiftlerin evlilik doyumlarının yaşlarına göre farklılaşma düzeylerini belirlemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Detaylı incelemeler yapabilmek amacıyla yürütülen istatistiksel çözümleme işlemine, ölçek bütünü yanında alt ölçeklere ait ortalamalar da dahil edilmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 21’de verilmiştir:

Tablo 21. Katılımcıların Yaşlarına Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

	Gruplanmış Yaş	N	Ortalama	Kruskal-Wallis H	Sd	P
Doyum Aile	21-30 arası	84	113,74	2,264	3	0,519
	31-40 arası	108	126,81			
	41-50 arası	44	120,34			
	51-60 arası	6	143,08			
	Toplam	242				
Doyum Benlik	21-30 arası	84	129,79	8,011	3	0,046*
	31-40 arası	108	125,49			
	41-50 arası	44	101,68			
	51-60 arası	6	79			
	Toplam	242				

	Gruplanmış Yaş	N	Ortalama	Kruskal-Wallis H	Sd	P
Doyum Cinsellik	21-30 arası	84	131,96	3,578	3	0,311
	31-40 arası	108	116,76			
	41-50 arası	44	116,99			
	51-60 arası	6	93,33			
	Toplam	242				
Doyum Ölçek Bütünü	21-30 arası	84	124,39	1,445	3	0,695
	31-40 arası	108	123,87			
	41-50 arası	44	112,98			
	51-60 arası	6	100,83			
	Toplam	242				

Tablo 21 incelendiğinde araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik doyumlarının benlik boyutunda (H: 8,011, SD=3, p<,05) yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Gözlenen farklılığın hangi yaş grupları arasındaki farklılıktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan stepwise-stepdown posthoc çözümlerinden elde edilen bulgularla Şekil 2'deki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 2. Yaşa Dayalı Olarak Evlilik Doyumunun Benlik Alt Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi

Benlik alt ölçeğindeki puan ortalamaları arasındaki farkın kaynağına yönelik yapılan çözümlerde Tablo 22'deki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 22. Evlilik Doyumu Benlik Alt Ölçeğinde Bölüme Göre Gözlenen Farkların Kaynağı

PostHoc	Alt Küme	
	1	2
51-60 arası	79,000	
41-50 arası	101,682	101,682
31-40 arası		125,491
21-30 arası		129,786
Test Değeri	,861	5,594
p (2-sided test)	,353	,061
Düzenlenmiş p (2-sided test)	,582	,061

Tablo 22 incelendiğinde, evlilik doyumu benlik alt ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın 51-60 yaş ve 41-50 yaş aralığındaki evli bireyler ile 21-30 ve 31-40 yaş arası evli bireylerin puan ortalamaları arasındaki farklılıktan (,861) kaynaklandığı görülmektedir. Tablo 22'deki bulgulara göre 21-30 yaş arasındaki katılımcılar ile 31-40 yaş arasındaki katılımcıların benlik konusundaki evlilik doyumlarının daha büyük yaşlardaki katılımcılara göre daha iyi durumda olduğu söylenebilir. Diğer bir ifadeyle 21-40 yaş arası katılımcıların evlilik doyumları (benlik konusunda) 41-60 arası yaşlardaki katılımcılardan daha yüksektir. Buna göre yaşları ilerledikçe katılımcıların benlik konusundaki evlilik doyumlarının azaldığı söylenebilir. Diğer taraftan aile, cinsellik ve evlilik doyumu ölçek bütünü için yaşın farklılık nedeni olmadığı gözlenmiştir.

4.3.5. Eğitim Düzeyine Göre Eşle Yaşanan Sorunlar

Eğitim düzeyi konusunda, farklı eğitim düzeylerindeki katılımcılar tarafından eş ile yaşanan sorunlar konusunda en çok ve en az görüş belirtilen maddelerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 23'de verilmiştir:

Tablo 23. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Madde	Eğitim Düzeyi											
	Okuryazar değil		İlkokul Ortaokul		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1. Ev ile ilgili sorumluluklarda	3,33	1,53	2,47	1,45	2,67	1,29	2,48	1,19	2,35	0,81	2,52	1,26
3. Ailece birlikte vakit geçirmemede	3,33	2,08	2,73	1,48	2,50	1,24	2,37	1,19	2,30	1,03	2,50	1,28
4. Harcamalarda	3,33	2,08	2,79	1,35	2,41	1,31	2,25	1,14	2,25	1,16	2,44	1,26
15. İnternet	2,33	1,16	2,32	1,50	2,33	1,32	2,26	1,24	2,80	1,44	2,34	1,34
7. Ailesi ile ilişkilerde	2,67	2,08	2,21	1,40	2,31	1,40	2,33	1,22	2,05	1,23	2,28	1,32
16. Kıskançlık	2,33	2,31	2,05	1,18	2,31	1,33	2,12	1,14	2,25	1,45	2,16	1,23
18. Kişilik farklılıkları	1,67	1,16	2,02	1,18	1,85	1,11	2,32	1,26	2,45	0,89	2,14	1,19
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	1,67	0,58	2,77	1,55	2,57	1,35	1,69	1,37	1,30	1,46	2,13	1,51
19. Eğlence alışkanlıkları	1,00	0,00	1,97	1,25	1,78	0,84	2,06	1,24	1,95	1,00	1,95	1,14
5. Giyim tarzında	2,33	2,31	2,00	1,33	1,89	1,24	1,95	1,18	1,40	0,60	1,91	1,22
12. Gelirinin yeterli olmamasında	3,67	2,31	2,05	1,00	1,69	1,10	1,74	0,99	1,65	0,88	1,82	1,05
13. Arkadaşlar, görüşülen kişiler konusunda	2,33	2,31	1,73	1,00	1,83	0,93	1,82	1,02	1,90	0,72	1,81	0,98
9. Sigara alışkanlığı	2,33	2,31	1,85	1,45	2,00	1,54	1,67	1,27	1,70	1,03	1,80	1,37

Madde	Eğitim Düzeyi											
	Okuryazar değil		İlkokul Ortaokul		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
11. İşi ile ilgili sorunların eve taşınmasında	2,33	2,31	1,69	0,95	1,78	1,09	1,80	1,00	1,85	1,14	1,78	1,04
17. Kültürel farklılık	1,00	0,00	1,50	0,94	1,61	1,11	1,89	1,11	1,90	1,37	1,72	1,10
14. Kendine yeterince özen göstermemesi	3,00	2,00	1,82	1,21	1,69	0,93	1,53	0,87	1,65	0,88	1,67	1,01
21. Siyasi görüş	1,67	1,16	1,79	1,30	1,48	0,93	1,54	1,04	1,20	0,62	1,57	1,07
20. Cinsel uyumsuzluk	1,67	1,16	1,56	1,08	1,56	0,88	1,54	0,89	1,25	0,55	1,53	0,92
6. Dini görüşlerinizin farklılığında	2,33	2,31	1,53	1,21	1,39	1,07	1,37	0,99	1,75	1,16	1,46	1,10
8. Alkol alışkanlığı	2,33	2,31	1,13	0,82	1,31	0,89	1,21	0,90	1,40	1,05	1,24	0,92
10. Kumar alışkanlığı	2,33	2,31	1,00	0,75	1,04	0,64	1,06	0,83	0,95	0,22	1,05	0,77

Tablo 23 incelendiğinde farklı eğitim düzeylerindeki katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında; en yüksek puan ortalamasını okuryazar olmayanlar *eşinin gelirinin yeterli düzeyde olmaması* ($\bar{X}=3,67$, $SS=2,31$) maddesinden; ilkokul ve ortaokul mezunları *yapılan harcamalar* ($\bar{X}=2,79$, $SS=1,35$) maddesinden, lise ($\bar{X}=2,67$, $SS=1,29$) ve üniversite ($\bar{X}=2,48$, $SS=1,19$) mezunları *ev ile ilgili sorumlulukların paylaşımı* maddesinden, lisansüstü mezunları ise ($\bar{X}=2,80$, $SS=1,44$) *internet* maddesinden elde etmişlerdir.

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre maddelerden elde etmiş oldukları en düşük puan ortalamaları: Okuryazar olmayanlar eğlence alışkanlıkları ve kültürel

farklılıklar maddesinden (X:1,00), ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü mezunları ise kumar alışkanlığı maddesinden elde etmişlerdir.

Bu bulguya dayalı olarak okuryazar olmayan katılımcıların, eşlerinin eğlence alışkanlıkları ve aralarındaki kültürel farklılıklardan en az düzeyde rahatsız olduklarını, ilkokuldan lisansüstü düzeye kadar mezuniyete sahip olan katılımcıların ise eşlerinin kumar alışkanlığından en alt düzeyde rahatsız oldukları söylenebilir.

Eğitim düzeylerine göre katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde ettikleri puanlar, madde bazında analiz edilmiş ve hangi eğitim düzeyindeki katılımcının hangi maddede diğer eğitim düzeyindeki katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklı düşündüğü belirlenmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 24'te verilmiştir:

Tablo 24. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Yaş Analizi

	Eğitim Düzeyi				
	Okuryazar değil	İlkokul Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda		D(,000) E(,001)	D(,003) E(,007)		
10. Kumar alışkanlığı	B(,033) C(,044) D(,046) E(,036)				
12. Gelirinin yeterli olmamasında	C(,013) D(,015) E(,017)				

Tablo 24 incelendiğinde eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının ikinci, onuncu ve on ikinci maddelerinde eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda farklılıklar gözlenmiştir.

Farklı eğitim düzeylerindeki katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri ikinci madde olan çocuklar ile ilgili sorumluluk alma konusunda İlkokul ve ortaokul mezunları ($p<,01$) üniversite ve lisansüstü mezunlarından; lise mezunları da aynı şekilde üniversite ve lisansüstü mezunlarından ($p<,01$) farklı düşünmektedir. Bulgulara dayalı olarak ilkokul, ortaokul ve lise mezunları çocuklarla ilgili sorumluluk konusunda üniversite ve lisansüstü mezunlardan daha fazla derlidirler denilebilir.

Kumar alışkanlığı konusunda okuryazar olmayanlar ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü mezunlarında farklı düşünmektedirler ($p<,05$). Bulgulara dayalı olarak okuryazar olmayanlara göre kumar alışkanlığı evlilikte yaşanan en alt düzeydeki sıkıntı değildir denilebilir.

Diğer taraftan eşin gelirin yeterli düzeyde olmaması okuryazar olmayanlara göre önemli bir sorundur ve bu konuda lise, üniversite ve lisansüstü mezunlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşünmektedirler.

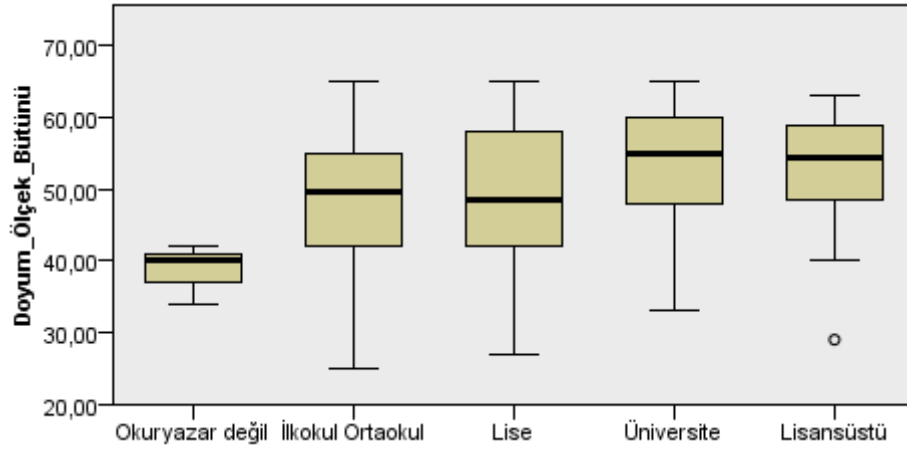
4.3.6. Eğitim Düzeyine Göre Evlilik Doyumu

Araştırmaya katılan evli çiftlerin evlilik doyumlarının eğitim düzeylerine göre farklılaşma düzeylerini belirlemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Detaylı incelemeler yapabilmek amacıyla yürütülen istatistiksel çözümleme işlemine, ölçek bütünü yanında alt ölçeklere ait ortalamalar da dahil edilmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 25'te verilmiştir:

Tablo 25. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Ölçek	Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	Kruskal-Wallis H	Sd	P
Doyum Aile	Okuryazar değil	3	44,17	5,197	4	0,268
	İlkokul Ortaokul	62	114,19			
	Lise	54	129,14			
	Üniversite	103	123,23			
	Lisansüstü	20	126,23			
	Toplam	242				
Doyum Benlik	Okuryazar değil	3	95,67	6,439	4	0,169
	İlkokul Ortaokul	62	111,93			
	Lise	54	110,21			
	Üniversite	103	132,98			
	Lisansüstü	20	126,4			
	Toplam	242				
Doyum Cinsellik	Okuryazar değil	3	91	7,142	4	0,129
	İlkokul Ortaokul	62	107,24			
	Lise	54	113,73			
	Üniversite	103	132,97			
	Lisansüstü	20	132,18			
	Toplam	242				
Doyum Ölçek Bütünü	Okuryazar değil	3	28,67	15,349	4	0,004**
	İlkokul Ortaokul	62	105,46			
	Lise	54	111,08			
	Üniversite	103	136,58			
	Lisansüstü	20	135,63			
	Toplam	242				

Tablo 25 incelendiğinde araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik doyumlarının ölçek bütününde (H: 15,349, SD=4, $p<,01$) eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Gözlenen farklılığın hangi eğitim düzeyindeki katılımcılar arasındaki farklılıktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan stepwise-stepdown posthoc çözümlemesinden elde edilen bulgularla Şekil 3'teki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 3. Eğitim Düzeyine Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi

Evlilik doyumu ölçeğindeki (ölçek bütünü) puan ortalamaları arasındaki farkın kaynağına yönelik yapılan çözümlemede Tablo 26'daki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 26. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Farkların Kaynakları

PostHoc	Alt Küme	
	1	2
Okuryazar değil	28,667	
İlkokul Ortaokul	105,460	
Lise	111,083	111,083
Lisansüstü	135,625	135,625
Üniversite		136,578
Test Değeri	7,277	4,827
p (2-sided test)	,064	,089
Düzenlenmiş p (2-sided test)	,064	,145

Tablo 26 incelendiğinde, evlilik doyumu ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın okuryazar olmayan ve ilkökul-ortaokul mezunu katılımcılar ile lise, üniversite ve lisansüstü mezunu katılımcıların puan ortalamaları arasındaki farklılıktan (7,277) kaynaklandığı görülmektedir. Tablo 26'daki bulgulara göre lise, üniversite ve lisansüstü mezunu katılımcıların evlilik doyumlarının daha alt eğitim seviyesindeki katılımcılara göre daha iyi durumda olduğu söylenebilir.

4.3.7. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Eşle Yaşanan Sorunlar

Çocuk sahibi olma konusunda, çocuklu ve çocuksuz katılımcılar tarafından eş ile yaşanan sorunlar konusunda en çok ve en az görüş belirtilen maddelerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı

Madde	Çocuk Sahibi Olma Durumu					
	Yok		Var		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1. Ev ile ilgili sorumluluklarda	2,22	1,13	2,61	1,28	2,52	1,26
3. Ailece birlikte vakit geçirmemede	2,19	1,21	2,60	1,29	2,50	1,28
4. Harcamalarda	2,17	1,16	2,52	1,28	2,44	1,26
15. İnternet	2,29	1,16	2,36	1,40	2,34	1,34
7. Ailesi ile ilişkilerde	2,14	1,32	2,32	1,31	2,28	1,32
16. Kıskançlık	2,05	1,14	2,19	1,26	2,16	1,23
18. Kişilik farklılıkları	2,05	1,09	2,17	1,22	2,14	1,19
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	0,58	0,81	2,63	1,33	2,13	1,51
19. Eğlence alışkanlıkları	1,85	1,14	1,98	1,14	1,95	1,14
5. Giyim tarzında	1,92	1,24	1,91	1,21	1,91	1,22

Madde	Çocuk Sahibi Olma Durumu					
	Yok		Var		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
12. Gelirinin yeterli olmamasında	1,64	1,03	1,88	1,05	1,82	1,05
13. Arkadaşlar, görüşülen kişiler konusunda	1,81	0,99	1,81	0,98	1,81	0,98
9. Sigara alışkanlığı	1,90	1,31	1,77	1,40	1,80	1,37
11. İşi ile ilgili sorunların eve taşınmasında	1,78	1,07	1,78	1,03	1,78	1,04
17. Kültürel farklılık	1,76	1,04	1,70	1,12	1,72	1,10
14. Kendine yeterince özen göstermemesi	1,39	0,70	1,76	1,07	1,67	1,01
21. Siyasi görüş	1,49	1,06	1,59	1,07	1,57	1,07
20. Cinsel uyumsuzluk	1,32	0,66	1,60	0,98	1,53	0,92
6. Dini görüşlerinizin farklılığında	1,46	0,95	1,46	1,15	1,46	1,10
8. Alkol alışkanlığı	1,54	1,15	1,15	0,81	1,24	0,92
10. Kumar alışkanlığı	1,20	0,87	0,99	0,73	1,05	0,77

Tablo 27’de çocuk sahibi olmayan katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında, en yüksek ortalamayı *internet* maddesinden ($\bar{X}=2,29$, $SS=1,16$), çocuk sahibi olan katılımcıların ise *çocuklarla ilgili sorumluluklar* maddesinden ($\bar{X}=2,63$, $SS=1,33$) elde ettikleri görülmektedir. Katılımcıların en düşük puan ortalamalarını elde ettikleri maddeler incelendiğinde çocuk sahibi olmayanların çocuklarla ilgili sorumluluklar ($\bar{X}=,58$, $SS=,81$), çocuklu katılımcıların ise kumar alışkanlığı maddesinden ($\bar{X}=,99$, $SS=,73$) en düşük puanları aldıkları görülmektedir.

Bu bulguya dayalı olarak çocuksuz katılımcıların en önemsiz gördükleri sorunun çocuklarla ilgili sorumlulukların paylaşılması iken, çocuklu bireyler için ise bu konu en önemli sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonucun beklenen

bir durum olduğu değerlendirilebilir. Diğer taraftan ocuksz evli bireylerin diğer konulara göre internetten daha fazla muzdarip olmaları, çocukları olmadığı için zamanlarını sanal alemde daha fazla geçirmeye yöneldiklerini düşündürmektedir.

ocuklu ve çocuksuz katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde ettikleri puanlar, madde bazında analiz edilmiş ve hangi katılımcının hangi maddede karşı ocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklı düşündüğü belirlenmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 28'de verilmiştir:

Tablo 28. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-ocuk Sahibi Olma Durumu Analizi

Maddeler	ocuk Sahibi Olma Durumu	
	Yok	Var
	(A)	(B)
1. Ev ile ilgili sorumluluklarda		A(,037)
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda		A(,000)
3. Ailece birlikte vakit geçirmemede		A(,033)
8. Alkol alışkanlığı	B(,004)	
14. Kendine yeterince zen göstermemesi		A(,014)
20. Cinsel uyumsuzluk		A(,047)

Tablo 28 incelendiğinde eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının 1, 2, 3, 8, 14 ve 20. maddelerde ocuk sahibi olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir.

Ev ile ilgili sorumluluklar ($p<,05$), çocuklar ile ilgili sorumluluklar ($p<,01$), ailece birlikte vakit geçirme ($p<,05$), kendine yeterince zen göstermeme ($p<,05$) ve cinsel uyumsuzluk ($p<,05$) maddelerinde ocuk sahibi olan katılımcılar

çocuksuz katılımcılardan daha yüksek puan ortalamaları elde etmişlerdir. Bu bulguya dayalı olarak çocuklu katılımcıların sayılan konularda çocuksuz katılımcılardan daha muzdarip oldukları söylenebilir.

Diğer taraftan çocuk sahibi olmayan katılımcılar da alkol alışkanlığı ($p<,01$) konusunda çocuk sahibi olan katılımcılara göre daha fazla puan ortalaması elde etmişlerdir. Bu bulguya dayalı olarak çocuksuz evli bireylerin çocuklu evli bireylere göre alkol konusunda daha fazla sorun yaşıyor göründükleri söylenebilir.

4.3.8. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Evlilik Doyumu

Araştırmaya katılan evli çiftlerin evlilik doyumlarının çocuk sahibi olma durumlarına göre farklılaşma düzeylerini belirlemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Detaylı incelemeler yapabilmek amacıyla yürütülen istatistiksel çözümleme işlemine, ölçek bütünü yanında alt ölçeklere ait ortalamalar da dahil edilmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 29'da verilmiştir:

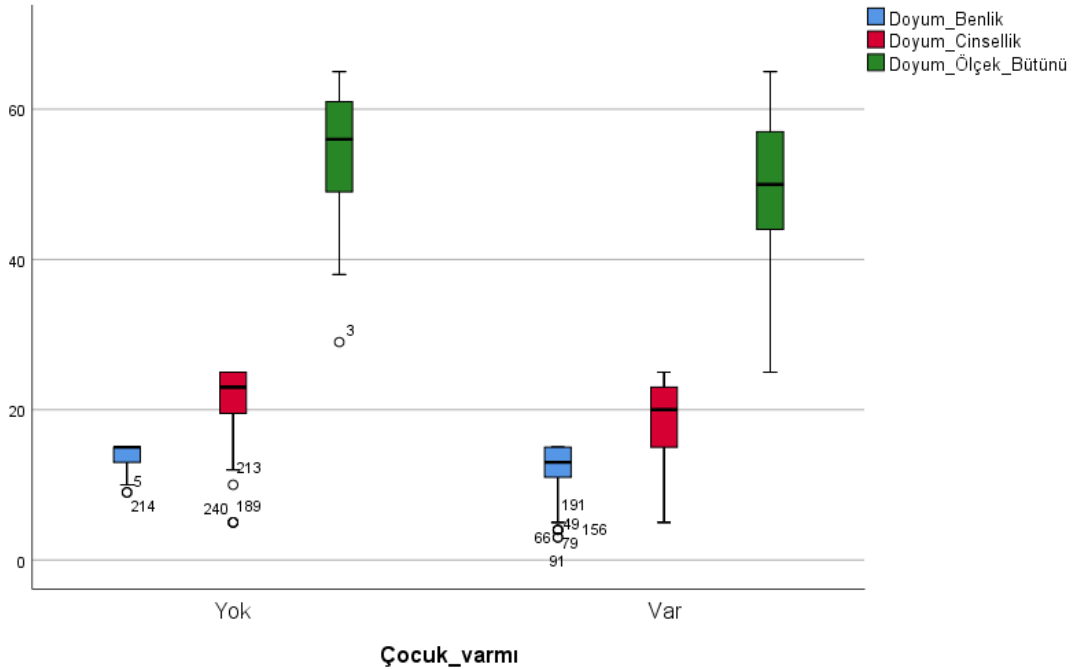
Tablo 29. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları
(N=242)

Ölçek	Çocuk var mı?	N	Ortalama	Mann-Whitney U	Z	P
Doyum Aile	Yok	59	125,09	5186,5	-0,456	0,648
	Var	183	120,34			
	Toplam	242				
Doyum Benlik	Yok	59	145,6	3976,5	-3,193	0,001**
	Var	183	113,73			
	Toplam	242				
Doyum Cinsellik	Yok	59	148,54	3803	-3,437	0,001**
	Var	183	112,78			
	Toplam	242				
Doyum Ölçek Bütünü	Yok	59	147,34	3874	-3,263	0,001**
	Var	183	113,17			
	Toplam	242				

Tablo 29 incelendiğinde çocuklu ve çocuksuz katılımcıların ölçek bütünü değerlendirildiğinde evlilik doyumlarının ($U=3874$, $z=-3,263$, $p<,01$) çocuk sahibi olma durumlarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Ölçeğin alt ölçeklerine göre inceleme yapıldığında benlik boyutunda ($U=3976,5$, $z=-3,193$, $p<,01$) ve cinsellik boyutunda ($U=3805$, $z=-3,437$, $p<,01$) da çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar gözlenmiştir. Diğer taraftan evlilik doyumunun aile boyutunda ise çocuklu ve çocuksuz ebeveynlerin görüşleri arasında farklılık gözlenmemiştir.

Ulaşılan bu bulgulara dayalı olarak; genel anlamda çocuklu ve çocuksuz katılımcıların evlilik doyumlarının birbirinden farklı olduğu, çocuksuz olan katılımcıların evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yaşam tarzlarına ve çocuk bakımının getirdiği zorluklara dayalı olarak böyle bir sonucun ortaya çıkması beklenen bir durum olarak değerlendirilebilir. Bu konudaki bulgular kullanılarak Şekil 4'deki pilot grafiği oluşturulmuştur:

Şekil 4. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi

4.3.9. Evlilik Süresine Göre Eşle Yaşanan Sorunlar

Evlilik süresi konusunda, farklı evlilik sürelerine sahip katılımcılar tarafından eş ile yaşanan sorunlar konusunda en çok ve en az görüş belirtilen maddelerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 30'da verilmiştir:

Tablo 30. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Evlilik Sürelerine Göre Dağılımı

Madde	Evlilik Süresi											
	1-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 yıl ve üzeri		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1. Ev ile ilgili sorumluluklarda	2,40	1,20	2,66	1,24	2,61	1,41	2,43	1,32	2,52	1,18	2,52	1,26
3. Ailece birlikte vakit geçirmemede	2,41	1,26	2,40	1,15	2,63	1,45	2,71	1,54	2,52	1,06	2,50	1,28
4. Harcamalarda	2,22	1,23	2,59	1,23	2,50	1,39	2,43	1,26	2,66	1,17	2,44	1,26
15. İnternet	2,37	1,25	2,50	1,38	2,52	1,50	1,86	1,24	2,10	1,29	2,34	1,34
7. Ailesi ile ilişkilerde	2,30	1,34	2,33	1,10	2,28	1,43	2,14	1,38	2,24	1,48	2,28	1,32
16. Kıskançlık	2,23	1,25	2,36	1,27	2,09	1,24	1,96	1,35	1,83	0,89	2,16	1,23
18. Kişilik farklılıkları	2,19	1,15	2,28	1,14	1,91	1,24	2,00	1,16	2,24	1,35	2,14	1,19
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	1,21	1,36	2,48	1,37	2,87	1,44	2,43	1,40	2,55	1,18	2,13	1,51
19. Eğlence alışkanlıkları	2,06	1,19	1,88	1,09	1,80	1,13	2,07	1,22	1,90	1,08	1,95	1,14
5. Giyim tarzında	2,02	1,31	1,66	0,97	2,04	1,41	1,93	1,18	1,86	1,06	1,91	1,22
12. Gelirinin yeterli olmamasında	1,70	1,09	1,83	0,99	2,04	1,10	1,79	0,96	1,83	1,07	1,82	1,05
13. Arkadaşlar, görüşülen kişiler konusunda	1,99	1,15	1,90	0,89	1,63	0,85	1,46	0,79	1,76	0,95	1,81	0,98

Madde	Evlilik Süresi											
	1-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 yıl ve üzeri		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
9. Sigara alışkanlığı	1,80	1,35	1,69	1,33	1,72	1,44	2,00	1,52	1,97	1,35	1,80	1,37
11. İşi ile ilgili sorunların eve taşınmasında	1,84	1,09	1,83	1,05	1,63	0,97	1,71	1,01	1,79	1,01	1,78	1,04
17. Kültürel farklılık	1,84	1,08	1,72	1,07	1,70	1,13	1,32	0,77	1,79	1,35	1,72	1,10
14. Kendine yeterince özen göstermemesi	1,44	0,84	1,71	0,88	1,87	1,24	1,71	1,27	1,86	0,92	1,67	1,01
21. Siyasi görüş	1,60	1,15	1,55	1,01	1,61	1,06	1,29	0,98	1,69	1,04	1,57	1,07
20. Cinsel uyumsuzluk	1,44	0,87	1,59	0,84	1,54	0,94	1,32	1,09	1,83	1,00	1,53	0,92
6. Dini görüşlerinizin farklılığında	1,56	1,12	1,29	0,96	1,67	1,32	1,29	0,85	1,34	1,14	1,46	1,10
8. Alkol alışkanlığı	1,48	1,15	1,21	0,83	1,11	0,61	1,18	0,77	0,93	0,75	1,24	0,92
10. Kumar alışkanlığı	1,22	0,96	1,07	0,67	0,91	0,35	0,93	0,90	0,83	0,60	1,05	0,77

Tablo 30 incelendiğinde farklı evlilik sürelerine sahip olan katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında; en yüksek puan ortalamasını 1-5 yıldır evli olanlar (\bar{X} =2,41, SS=1,26) ile 16-20 yıldır evli olanlar (\bar{X} =2,71, SS=1,54) *aiilece birlikte vakit geçirme* maddesinden; 6-10 yıldır evli olanlar (\bar{X} =2,66, SS=1,24) *ev ile ilgili sorumluluklar* maddesinde; 11-15 yıldır evli olanlar (\bar{X} =2,87, SS=1,44) *çocukla ilgili sorumluluklar* maddesinde; 21 yıl ve üzeri süredir evli olanlar (\bar{X} =2,66, SS=1,17) *harcamalar* maddesinden elde etmişlerdir.

Araştırmaya katılan evli bireylerden 1-5 yıldır evli olanlar için en az sıkıntı konusu çocuklarla ilgili sorumluluklar (\bar{X} =1,21, SS=1,36) iken, diğer tüm katılımcılar için kumar alışkanlığıdır.

Bu bulguya dayalı olarak evlilik süresi en az olan katılımcıların, eşlerinin çocuklarla ilgili sorumlulukları paylaşmama konusundan en az düzeyde rahatsız olduklarını, 6 yıl ve yukarısında evlilik süresine sahip olan diğer tüm katılımcıların ise eşlerinin kumar alışkanlığından en alt düzeyde rahatsız oldukları söylenebilir.

Evlilik sürelerine göre katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde ettikleri puanlar, madde bazında analiz edilmiş ve hangi evlilik süresine sahip olan katılımcının hangi maddede diğer evlilik süresindeki katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklı düşündüğü belirlenmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 31’de verilmiştir:

Tablo 31. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Evlilik Süresi Analizi

	Gruplanmış Evlilik Süresi				
	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	21 yıl ve üzeri
	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda		A(,000)	A(,000)	A(,001)	A(,000)

Tablo 31 incelendiğinde eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının ikinci maddesinde evlilik süresine göre istatistiksel anlamda farklılıklar gözlenmiştir.

Farklı evlilik sürelerindeki katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri ikinci madde olan çocuklar ile ilgili sorumluluk alma konusunda 1-5 yıldır evli olanlar ($p<,01$) 6 yıl ve üzeri süredir evli olan bireylerden farklı düşünmektedir. Ulaşılan bu bulguya dayalı olarak 6 ve daha fazla süredir evli olan bireylerin çocuklarla ilgili sorumluluk konusunda yeni evli sayılabilecek (1-5 yıl) bireylerden daha fazla dertli oldukları söylenebilir.

4.3.10. Evlilik Süresine Göre Evlilik Doyumu

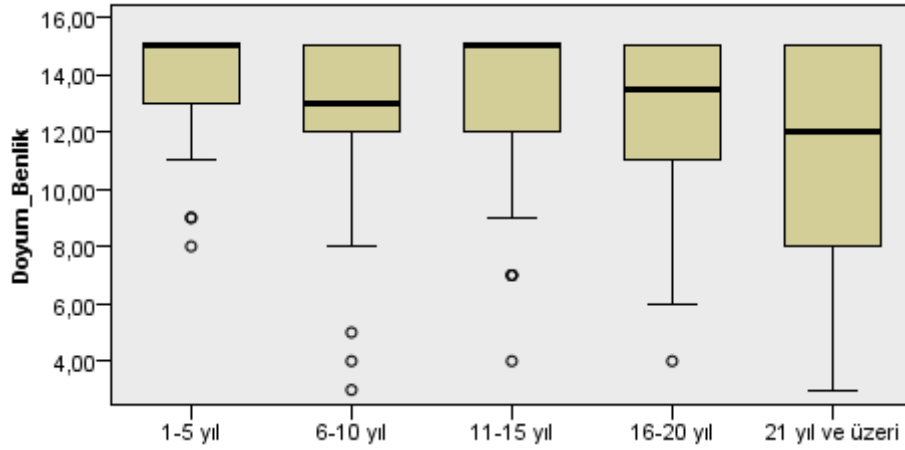
Araştırmaya katılan evli çiftlerin evlilik doyumlarının evlilik sürelerine göre farklılaşma düzeylerini belirlemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Kruskal Wallis

testi yapılmıştır. Detaylı incelemeler yapabilmek amacıyla yürütülen istatistiksel çözümleme işlemine, ölçek bütünü yanında alt ölçeklere ait ortalamalar da dahil edilmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 32’de verilmiştir:

Tablo 32. Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Ölçek	Gruplanmış Evlilik Süresi	N	Ortalama	Kruskal-Wallis H	Sd	p
Doyum Aile	1-5 yıl	81	120,15	1,905	4	0,753
	6-10 yıl	58	116,52			
	11-15 yıl	46	123,29			
	16-20 yıl	28	137,25			
	21 yıl ve üzeri	29	117,19			
	Toplam	242				
Doyum Benlik	1-5 yıl	81	135,08	11,595	4	0,021*
	6-10 yıl	58	116,21			
	11-15 yıl	46	129,52			
	16-20 yıl	28	113,41			
	21 yıl ve üzeri	29	89,24			
	Toplam	242				
Doyum Cinsellik	1-5 yıl	81	135,65	7,069	4	0,132
	6-10 yıl	58	122,67			
	11-15 yıl	46	112,72			
	16-20 yıl	28	100,18			
	21 yıl ve üzeri	29	114,16			
	Toplam	242				
Doyum Ölçek Bütünü	1-5 yıl	81	133,93	4,872	4	0,301
	6-10 yıl	58	118,24			
	11-15 yıl	46	118,59			
	16-20 yıl	28	115,71			
	21 yıl ve üzeri	29	103,52			
	Toplam	242				

Tablo 32 incelendiğinde araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik doyumlarının ölçeğin benlik boyutunda (H: 11,595, SD=4, $p<,05$) evlilik sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Gözlenen farklılığın hangi evlilik süresindeki katılımcılar arasındaki farklılıktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan stepwise-stepdown posthoc çözümlemesinden elde edilen bulgularla Şekil 5’teki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 5. Evlilik Süresine Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi

Evlilik doyumu ölçeğinin benlik boyutundaki puan ortalamaları arasındaki farkın kaynağına yönelik yapılan çözümlemede Tablo 33'teki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 33. Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Farkların Kaynakları

PostHoc	Alt Küme	
	1	2
21 yıl ve üzeri	89,241	
16-20 yıl	113,411	113,411
6-10 yıl	116,207	116,207
11-15 yıl	129,522	129,522
1-5 yıl		135,080
Test Değeri	6,395	4,065
p (2-sided test)	,094	,255
Düzenlenmiş p (2-sided test)	,094	,255

Tablo 33 incelendiğinde, evlilik doyumu ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın 1-5 yıldır evli olan katılımcılar ile 6 yıl ve üzeri süredir evli olan katılımcıların puan ortalamaları arasındaki farklılıktan (6,395) kaynaklandığı görülmektedir. Tablo 33'teki bulgulara göre 1-5 yıldır evli olan katılımcıların

evlilik doyumlarının ilk sırada 6-20 yıldır evli olanlardan, ikinci sırada ise 21 yıl ve üzeri süredir evli olanlardan daha iyi durumda olduğu söylenebilir.

4.3.11. Evlilik Biçimine Göre Eşle Yaşanan Sorunlar

Evlilik biçimi konusunda, farklı evlilik biçimlerine sahip katılımcılar tarafından eş ile yaşanan sorunlar konusunda en çok ve en az görüş belirtilen maddelerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 34’te verilmiştir:

Tablo 34. Katılımcıların Eşleriyle Yaşadıkları Sorunların Evlilik Biçimlerine Göre Dağılımı

Madde	Eş ile Evlenme Biçimi							
	Görücü usulü		Flört ederek / Kendimiz tanışarak		Görücü usulüyle tanışıp kendi kararımızla		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1. Ev ile ilgili sorumluluklarda	2,51	1,41	2,55	1,20	2,46	1,28	2,52	1,26
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	2,64	1,44	1,87	1,53	2,34	1,41	2,13	1,51
3. Ailece birlikte vakit geçirmemede	2,87	1,40	2,43	1,28	2,41	1,20	2,50	1,28
4. Harcamalarda	2,97	1,20	2,38	1,24	2,24	1,26	2,44	1,26
5. Giyim tarzında	1,87	1,24	1,95	1,28	1,84	1,09	1,91	1,22
6. Dini görüşlerinizin farklılığında	1,54	1,27	1,44	1,06	1,44	1,10	1,46	1,10
7. Ailesi ile ilişkilerde	2,41	1,45	2,30	1,33	2,16	1,21	2,28	1,32
8. Alkol alışkanlığı	1,08	0,90	1,38	1,01	1,07	0,67	1,24	0,92
9. Sigara alışkanlığı	1,77	1,40	1,98	1,49	1,49	1,06	1,80	1,37
10. Kumar alışkanlığı	0,95	0,72	1,05	0,79	1,09	0,76	1,05	0,77

Madde	Eş ile Evlenme Biçimi							
	Görücü usulü		Flört ederek / Kendimiz tanışarak		Görücü usulüyle tanışıp kendi kararımızla		Toplam	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
11. İşi ile ilgili sorunların eve taşınmasında	1,87	1,08	1,80	1,07	1,67	0,94	1,78	1,04
12. Gelirinin yeterli olmamasında	2,05	1,28	1,74	0,99	1,86	1,01	1,82	1,05
13. Arkadaşlar, görüşülen kişiler konusunda	1,69	0,95	1,89	0,94	1,73	1,09	1,81	0,98
14. Kendine yeterince özen göstermemesi	1,90	1,12	1,59	0,95	1,69	1,04	1,67	1,01
15. İnternet	2,26	1,50	2,44	1,32	2,20	1,30	2,34	1,34
16. Kıskançlık	2,15	1,29	2,24	1,24	2,00	1,17	2,16	1,23
17. Kültürel farklılık	1,64	1,11	1,75	1,14	1,70	1,01	1,72	1,10
18. Kişilik farklılıkları	2,03	1,16	2,17	1,19	2,16	1,22	2,14	1,19
19. Eğlence alışkanlıkları	1,92	1,06	1,91	1,12	2,04	1,23	1,95	1,14
20. Cinsel uyumsuzluk	1,62	0,99	1,41	0,82	1,70	1,04	1,53	0,92
21. Siyasi görüş	1,51	1,12	1,62	1,09	1,50	1,00	1,57	1,07

Tablo 34 incelendiğinde farklı evlilik biçimlerine sahip olan katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında; en yüksek puan ortalamasını görücü usulüyle evlenenler *harcama* maddesinde (\bar{X} =2,97, SS=1,20); flört ederek / kendileri tanışarak evlenenler (\bar{X} =2,55, SS=1,20) ile görücü usulüyle tanışıp kendi kararlarıyla evlenenler (\bar{X} =2,46, SS=1,28) ev ile ilgili sorumluluklar maddesinden elde etmişlerdir.

Araştırmaya katılan evli bireylerden evlilik biçimlerine göre en az sıkıntı yaşadıkları konunun kumar alışkanlığı olduğu, diğer bir ifadeyle kumar alışkanlığını evliliklerinde en az sorunlu konu olarak gördükleri söylenebilir.

Evlilik biçimlerine göre katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde ettikleri puanlar, madde bazında analiz edilmiş ve hangi evlilik biçimine sahip olan katılımcının hangi maddede diğer evlilik biçimindeki katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklı düşündüğü belirlenmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 35’te verilmiştir:

Tablo 35. Eş ile Yaşanan Sorunlar Anketinden Elde Edilen Puanların Madde-Evlilik Biçimi Analizi

Madde	Eş ile Evlenme Biçimi		
	Görücü usulü	Flört ederek / Kendimiz tanışarak	Görücü usulüyle tanışıp kendi kararımızla
	(A)	(B)	(C)
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	B(,014)		
4. Harcamalarda	B(,028) C(,010)		
9. Sigara alışkanlığı		C(,046)	

Tablo 35 incelendiğinde eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının ikinci, dördüncü ve dokuzuncu maddelerinde evlilik biçimine göre istatistiksel anlamda farklılıklar gözlenmiştir.

Farklı evlilik biçimine sahip katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri ikinci madde olan çocuklar ile ilgili sorumluluk alma konusunda görücü usulüyle evlenenler, flört ederek evlenenlerden ($p<,05$) farklı düşünmektedirler. Yanı sıra harcama maddesinde görücü usulüyle evlenenler, flört yaparak evlenenlerden ($p<,05$) ve görücü usulüyle tanışıp kendi kararıyla evlenenlerden ($p<,01$) farklı düşünmektedirler.

Anketin dokuzuncu maddesi olan sigara alışkanlığı konusunda flört ederek evlenenler, görücü usulüyle tanışıp kendi kararlarıyla evlenenlerden farklı düşünmektedirler. Ulaşılan bu bulgulara dayalı olarak, görücü usulüyle evlenenlerin çocuklarla ilgili sorumluluklar konusunda flört edenlerden daha dertli, harcamalar konusunda hem flört edenlerden hem de görücü usulüyle tanışıp kendi kararlarıyla evlenenlerden daha sıkıntılı oldukları söylenebilir. Yanı sıra flört ederek evlenen katılımcıların ise sigara alışkanlığı konusunda görücü usulüyle tanışıp kendi kararlarıyla evlenen katılımcılara göre daha sıkıntılı oldukları söylenebilir.

4.3.12. Evlilik Biçimine Göre Evlilik Doyumu

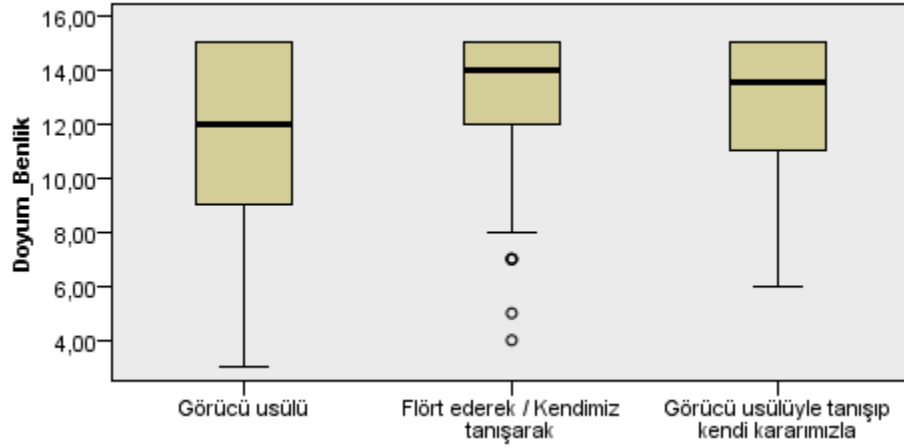
Araştırmaya katılan evli çiftlerin evlilik doyumlarının evlilik biçimlerine göre farklılaşma düzeylerini belirlemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Detaylı incelemeler yapabilmek amacıyla yürütülen istatistiksel çözümleme işlemine, ölçek bütünü yanında alt ölçeklere ait ortalamalar da dahil edilmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 36'da verilmiştir:

Tablo 36. Katılımcıların Evlilik Biçimlerine Göre Evlilik Doyumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Ölçek	Eş ile Evlenme Biçimi	N	Ortalama	Kruskal-Wallis H	Sd	P
Doyum Aile	Görücü usulü	39	99,58	4,668	2	0,097
	Flört ederek / Kendimiz tanışarak	133	126,51			
	Görücü usulüyle tanışıp kendi kararımızla	70	124,19			
	Toplam	242				
Doyum Benlik	Görücü usulü	39	91,12	11,283	2	0,004**
	Flört ederek / Kendimiz tanışarak	133	131,67			
	Görücü usulüyle tanışıp kendi kararımızla	70	119,11			
	Toplam	242				
Doyum Cinsellik	Görücü usulü	39	101,97	5,515	2	0,063
	Flört ederek / Kendimiz tanışarak	133	130,06			

Ölçek	Eş ile Evlenme Biçimi	N	Ortalama	Kruskal-Wallis H	Sd	P
	Görücü usulüyle tanışıp kendi kararımızla	70	116,12			
	Toplam	242				
Doyum Ölçek Bütünü	Görücü usulü	39	86,64	12,543	2	0,002**
	Flört ederek / Kendimiz tanışarak	133	131,74			
	Görücü usulüyle tanışıp kendi kararımızla	70	121,46			
	Toplam	242				

Tablo 36 incelendiğinde araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik doyumlarının ölçeğin benlik boyutunda (H: 11,283, SD=2, $p<,01$) ve ölçek bütününde (H:12,543, SD=2, $p<,01$) evlilik biçimlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Gözlenen farklılığın benlik boyutunda hangi evlilik biçimindeki katılımcılar arasındaki farklılıktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan stepwise-stepdown posthoc çözümlemesinden elde edilen bulgularla Şekil 6'daki grafik oluşturulmuştur:

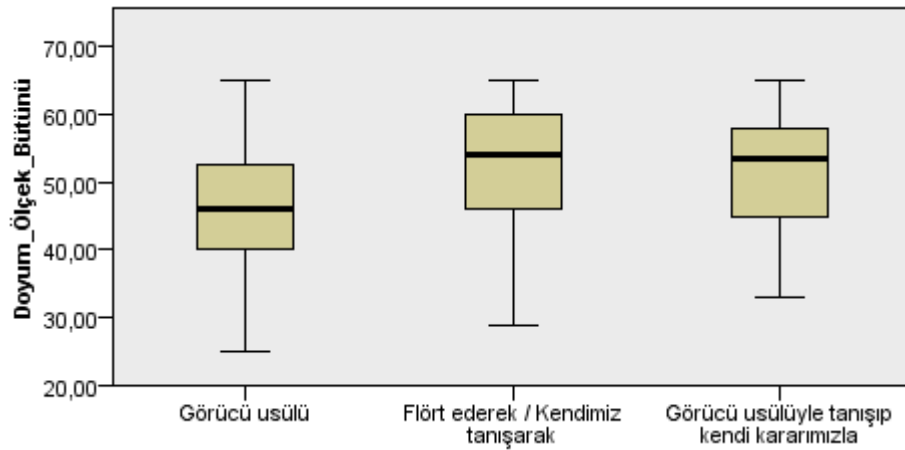
Şekil 6. Evlilik Biçimine Dayalı Olarak Evlilik Doyumu Benlik Alt Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi

Evlilik doyumu ölçeğinin benlik boyutundaki puan ortalamaları arasındaki farkın kaynağına yönelik yapılan çözümlemede Tablo 37'deki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 37. Katılımcıların Evlilik Biçimlerine Göre Benlik Boyutundaki Evlilik Doyumlarına İlişkin Farkların Kaynakları

PostHoc	Alt Küme	
	1	2
Görücü usülü	91,115	
Görücü usülüyle tanışıp kendi kararımızla		119,114
Flört ederek / Kendimiz tanışarak		131,665
Test Değeri	0.2	1,812
p (2-sided test)	.	,178
Düzenlenmiş p (2-sided test)	.	,178

Tablo 37 incelendiğinde, evlilik doyumu benlik alt ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın görücü usülü ile evlenenler ile flört ederek evlenen katılımcılarının puan ortalamaları arasındaki farklılıktan ($p < .001$) kaynaklandığı görülmektedir. Tablo 37'deki bulgulara göre flört ederek evlenen katılımcıların evlilik doyumlarının görücü usülüyle evlenen katılımcılardan daha iyi durumda olduğu söylenebilir. Tablo 37'de gözlenen farklılığın benlik boyutunda hangi evlilik biçimindeki katılımcılar arasındaki farklılıktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan stepwise-stepdown posthoc çözümlemesinden elde edilen bulgularla Şekil 7'deki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 7. Evlilik Biçimine Dayalı Olarak Evlilik Doyumu (Bütün) Ölçeğindeki Puan Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Plot Eğrisi

Evlilik doyumu ölçeğindeki (bütün) puan ortalamaları arasındaki farkın kaynağına yönelik yapılan çözümlemede Tablo 38'deki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 38. Katılımcıların Evlilik Biçimlerine Göre Evlilik Doyumlarına İlişkin Farkların Kaynakları

PostHoc	Alt Küme	
	1	2
Görücü usulü	86,641	
Görücü usulüyle tanışıp kendi kararımızla		121,457
Flört ederek / Kendimiz tanışarak		131,744
Test Değeri	0.2	1,125
p (2-sided test)	.	,289
Düzenlenmiş p (2-sided test)	.	,289

Tablo 38 incelendiğinde, evlilik doyumu ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın görücü usulü ile evlenenler ile flört ederek evlenen katılımcıların puan ortalamaları arasındaki farklılıktan (,200) kaynaklandığı görülmektedir. Tablo 38'deki bulgulara göre flört ederek evlenen katılımcıların evlilik doyumlarının görücü usulüyle evlenen katılımcılardan daha iyi durumda olduğu söylenebilir.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırmada çözümlenen verilerin değerlendirilmesine, bulgulardan elde edilen sonuçların incelenmesine ve araştırma sürecinin genel görünümüne yer verilmiştir.

Bu çalışmada temel olarak, evli bireylerin eşleriyle yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumları arasındaki ilişkinin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi, evlenme biçimi ve çocuk sahibi olup olmamaları değişkenleri bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modeliyle yürütülen araştırmada 9 soruya yanıt aranmıştır.

Araştırmada temel amaç doğrultusunda İstanbul ili Avcılar ilçesinde birkaç özel okul velilerinden evli olan çiftler arasından seçkisiz seçim yöntemiyle örneklem grubu oluşturulmuştur. Araştırmanın örneklemini 175'i kadın (%72,3), 67'si erkek (%27,7) olmak üzere 242 kişi oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplamak amacıyla üç adet veri toplama aracı kullanılmıştır. Kişisel bilgiler formu katılımcılara yönelik demografik bilgileri toplamak amacıyla hazırlanmış 8 soru içermektedir. Eş ile yaşanan sorunlar anketi beşli likert tipinde yapılandırılmış 22 madde içermektedir. Evlilik doyum ölçeği, beşi olumsuz, sekizi olumlu 13 madde ve bu maddelerin bir araya geldiği aile, benlik ve cinsiyet gruplarından oluşmaktadır. Araçlar nihai uygulama öncesi iç tutarlılık testine tabi tutulmuş ve güvenilirlik değeri (Cronbach's Alpha) hesaplanmıştır.

Araştırmanın amacına ulaşmak için araştırma soruları ışığında öncelikle katılımcıların eşleriyle yaşadıkları sorunlar ve evlilik doyumları belirlenmiş sonra da katılımcıların bu konulardaki özelliklerinin demografik değişkenlere göre farklılaşma durumlarını ortaya çıkarmaya dönük analizler yapılmıştır.

Ölçeklerin uygulanmasından elde edilen veriler elektronik ortamda kayıt altına alınarak, istatistiksel tekniklerle çözümlenmiş ve ulaşılan sonuçlar yorumlanmıştır.

Araştırmada amaç doğrultusunda 9 sorunun yanıtı aranmıştır. İlk iki soru katılımcıların evliliklerinde eşleriyle yaşadıkları sorunları ve evlilik doyumlarının düzeyini ölçmeye yönelik iken, üçüncü soru eşlerle yaşanan sorunların evlilik doyumu ile arasındaki ilişkiyi belirlemeye odaklanmıştır. Çalışmada kalan altı soru katılımcıların eşleriyle yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumlarını cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi, evlenme biçimi ve çocuk sahibi olup olmamaları değişkenleri bağlamında incelemeye dönüktür.

Araştırmada kullanılan ölçekler istatistiksel çözümlenmeler öncesi, madde gruplarına ait puanların normal dağılım gösterip göstermemesini incelemek amacıyla basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve adı geçen ölçek puanlarının tüm bileşenlerinde normal dağılımlar göstermemesi nedeniyle gruplar üzerinde parametrik olmayan testler uygulanmıştır. Araştırma sorularına yanıt bulmak üzere elde edilen veriler; aritmetik ortalama (\bar{X}), Frekans (f), Yüzde (%), Standart sapma (S.S.), Mann Whitney U, Kruskal Wallis testi ve çok yönlü doğrusal regresyon testi yardımıyla çözümlenerek yorumlanmıştır.

Elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda; katılımcıların demografik-özelliklerinin, cinsiyet konusunda “kadın”, yaş konusunda “31-40 yaşları arası”, eğitim düzeyi konusunda “üniversite”, çalışma durumu konusunda “çalışan”, gelir düzeyi konusunda “orta düzey gelire sahip olanlar”, evlilik süresi konusunda “1-5 yıldır evli olanlar”, evlenme biçimi konusunda “flört ederek evlenenler”, çocuk sahibi olma konusunda “çocuklular”, çocuk sayısı konusunda “iki çocuğu olanlar” gruplarında sıklıkla kümelenmişlerdir.

Katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde ettikleri puan ortalamaları veriler doğrultusunda sıralandığında en yüksek üç ortalamayı evle ilgili sorumluluklar; ailece birlikte vakit geçirme ve harcamalar; maddelerinde aldıkları görülmüştür. En düşük üç ortalamayı ise dini görüşlerin farklılığında; alkol

alışkanlığı; kumar alışkanlığı maddelerinde elde ettikleri görülmüştür. Katılımcılar en fazla ortak yaşam alanı olan evle ilgili sorun yaşarlarken, en az eşlerinin kumar alışkanlığı konusunda sorun yaşamaktadırlar.

Eş ile yaşanan sorunlar anketinden elde edilen puan ortalamalarının 1'e yaklaşması eşler arasında yaşanan sorunların azaldığına, 5'e yaklaşması ise sorunların yükseldiğine işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle anket maddelerinden alınabilecek puanların 1,00 ile 5,00 arasında dağılım gösterebileceği dikkate alındığında araştırmaya katılan bireylerin en fazla sorun yaşadıkları konularda dahi orta düzeyde görüş belirttikleri söylenebilir.

Katılımcıların evlilik doyumu ölçeğinden alacakları en yüksek puan 65, en düşük puan ise 13'tür. Yüksek puan evli kişilerin evlilik doyumlarının yüksekliğine işaret etmektedir. Buna göre araştırmaya katılan kişilerin evlilik doyumlarının "yüksek" olduğu söylenebilir. Yanı sıra ölçeğin alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının da yüksek olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre katılımcıların aileye ilişkin doyumları ile cinsellik doyumlarının "yükseğe yakın", benlik doyumlarının ise "yüksek" olduğu söylenebilir.

Evlilikte eşlerin yaşadıkları doyumun çeşitli değişkenler tarafından etkilendiği görülmüştür. Sosyal faktörler, biyolojik özellikler, psikolojik durum ve benzeri özellikler, bu değişkenler arasında sayılabilir. İlgili alanyazın incelendiğinde, çalışmaların bazılarında evlilik doyumunun kişisel özelliklere göre farklılaştığı bulgulanırken, bazılarında kişisel özelliklerin evlilik doyumu ile ilişkisi gözlenmemiştir (Williamson, Altman, Hsueh ve Bradbury., 2016; Yıldız ve Büyükşahin Çevik, 2016; Bayraktaroğlu ve Çakıcı, 2013; Çağ ve Yıldırım, 2013; Çapkın, 2012; Kansız ve Arkar, 2011).

Sokolki ve Hendrick'e (1999) göre "... evlilik doyumu; evlilik kurumu içinde eşlerin birbirlerine karşı gösterdikleri sevgi biçimi, cinsel doyum, iletişim biçimi gibi kişisel boyutlardan ve verilen kararlarda eşitlik, kazanç, çalışma ve problemleri paylaşma gibi çevresel boyutlardan elde edilen psikolojik tatmin..." olarak açıklamaktadır. Mackey ve O'Brien (1995) de evli bireylerin doyumlarını

artırdığını düşündükleri cinsel ve psikolojik yakınlık, iletişim kalitesi, karar vermede ortaklık, güven, saygı, çatışmanın kontrolü, eşitlik ile empatik anlayış etkileşimlerinin önemli faktörler olduklarını öne sürmektedirler. Kuramsal yönüyle önce çıkan faktörlerden cinsellik konusuyla ilgili olarak bu çalışmada cinselliğin evlilik doyumunu etkileyen bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yanı sıra Çağ ve Yıldırım'ın (2013) çalışmasında tersi yönde bulgulara ulaşılmıştır. Ulaşılan bulgulara göre "... cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim düzeyi değişkenleri evlilik doyumunu manidar olarak yordamaktadır. Buna karşın; cinsiyet, ailenin gelir düzeyi (...) değişkenlerinin evlilik doyumunu manidar olarak yordamadığı bulunmuştur...".

Bu araştırmaya katılan evli bireylerin, eşleriyle yaşadıkları sorunların onların evlilik doyumlarının yordayıcısı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda; tüm değişkenlerin birlikte varyansın yaklaşık %22'sini açıkladığı görülmüştür. Elde edilen katsayılara bakıldığında eş ile yaşanan sorunların benlik konusundaki evlilik doyumunu anlamlı ve negatif yönde; bir bütün olarak evlilik doyumunu da anlamlı ve negatif yordadığı görülmektedir.

Bu sonuçlara dayalı olarak; eşlerin evliliklerinde yaşadıkları sorunların onların genel olarak evlilik doyumlarını olumsuz etkilediği, diğer bir ifadeyle eşler arasında ne kadar sorun yaşanırsa evlilik doyumunun o nedenle düşük olduğu, tersi durumda da evlilik doyumunun arttığı söylenebilir.

Canel (2012), evli bireylerin eşleriyle yaşadıkları çözülmemiş sorunların onların evlilik doyumları üzerinde olumsuz etkiler yaptığını ifade etmektedir. Özellikle iletişim eksiklikleri ve iletişim kazaları, problem çözme konusundaki yetersizlikler, kişilik farklılıkları ve eşlerin birbirlerini değiştirme çabaları, kök ailelerle yaşanan sorunlar, çocukların sorumluluğunun paylaşılması, eşler arasındaki cinsel uyumsuzluklar, kültürel anlamda farklılıkların bulunması evlilik doyumu üzerinde zaman zaman olumsuz etkilerde bulunurken, alkol, kumar, uyuşturucu, sigara benzeri zararlı alışkanlıkların evlilik doyumu üzerinde doğrudan olumsuz etkileri bulunduğu gözlenmiştir. Burada sayılan faktörlerle ilgili olarak alanyazında

çok sayıda araştırma olduğu görülmüştür. İlgili araştırmalar incelendiğinde eşler arasında yaşanan sorunlar ile evlilik doyumu konusunda kimilerinin cinsellik konusunu, kimilerinin evlilikte toplumsal cinsiyet rollerini, kimilerinin eşler arasındaki iletişimin etkisini ön plana çıkardıkları, kimilerinin eşler arasındaki tutum ve davranışları, kimileri psikolojik ve fiziksel sağlığı, kimi araştırmalar da eşlerin birbiriyle nitelikli zaman geçirmelerini ön plana çıkarmaktadır. Araştırmalarda sayılan faktörler ile evlilik doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişkiler gözlemlendiği sonucuna ulaşılmıştır (Abalı ve Kömürcü, 2008; Curun, 2006; Çelik, 2006; Çınar, 2008; Güven, 2005; Hirschberger ve diğerleri, 2009; Juni ve Grimm, 1994; Levenson, Carstensen ve Gottman 1993; Litzinger ve Gordon, 2005; Tezer, 1992).

Bazı araştırmalar evlilikte diğer faktörlerden önce cinselliğin etkili olduğunu ifade etmektedirler. Evlilik doyumunu etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte doyum üzerinde cinsel yaşam kalitesinin evlilik doyum düzeyi üzerinde en fazla ve doğrudan etkili olduğu, cinsel gereksinimlerin karşılanması eşlerin evlilikten aldıkları doyumunu da otomatik olarak artırdığı ifade edilmektedir. Bunun yanında eşlerin cinsel ihtiyaçları karşılamalarının yanında bunu nasıl yaptıkları da önemli bir faktördür (Youn, 2009).

Çalışmada katılımcıların eşleriyle yaşadıkları sorunlar ile evlilik doyumları kişisel özelliklerine göre karşılaştırılmıştır. Ölçek maddelerinden elde edilen puan ortalamalarında normallik dağılımı sağlanamaması nedeniyle non-parametrik testler yapılmıştır. Bu kapsamda ikili küme karşılaştırmalarında Mann Whitney U testi, ikiden çok küme karşılaştırmalarında ise Kruskal Wallis testi yürütülmüştür. Karşılaştırmalarda anlamlı düzeyde farklılık çıkması durumunda nonparametrik analiz kapsamında Kruskal Wallis stepwise-stepdown (PostHoc) çözümlemesi yapılmıştır.

Lisans mezunu kadın katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında, en yüksek ortalamayı evle ilgili sorumluluklar maddesinden, erkek katılımcıların ise harcamalar maddesinden elde ettikleri görülmektedir. Bu sonuca dayalı olarak kadınların

eşleriyle yaşadıkları sorunlar arasında en önemli olarak evle ilgili sorumlulukların yerine getirilmesini, erkeklerin ise eşlerinin harcama konusundaki davranışlarını en önemli sorun olarak gördükleri söylenebilir. Bu sonuçlar genel olarak Türk aile yapısının özellikleri ile içinde yaşanılan çağın, erkeklerin evle ilgili sorumlulukları yerine getirmelerinde, beklenenin aksine, daha tutarsız davranmalarına neden olduğunu düşündürmektedir. Bu konunun ileri ve uzun süreli araştırmalarla desteklenmesi yerinde olacaktır. Bir başka konu da, içinde yaşanılan çağın, bireyleri gereğinden fazla tüketime yönlendirmesi, bunun da zaman zaman aile bireyleri arasında, özellikle gelir getirici işlerde çalışan bireyler arasında tartışmalara yol açabilmesidir.

Eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının iki madde dışında, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir. Kadın ve erkek katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri maddeler incelendiğinde, çocuklar ile ilgili sorumluluklar maddesinde kadın katılımcılar erkeklerden daha yüksek puan ortalaması elde ederken, erkek katılımcılar da kıskançlık maddesinde daha yüksek puan ortalaması elde etmişlerdir. Bu sonuçlara dayalı olarak erkeklerin çocuklarla ilgilenme konusunda yetersiz kaldıkları, buna rağmen eşlerine yönelik kıskançlık duygularının yüksek olduğu söylenebilir. Eş ile sorunlar anketinin diğer maddelerinde cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gözlenmemiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların ölçek bütününde evlilik doyumlarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Yanı sıra ölçeğin alt ölçeklerine göre inceleme yapıldığında aile boyutunda ve cinsellik boyutunda da cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar gözlenmiştir. Diğer taraftan evlilik doyumunun benlik boyutunda ise erkek ve kadınların görüşleri arasında farklılık gözlenmemiştir.

Ulaşılan bu sonuçlara dayalı olarak; genel anlamda kadın ve erkeklerin evlilik doyumlarının birbirinden farklı olduğu, erkeklerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. İlgili alanyazında kadın ve erkeklerin evlilik

doyumlarının farklı olduğuna yönelik araştırma bulgularının yanı sıra benzer olduğunu gösteren çalışma bulgularına da ulaşılmaktadır. Bu çalışmada erkeklerin evlilik doyumunun kadınlardan daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Kabasakal ve Soylu (2014) 'nun çalışmasında evlilik doyumunu konusunda kadın erkek benzerliği görülmüştür: “Yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre evli bireylerin evlilik doyumunu puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kadınların evlilik doyumunu puan ortalamalarının erkeklerin evlilik doyumunu puan ortalamalarına göre düşük olduğu görünmesine rağmen analiz sonuçları bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığına işaret etmektedir.”

Pek çok kültürde, evliliğin kadınlara daha çok sorumluluk yüklemesi, kadınların evlilik doyumlarını düşürürken, erkeklerin doyumlarını artırdığı düşünülebilir. Aile ilişkileri konusunda ve cinsellik konusunda erkeklerin kadınlardan daha fazla doyum yaşadıkları yönündeki sonuçlar bu düşüncüyü desteklemektedir. Bu noktada kadın olmanın bir kader, evlilik doyumunun ise kültürel bir sonuç olduğu söylenebilir.

Farklı yaşlardaki katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında; en yüksek puan ortalamasını 21-30 yaşları arasındaki katılımcılar ile 41-50 yaşları arasındaki katılımcıları ev ile ilgili sorumluluk maddesinden, 31-40 yaş arası katılımcılar ile 51-60 yaş arası katılımcıları ailece vakit geçirme maddesinden elde etmişlerdir.

Katılımcıların yaşlarına göre maddelerden elde etmiş oldukları en düşük puan ortalamaları incelendiğinde tüm yaş gruplarındaki katılımcıların kumar alışkanlığı maddesinden en düşük ortalamaları elde ettikleri gözlenmiştir. Ulaşılan sonuçlara dayalı olarak en genç katılımcıların evle ilgili sorumlulukların yerine getirilmesini, en yaşlı katılımcıların ise ailece birlikte vakit geçirilmesini önemsedikleri söylenebilir. Bunun çeşitli sebepleri olabileceği düşünülebilir. Yaş ilerledikçe insanların doğası gereği birlikte zaman geçirmeye daha fazla gereksinim duyabilmesi, nedenlerden biri olabilir.

Diğer taraftan katılımcıların kumar alışkanlığı konusunda düşük düzeyde görüş belirtmeleri genel sonuçlarla tutarlıdır ve bir maddeden alınabilecek en düşük puanın “sıfır” olacağı dikkate alınır, kumar alışkanlığı gibi bir sorundan muzdarip olma durumunun çok düşük olmakla birlikte var olması dikkat çekicidir.

Yaşlarına göre incelendiğinde, eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının tek madde dışında, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir. Farklı yaşlardaki katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri madde incelendiğinde, çocuklar ile ilgili sorumluluklar maddesinde 31-40 yaş arası katılımcılar ile 41-50 yaş arası katılımcılar, 21-30 yaş arası katılımcılardan daha yüksek puan ortalaması elde etmişlerdir. Bu sonuçlara dayalı olarak 21-30 yaş arası katılımcıların evliliklerinin başında olduğu o nedenle evliliklerinin ileri yıllarını yaşayan daha büyük yaşta katılımcılara göre çocuk bakımında daha az yoruldukları, buna bağlı olarak ta bu konuda daha büyük yaşta katılımcılara göre daha az görüş belirttikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin evlilik doyumlarının benlik boyutunda yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Evlilik doyumu benlik alt ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın 51-60 yaş ve 41-50 yaş aralığındaki evli bireyler ile 21-30 ve 31-40 yaş arası evli bireylerin puan ortalamaları arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir.

Ulaşılan sonuçlara göre 21-30 yaş arasındaki katılımcılar ile 31-40 yaş arasındaki katılımcıların benlik konusundaki evlilik doyumlarının daha büyük yaşlardaki katılımcılara göre daha iyi durumda olduğu söylenebilir.

Yaşın evlilik doyumu üzerinde hem pozitif hem de negatif yönde etki ettiğini gösteren araştırma bulgularına ulaşılmaktadır. Kimi araştırmalarda yaş ilerledikçe eşlerin evlilik doyumu artarken, kimi araştırmalarda yaşın ilerlemesiyle birlikte evlilik doyumu azalmaktadır. Örnek olarak Bograd ve Spilka (1996), “30-45 yaşlar arasında yer alan evli bireylere nazaran 60-75 yaşlar arasında olan evli bireylerin daha yüksek düzeyde evlilik doyumuna sahip olduğuna”; Jose ve Alfons

(2007) ise özellikle “evliliğin 30. yılından itibaren genel yaşam ve evlilik problemlerindeki azalmalar ile birlikte evlilik doyumunun giderek daha yükseldiği” sonucuna ulaşmışlardır. Diğer taraftan Koçak (2008) ve Stewart (2012) araştırmalarında ilişki süresi ile ilişki doyumu arasında manidar bir ilişki olmadığını bulgulamışlardır. Bir başka çalışmada Stewart (2012) ilişki süresinin doğrudan doyumu etkilemese dahi dolaylı olarak etkili olabileceğini öne sürmektedir. Buna göre; “bireylerin ilişki süreleri uzadıkça ve yaşları ilerledikçe olgunlaşmaları ile de beraber daha iyi çatışma ve problem çözme, iletişim kurma becerilerine sahip olabildiklerini”, “ilişkiye daha fazla yatırım yaptıklarından dolayı da daha fazla ait hissettikleri ve bütün bunlar neticesinde ilişkilerinden daha fazla doyum sağlayabileceklerini” ifade etmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2018).

Farklı eğitim düzeylerindeki katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden en yüksek puan ortalamasını; okuryazar olmayanlar eşinin gelirinin yeterli düzeyde olmaması maddesinden; ilkökul ve ortaokul mezunları yapılan harcamalar maddesinden, lise, üniversite mezunları evle ilgili sorumlulukların paylaşımı maddesinden ve lisansüstü mezunları ise internet maddesinden elde etmişlerdir. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre aldıkları en düşük puan ortalamasını; okuryazar olmayanlar eğlence alışkanlıkları ve kültürel farklılıklar maddesinden, ilkökul, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü mezunları ise kumar alışkanlığı maddesinden en düşük puan elde ettikleri görülmüştür.

Bu sonuca dayalı olarak okuryazar olmayan katılımcıların, eşlerinin eğlence alışkanlıkları ve aralarındaki kültürel farklılıklardan en az düzeyde rahatsız olduklarını, ilkökoldan lisansüstü düzeye kadar mezuniyete sahip olan katılımcıların ise eşlerinin kumar alışkanlığından en alt düzeyde rahatsız oldukları söylenebilir.

Eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının ikinci, onuncu ve on ikinci maddelerinde eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda farklılıklar gözlenmiştir. Farklı eğitim düzeylerindeki katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri ikinci madde olan çocuklar ile ilgili sorumluluk alma konusunda ilkökul ve ortaokul mezunları

üniversite ve lisansüstü mezunlarından; lise mezunları da aynı şekilde üniversite ve lisansüstü mezunlarından farklı düşünmektedir. Sonuçlara dayalı olarak ilkokul, ortaokul ve lise mezunları çocuklarla ilgili sorumluluk konusunda üniversite ve lisansüstü mezunlardan daha fazla dertlidirler denilebilir. Kumar alışkanlığı konusunda okuryazar olmayanlar ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü mezunlarında farklı düşünmektedirler. Sonuçlara dayalı olarak okuryazar olmayanlara göre kumar alışkanlığı evlilikte yaşanan en alt düzeydeki sıkıntı değildir denilebilir. Diğer taraftan eşin gelirin yeterli düzeyde olmaması okuryazar olmayanlara göre önemli bir sorundur ve bu konuda lise, üniversite ve lisansüstü mezunlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik doyumlarının ölçek bütününde eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Evlilik doyumu ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın eğitim farklılığı olan katılımcıların puan ortalamaları arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir. Ulaşılan sonuçlara göre lise, üniversite ve lisansüstü mezunu katılımcıların evlilik doyumlarının daha alt eğitim seviyesindeki katılımcılara göre daha iyi durumda olduğu söylenebilir.

İlgili alanyazın incelendiğinde eğitim düzeyinin evlilik doyumunu artırdığına yönelik araştırma bulgularını destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Eğitim seviyesi yüksek olan bir başka örnekte yapılan bu çalışma da dikkate alındığında eğitim seviyesi arttıkça cinsiyetin evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerindeki farklılaştırıcı etkisinin ortadan kalktığı düşünülebilir (Kabasakal ve Soylu, 2016: 212). Diğer taraftan cinsiyetin, yaş grubunun ve gelir düzeyinin evlilik doyumu üzerinde etkili olmadığını gösteren araştırma bulguları da bulunmaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2013).

Çocuk sahibi olmayan katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında, en yüksek ortalamayı internet maddesinden, çocuk sahibi olan katılımcıların ise çocuklarla ilgili sorumluluklar maddesinden elde ettikleri görülmektedir. Katılımcıların en düşük

puan ortalamalarını elde ettikleri maddeler incelendiğinde çocuk sahibi olmayanların çocuklarla ilgili sorumluluklar, çocuklu katılımcıların ise kumar alışkanlığı maddesinden en düşük puanları aldıkları görülmektedir. Bu sonuca dayalı olarak çocuksuz katılımcıların en önemsiz gördükleri sorunun çocuklarla ilgili sorumlulukların paylaşılması iken, çocuklu bireyler için ise bu konu en önemli sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonucun beklenen bir durum olduğu değerlendirilebilir. Diğer taraftan çocuksuz evli bireylerin diğer konulara göre internetten daha fazla muzdarip olmaları, çocukları olmadığı için zamanlarını sanal alemde daha fazla geçirmeye yöneldiklerini düşündürmektedir.

Eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının 1, 2, 3, 8, 14 ve 20. maddelerde çocuk sahibi olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Ev ile ilgili sorumluluklar, çocuklar ile ilgili sorumluluklar, ailece birlikte vakit geçirme, kendine yeterince özen göstermeme ve cinsel uyumsuzluk maddelerinde çocuk sahibi olan katılımcılar çocuksuz katılımcılardan daha yüksek puan ortalamaları elde etmişlerdir. Bu sonuca dayalı olarak çocuklu katılımcıların sayılan tüm bu konularda çocuksuz katılımcılardan daha muzdarip oldukları söylenebilir. Diğer taraftan çocuk sahibi olmayan katılımcıların alkol alışkanlığı konusunda puan ortalaması daha yüksektir. Bu sonuca dayalı olarak çocuksuz evli bireylerin çocuklu evli bireylere göre alkol konusunda daha fazla sorun yaşıyor göründükleri söylenebilir.

Çocuklu ve çocuksuz katılımcıların ölçek bütünü değerlendirildiğinde evlilik doyumlarının çocuk sahibi olma durumlarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Yanı sıra ölçeğin alt ölçeklerine göre inceleme yapıldığında aile boyutunda ve cinsellik boyutunda da çocuk sahibi olup olmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar gözlenmiştir.

Diğer taraftan evlilik doyumunun benlik boyutunda ise çocuklu ve çocuksuz ebeveynlerin görüşleri arasında farklılık gözlenmemiştir. Ulaşılan bu sonuçlara dayalı olarak; genel anlamda çocuklu ve çocuksuz katılımcıların evlilik doyumlarının birbirinden farklı olduğu, çocuksuz olan katılımcıların evlilik

doyumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yaşam tarzlarına ve çocuk bakımının getirdiği zorluklara dayalı olarak böyle bir sonucun ortaya çıkması beklenen bir durum olarak değerlendirilebilir.

Çocuk sahibi olmak ya da farklı sayıda çocuğa sahip olmak kadın ve erkeklerin evlilik doyumları üzerinde farklı etkiler yapabilmektedir. Alanyazında bu bulguları destekleyen araştırmalara ulaşılmıştır. Çağ ve Yıldırım (2018)'in çalışmasında benzer bulgulara ulaşılmıştır: "...çocuk sayısına göre erkeklerde evlilik doyum puan ortalamaları çocuk yokken daha yüksekken, bir çocuk olduktan sonra belirgin bir düşüş göstermektedir, ikinci çocuğa sahip olduğunda evlilik doyum puan ortalamalarının az da olsa yükseldiği, öte yandan üç çocuk sahibi olduğunda giderek daha da yükseldiği ve özellikle dört çocuk sahibi olduğunda ise en yüksek düzeye ulaştığı görülmektedir. Buna karşın çocuk sayısına göre kadınlarda evlilik doyum puan ortalamaları çocuk yokken ve bir çocuk sahibi olduktan sonra erkeklerin evlilik doyum puan ortalamaları ile benzer özellikler gösterirken, iki çocuk sahibi olduktan sonra kadınlardaki evlilik doyum puan ortalamalarının düşüşünün belirgin olduğu görülmektedir. Bunlara ek olarak, kadınlarda, üç çocuk sahibi olduğunda giderek belirgin bir şekilde azalan evlilik doyum puan ortalamaları, dört çocuk sahibi olduğunda ise en düşük seviyesine ulaşmaktadır.", "... üç çocuğa sahip olan evli erkeklerde evlilik doyum puan ortalamaları giderek yükselmekte ve yine evli erkeklerde evlilik doyum puan ortalaması dört çocuğa sahip olduğunda en yüksek seviyeye ulaşırken; evli kadınlarda üç çocuğa sahip olanların evlilik doyum puan ortalamalarının giderek daha fazla düştüğü ve dört çocuğa sahip olan evli kadınlarda evlilik doyum puan ortalamalarının en düşük seviyeye ulaştığı izlenmektedir."

Çalışmamızda kadın katılımcıların gerek çocuk sayısı gerekse çocuklarla ilgili diğer faktörler nedeniyle erkeklere oranla daha düşük düzeyde evlilik doyumuna ulaşmaları, ilgili alanyazın tarafından desteklenmektedir. Pazak, (1997); Myers ve Booth, (1999); Connides (2001) ile Kamp Dush, Taylor ve Kroeger (2008) 'in çalışmalarında bu düşünceleri destekleyen bulgularına ulaşılmıştır. Diğer taraftan çocuk sayısının evlilik doyum üzerinde etkili olmadığını gösteren araştırma bulgularına da ulaşılmıştır (Çağ ve Yıldırım, 2018). Koçak (2008)

tarafından yürütülen çalışmada çocuk sayısının eşlerin evlilik doyumu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmeyecek düzeylerde etkili olabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bir bütün olarak ele alındığında yapılan çalışmaların, kadınların erkeklere oranla daha düşük evlilik doyumuna sahip olduklarını gösterdikleri söylenebilir.

Farklı evlilik sürelerine sahip olan katılımcıların Eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında; en yüksek puan ortalamasını 1-5 yıldır evli olanlar ile 16-20 yıldır evli olanlar ailece birlikte vakit geçirme maddesinden; 6-10 yıldır evli olanlar ev ile ilgili sorumluluklar maddesinde; 11-15 yıldır evli olanlar çocukla ilgili sorumluluklar maddesinde; 21 yıl ve üzeri süredir evli olanlar harcamalar maddesinden elde etmişlerdir. Araştırmaya katılan evli bireylerden 1-5 yıldır evli olanlar için en az sıkıntı konusu çocuklarla ilgili sorumluluklar iken, diğer tüm katılımcılar için kumar alışkanlığıdır. Bu sonuca dayalı olarak evlilik süresi en az olan katılımcıların, eşlerinin çocuklarla ilgili sorumlulukları paylaşmama konusundan en az düzeyde rahatsız olduklarını, 6 yıl ve yukarısında evlilik süresine sahip olan diğer tüm katılımcıların ise eşlerinin kumar alışkanlığından en alt düzeyde rahatsız oldukları söylenebilir.

Eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının ikinci maddesinde evlilik süresine göre istatistiksel anlamda farklılıklar gözlenmiştir. Farklı evlilik sürelerindeki katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri ikinci madde olan çocuklar ile ilgili sorumluluk alma konusunda 1-5 yıldır evli olanlar 6 yıl ve üzeri süredir evli olan bireylerden farklı düşünmektedir. Ulaşılan bu sonuca dayalı olarak 6 ve daha fazla süredir evli olan bireylerin çocuklarla ilgili sorumluluk konusunda yeni evli sayılabilecek (1-5 yıl) bireylerden daha fazla dertli oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik doyumlarının ölçeğin benlik boyutunda evlilik sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Evlilik doyumu ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın 1-5 yıldır evli olan katılımcılar ile 6 yıl ve üzeri süredir evli olan katılımcıların puan

ortalamaları arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir. Sonuçlara göre 1-5 yıldır evli olan katılımcıların evlilik doyumlarının ilk sırada 6-20 yıldır evli olanlardan, ikinci sırada ise 21 yıl ve üzeri süredir evli olanlardan daha iyi durumda olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada ulaşılan bulgulara göre evlilik süresi arttıkça eşlerin evlilik doyumlarının değişikliğe uğradığı, çoğu zaman azaldığı yönündedir. Çağ ve Yıldırım (2018) tarafından yapılan araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır: "...hem kadınlar hem de erkekler bir yıldan az süredir evli oldukları süreçte en yüksek evlilik doyum düzeylerine sahipken; erkeklerde evlilik doyum düzeylerinin en düşük olduğu zaman dilimi evliliğin 16-20 yılları arasına denk geldiği, kadınlarda evlilik doyum düzeylerinin en düşük olduğu zaman diliminin ise 21-25 yılları arasına denk geldiği görülmektedir. Evliliklerin otuzuncu yılından itibaren ise erkeklerde daha durağan devam eden ve düşmeden aynı istikrarda ilerleyen bir evlilik doyum düzeyi söz konusuken; kadınlarda da bu dönem içerisinde benzer şekilde evlilik doyum düzeylerinde istikrarlı bir artış görülmektedir." Benzer bulgulara Taves, Blood ve Wolfe (1961) 'un araştırmalarında da ulaşılmıştır.

Farklı evlilik biçimlerine sahip olan katılımcıların eş ile yaşanan sorunlar anketinin maddelerinden elde ettikleri puan ortalamaları sıralandığında; en yüksek puan ortalamasını görücü usulüyle evlenenler harcama maddesinde; flört ederek / kendileri tanışarak evlenenler ile görücü usulüyle tanışıp kendi kararlarıyla evlenenler ev ile ilgili sorumluluklar maddesinden elde etmişlerdir.

Araştırmaya katılan evli bireylerden evlilik biçimlerine göre en az sıkıntı yaşadıkları konunun kumar alışkanlığı olduğu, diğer bir ifadeyle kumar alışkanlığını evliliklerinde en az sorunlu konu olarak gördükleri söylenebilir.

Eş ile yaşanan sorunlar konusunda katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının ikinci, dördüncü ve dokuzuncu maddelerinde evlilik biçimine göre istatistiksel anlamda farklılıklar gözlenmiştir. Farklı evlilik biçimine sahip katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı düşündükleri ikinci madde olan çocuklar ile ilgili sorumluluk alma konusunda görücü usulüyle evlenenler, flört

ederek evlenenlerden farklı düşünmektedirler. Yanı sıra harcama maddesinde görücü usulüyle evlenenler, flört yaparak evlenenlerden ve görücü usulüyle tanışıp kendi kararıyla evlenenlerden farklı düşünmektedirler. Anketin dokuzuncu maddesi olan sigara alışkanlığı konusunda flört ederek evlenenler, görücü usulüyle tanışıp kendi kararlarıyla evlenenlerden farklı düşünmektedirler. Ulaşılan bu sonuçlara dayalı olarak, görücü usulüyle evlenenlerin çocuklarla ilgili sorumluluklar konusunda flört edenlerden daha dertli, harcamalar konusunda hem flört edenlerden hem de görücü usulüyle tanışıp kendi kararlarıyla evlenenlerden daha sıkıntılı oldukları söylenebilir. Yanı sıra flört ederek evlenen katılımcıların ise sigara alışkanlığı konusunda görücü usulüyle tanışıp kendi kararlarıyla evlenen katılımcılara göre daha sıkıntılı oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik doyumlarının, ölçeğin benlik boyutunda ve ölçek bütününde evlilik biçimlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Evlilik doyumu benlik alt ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın görücü usulü ile evlenenler ile flört ederek evlenen katılımcıların puan ortalamaları arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmüştür.

Sonuçlara göre “flört ederek evlenen katılımcıların evlilik doyumlarının görücü usulüyle evlenen katılımcılardan daha iyi durumda olduğu” söylenebilir. Evlilik doyumu ölçeğinde puan ortalamaları arasındaki farkın görücü usulü ile evlenenler ile flört ederek evlenen katılımcıların puan ortalamaları arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir.

Mussatayeva (2018) tarafından yürütülen araştırmada evlenme yaşının ve evlenme biçiminin bireylerin evlilik doyumları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “... bu araştırma sonucunda evlilik doyumunun kadınların evlenme yaşına, nikahlanma biçimine, ... göre farklılaştığı bulunmuştur. ... kadınların daha genç yaşta evlenmesi, resmi nikâhla beraber dini nikâh kıymasının evlilik doyumunu arttırdığı” sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada flört yaparak evlenen bireylerin evlilik doyumlarının yüksek olduğu yönündeki bulgu evlilik öncesi ilişkinin önemini göstermektedir. Şendil ve Korkut (2008) tarafından yürütülen çalışmada da “... düşük eğitim ve düşük ekonomik seviyedeki bireylerin çift

uyumlarının da düşük olduğunu, ve anlaşarak evlenen kişilerin, çift uyumlarının görücü usulü ile evlenen kişilere göre daha yüksek olduğu” görülmüştür. Aynı araştırmada çocuk sayısının artmasıyla evliliklerdeki uyumun düştüğü yönündeki bulgular bu çalışmayı destekler niteliktedir. Buna karşın, Bedir (2018) tarafından yürütülen çalışmada evli bireyler arasındaki romantik bağlanma stillerinin evlilik doyumları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkili olmadığını sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada ulaşılan sonuçların ilgili alanyazın ile birçok noktada tutarlı olduğu görülmüştür. İlgili alanyazında bu çalışmanın bulgularının hangi açılardan desteklendiğini özetlemek amacıyla Burhanoğlu (2019) tarafından ulaşılan sonuçları örnek olarak gösterebiliriz. Burhanoğlu (2019) evli çiftlerin evlilik doyumlarını etkileyen araştıran çalışmaları inceleyerek ulaştığı sonuçlar arasında şunlar öne çıkmıştır: "Kişilik özellikleri de evlilik doyumu için yüksek oranda belirleyici faktördür.", "Evlilik süreçlerini uyumsuz olarak tanımlayan eşlerin, bağlılık ve evlilik doyum düzeyi daha düşüktür.", "Küçük yaşta evlenme evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir.", "Eşlerin evişlerini paylaşmaları ve cinsel yaşamda anlaşmaları uyum düzeylerini önemli düzeyde etkilemektedir.", "Çocuksuz çiftlerin çocuk sorumluluğu ve sınırlılığı olmadığı için birlikte plan yapmaya ve konuşmaya daha çok vakitleri olduğu fakat evlilik doyumu açısından çocuklu eşlerin çocuksuzlara oranla daha yüksek evlilik doyumuna sahip oldukları bulunmuştur.", "Global mutluluk (ekonomik durum, iş, toplum, aile yaşamı, iş dışı aktiviteler, arkadaşlık) arttıkça evlilik doyumu artmaktadır.", "Çocukların 5 yaşından küçük olması evliliklerde ayrılmaları önemli şekilde azalttığı bulunmuştur.", "Çocuklu çiftlerin evlilikleri konusunda daha az şikâyet ettikleri, daha az anlaşmazlık yaşadıkları ve boşanmayı daha az dillendirdikleri rapor edilmiştir.", "Çocuk sayısı arttıkça evlilik doyumu düşmektedir. Ailedeki çocuk sayısı ayrılmanın zamanını değiştirirken uzun süreçte ayrılma riskini değiştirmemektedir. İsteyerek çocuk yapmayan kadın ve erkekler çocuk sahibi kadın ve erkeklere oranla daha yüksek evlilik doyumu bildirmişlerdir.", "Evlilik süresi ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalara göre evlilik doyumunu zaman içerisinde U şekli çizdiği görülmektedir. Yani evliliğin en başında yüksek olan evlilik doyumu düşüşe, ardından tekrar yükselişe

geçmektedir.", "Çocukların bazı durumlarda evliliğin sonlanma riski üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. İlk çocuğun doğumu evliliğin sonlanabileceği ihtimalini kesinlikle azaltırken, birinci çocuktan sonraki doğumlar bunu tersine çevirmeye başlar.", "Cinsiyetin evlilik doyumu üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır.", "Kısa süreçte, çocuğun olması hali evliliğin devamını arttırırken, uzun süreçte çocuklar evliliğin devamını sağlayamamakta aksine ayrılmayı arttırmaktadır.", "Çağdaş ve eşitlikçi bir evlilik ilişkisinden eşlerin sağladıkları doyumun daha yüksek olduğu bulunmuştur.", "Eşler arasındaki çatışmaların sıklığı ve yarattığı gerginlik düzeyi evlilik doyumu ile orantılıdır."

Araştırmaya katılan evli bireylerin eşleriyle yaşadıkları sorunların ve evlilik doyumlarının "orta düzeyde" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eşle yaşanan sorunlar evlilik doyumunun yordayıcısıdır. Eşle yaşanan sorunlar ile evlilik doyumu kişisel özelliklerden etkilenmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle, bu araştırmanın ilgili alanyazın için önemli sayılabilecek doğurgulara sahip olduğu ve yapılacak ilgili araştırmalara yol gösterici olabileceği söylenebilir.

Öneriler:

Politika yapıcılara öneriler:

- Eşle yaşanan sorunların çözümlenmesiyle birlikte evlilik doyumunun artırılması noktasında farkındalık kazandırılarak evli çiftlerin bu konuda bilinçlendirilmesi sağlanabilir.
- Belediyeler ve Sivil Toplum Kuruluşları'nda ailelere yönelik etkinlikler düzenlenip farkındalık oluşturulabilir.
- Türkiye'de tüm belediyelerde ve STK'larda Aile Danışmanlık Merkezi kurulabilir, var olanların daha kapsamlı hale getirilmesi için çalışmalar yapılabilir.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Bünyesinde evli çiftlere yönelik eğitici etkinlikler düzenlenebilir.

Araştırmacılara öneriler:

- Eşle yaşanan sorunların her bir alt maddesiyle ilgili ayrıntılı araştırma yapılabilir.
- Farklı demografik değişkenlere yoğunlaşan araştırmalardan veri toplanarak eşle yaşanan sorunlarla ve evlilik doyumu arasındaki ilişki araştırılabilir.
- Eşle yaşanan sorunların azaltılıp evlilik doyumunu artırmaya yönelik destekleyici çalışılmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Abalı, S. ve Kömürcü, N. (2008). Evlilikte cinsel sorunlar boşanma nedeni midir? *Kadın Cinsel Sağlığı Derleme*, 1, 270-272.
- Akgün, R., ve Polat Uluocak, G. (2010, 12 01). Evlilikte Etkili İletişim ve Problem Çözme: Bir Toplum Merkezindeki Kadınlarla Gerçekleştirilen Grup Çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(23), 9-22.
- Aktürk, E. G. (2010, Temmuz). Görücü Usulü ve Aşk Evliliklerinde Bağlanma Figürü Aktarımı, Bakım Verme Stilleri ve Evlilik Doyumu.
- Akün, E. (2013). Yapısal Aile Sistemleri Kuramı Bağlamında Ergenlik Döneminde Aile Yapısı ve Ergenlik Dönemi Sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 85-116.
- Akün, E. (2013). Yapısal Aile Sistemleri Kuramı Bağlamında Ergenlik Döneminde Aile Yapısı ve Ergenlik Dönemi Sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53(1).
- Arvas Balcı, F., ve Hökelekli, H. (2017). Dindarlık ile Evlilik Doyumu ve Evlilikte Sorun Çözme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(34), 129-160.
- Bağcı, B., ve Buluş, M. (2016). Evlilik Doyumu: Aile Yılmazlığı ve Etkili İletişim Becerilerinin Rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(40), 136-152.
- Bayraktaroğlu, H., ve Çakıcı, E. (2013). Factors related with marital adjustment. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 53/A, 297-312.
- Bedir, İ. (2018). Evli Bireylerde Evlilik Doyumunu Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Binici, S. A., Oral, A. E., Büyükçelik, D., ve Yazar, H. Ö. (1997). Kriz Olgularında Aile İçinde Yaşanan Şiddet. *Kriz Dergisi*, 115-121.
- Bograd, R., ve Spilka, B. (1996). Self-disclosure and marital satisfaction in mid-life and laterlife remarriages. *The International Journal of Aging and Human Development*, 42(3), 161-172. doi:10.2190/w87m-wck7-mhtt-n34f
- Bolkan, A. (2013). *Pozitif Aile Terapisinde Kullanılan Tekniklerin Bir Olgu Sunumu İle İncelenmesi*. Uluslararası Evlilik Çift ve Aile Danışmanlığı Kongresi.

- Burhanoğlu, S. (2019). Evlilik uyumu ve doyumunu. Makale.doktorsitesi.com/evlilik-uyumu-ve-doyumu.
- Buss, D. M., Abbott, M., Angleitner, A., ve ark. (1990). International Preferences in Selecting Mates: A Study of 37 Cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*.
- Canel, A. N. (2012). *Evlilik ve Aile Hayatı*. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayınları.
- Connides, I. A. (2001). Family ties and aging. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Curun, F. (2006). Yüklemler, iletişim çatışmaları, cinsiyet ve cinsiyet rolü yönelimi ile evlilik doyumunu arasındaki ilişki. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkişel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çapkın, M. (2012). Romantik kıskançlığın, bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumunu açısından yordaması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, M. (2006). Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması. Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çelik, M. (2009). Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Çınar, L. (2008). Evlilik doyumunu: Cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirtaş, H. A., ve Dönmez, A. (2006). Yakın İlişkilere Kıskançlık: Bireysel, İlişkişel ve Durumsal Değişkenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 181-191.
- Dobelli, R. (2014). *Hatasız Düşünme Sanatı*. (I. Arda, Trans.) İstanbul: NTV.
- Erdoğan Taycan, S., ve Çepik Kuruoğlu, A. (2013). Evlilik Uyumu ile Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkişelerin İncelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*.
- Eroğlu, O. (2006, Mayıs). İzleme Araştırmaları. Ankara.
- Goldenberg, I., ve Goldenberg, H. (1996). *Family therapy an overview*. California: Brooks/Cole Publishing Company.
- Güllü, A. (2015, Eylül). Eşten Beklenti Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Güllü, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin eşten beklentilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 42-57.
- Gür, S. (2011). Aile yaşam döngüsü ve evreleri. *Türk pdr. Dergisi*.
- Güven, N. (2005). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güven, N., ve Sevim, S. (2007). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28).
- Hirschberger, G., Srivastava, S., Marsh, P., Cowan, C. P. ve Cowan, P. A. (2009). Attachment, marital satisfaction and divorce during the first fifteen years of parenthood. *Personal Relationship*, 16, 401-420.
- Hünler, O. S. (2002, Ocak). Dindarlığın Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkileri ve Algılanan Evlilik Sorunları Çözümü Becerilerinin, Dindarlık ve Evlilik Doyumu İlişkisi Üzerindeki Arabulucu Rolü.
- Hünler, O. S., ve Gençöz, T. (2003, Haziran). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.
- Jose, O., ve Alfons, V. (2007). Do demographics affect marital satisfaction? *Journal of Sex and Marital Therapy*, 33(1), 73-85. doi:10.1080/00926230600998573
- Juni, S. ve Grimm, D.W. (1994). Marital satisfaction as a function of dyadic gender-role constellations. *The American Journal of Family Therapy*, 22(2), 106-112.
- Kabasakal, Z. ve Soylu, Y. (2016). Evli Bireylerin Evlilik Doyumunun Cinsiyet ve Eş Desteğine Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching*. Cilt: 5 Sayı: 4 Makale No: 21
- Kamp Dush, C. M., Taylor, M. G., ve Kroeger, R. A. (2008). Marital happiness and psychological well-being across the life course. *Family Relations*, 57(2), 211-226. doi:10.1111/j.1741-3729.2008.00495.x
- Kansız, M. ve Arkar, H.(2011). Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumu üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1); 24-29.
- Kara, B. (2015, 06 01). Değişen Aile Dinamikleri Açısından Erken Yaşta Evlilikler Sorunu ve Toplumsal Önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 59-72.
- Karadağ, Ş. (2015). Evlilik Uyumu İlişkisinde Aile İçi İletişimin Rolü. Konya.

- Kersten, K. K. (1990, July). The Process of Marital Disaffection: Interventions at Various Stages. *Family Relations*, 39, 257-266.
- Kır, İ. (2011). Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), (381-404).
- Kışlak, Ş. T., ve Göztepe, I. (2012). Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2).
- Kızıldağ, F. (2017). Evli Kadınlarda Çalışmanın Toplumsal Cinsiyet Algılarına ve Aile İşlevselliklerine Etkisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(33), 241-251.
- Koçak, R. (2008). Okul yöneticilerinin evlilik doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 127-139.
- Levenson, R. W, Carstensen, L. L. ve Gottman, J. M. (1993). Longterm marriage: Age, gender, and satisfaction. *Psychology and Aging*, 5, 301-313.
- Litzinger S. ve Gordon K. C. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31, 409-424.
- Mussatayeva, M. (2018). Alt Sosyo- Ekonomik Düzeydeki Kadınların Evlilik Doyumu ile Aile İşlevlerinin İncelenmesi. Ankara.
- Myers, S. M., ve Booth, A. (1999). Marital strains and marital quality: The role of high and low locus of control. *Journal of Marriage and The Family*, 61(2), 423-436. doi:10.2307/353759
- Nichols, M. P. (2013). *Aile Terapisi Kavramlar ve Yöntemler*. (O. Gündüz, Trans.) kaknüs.
- Öz Sosyal, S. F., Uz Baş, A., ve Aysan, F. (2016). Evlilik Beklentisi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 119-128.
- Özabacı, N., ve Erkan, Z. (2017). *Aile Danışmanlığı Kuram ve Uygulamalara Genel Bir Bakış* (3 ed.). Ankara: Pegem Akademi. doi: 10.14527/9786053644545
- Özdemir, Ş., Vatandaş, C., ve Torlak, Ö. (2011). Sosyal Problemleri Çözmede Aile Yaşam Döngüsünün (AYD) Önemi. *Aile ve Toplum Eğitim- Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(16 Ocak- Şubat- Mart 2009).
- Özer, E. (2016). *Evlilik Doyumu ve Çift İlişkisi* (sonçağ matbaacılık ed.). Ankara: Akademisyen Kitabevi.

- Özgüven, İ. E. (2017). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- Pazak, S. (1997). Predicting sexual satisfaction and marital satisfaction (Unpublished doctoral dissertation). United States International University.
- Peseschkian, N. (2014). *Pozitif Aile Terapisi*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Riggio, H. R., ve Weiser, D. A. (2008). Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships. *Personal Relationships*, 123-140.
- Sokolski, D.M. ve Hendrick, S.S. (1999). Marital satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 26(1), 39-49. Mackey, R. A. & O'Brien, B. A. (1995). *Lasting marriages: Men and women growing together*. Westport, CT: Praeger Publishers.
- Stewart, M. R. (2012). The impact of length of relationship on conflict communication and relationship satisfaction in couples. ProQuest, Graduate Thesis and Dissertations, 12474.
- Şendil, G., ve Korkut, Y. (2008). Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. 28, 15-34.
- Tan, H. (1976). Psikolojik Danışma ve Evlilik Sorunları. *Dergipark*, 12, 97-113.
- Tarhan, N. (2019). *Mutlu Evlilik Psikolojisi*. Timaş.
- Taves, M. J., Blood, R. O., ve Wolfe, D. M. (1961). Husbands and Wives, the Dynamics of Married Living. *Marriage and Family Living*, 23(2), 213-217. doi:10.2307/347757
- Taysi, E. (2010, Haziran). Evlilikte Bağışlama: Evlilik Uyumu ve Yüklemelerin Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi* (25(65)), 40-52.
- Temel, E. D. (2013, Ocak). Evli Kadın ve Erkeklerde Aldatmanın Tipi- Affetme, Pozitif Duygu- Affetme ve Baş Etme- Affetme İlişkilerinde Evlilik Doyumunun Aracı Rolü.
- Tezer, E. (1986). Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tuzcu, A. (2017). Evli Bireylerde Kişilik Özelliklerinin Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi. İstanbul.
- TÜİK. (2006). Türkiye Aile Yapısı Araştırması. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- TÜİK. (2013). Türkiye Aile Yapısı Araştırması. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

- TÜİK. (2017). Türkiye Aile Yapısı Araştırması. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Williamson, H.C., Altman, N., Hsueh, J., ve Bradbury, T. N. (2016). Effects of relationship education on couple communication and satisfaction: a randomized controlled trial with low-income couples. *Journal of Consulting & Clinical Psychology*, 84(2), 156-166.
- Yavuzer, H. (2017). *Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, İ. (1993). Farklı Sosyo- Ekonomik Düzeydeki Evli Bireylerin Uyum Düzeyleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(4), 23-28.
- Yıldız, M. A., ve Büyükşahin Çevik, G. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumlarının ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 227-242. doi:10.14687/ijhs.v13i1.3417.
- Yıldız, Ö. Z. (2018). Evlilik Doyumunun Öncülleri ve Sonuçları: Depresyon, Kaygı, Erken Dönem Uyumsuz Şemalar.
- Youn, G. (2009). Marital and sexual conflicts in elderly Korean people. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 35(3), 220-238.
- Yücel, F. G. (2013). Yansıtımlı özdeşim, çatışma çözme stilleri, cinsiyet rolleri ve evlilik doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi.

Ekler

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

Bu araştırma, Aile Danışmanlığı alanında yürütülen yüksek lisans tez çalışmasıdır. Bu çalışmada; her soruya vereceğiniz yanıt, son derece önemlidir. Anketteki soruları dikkatlice okuyarak, size en uygun gelen yanıtı işaretleyiniz. Ankette yer alan soruların doğru veya yanlış bir yanıtı yoktur, önemli olan sizin ne düşündüğünüz ve ne hissettiğinizdir. Sizden, kimliğinizle ilgili hiçbir bilgi istenmemektedir. Vereceğiniz bilgiler, kimlik bilgileriniz alınmadan tamamıyla gizli tutularak, yalnızca araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Çalışmadan elde edilecek sonuçlar, sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Ankete katılım, tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Yardımlarınız ve katılımınız için teşekkür ederiz.

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2. Yaşınız:

3 Eğitim Düzeyiniz:

() Okur-yazar değil () İlköğretim (İlk-orta) () Ortaöğretim (Lise)

() Üniversite () Yüksek lisans-Doktora

4. Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?

()Evet () Hayır

5. Sosyo-ekonomik (gelir durumunuz) düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz?

() Yüksek () Orta () Düşük

6. Kaç senelik evlisiniz?

7. Eşinizle nasıl evlendiniz?

() Görücü usulü

() Kendimiz tanışarak/Flört

() Görücü usulüyle tanıştırılıp kendi kararımızla

8. Çocuğunuz var mı?

() Var :Sayı.....() Yok.....

Ek 2. Evlilik Doyum Ölçeği

Aşağıda evlilik ilişkiniz ile ilgili bir takım ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra yanındaki kutularda bulunan seçeneklerden size uygun olan seçeneği (X) ile işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz	Bana hiç uygun değil	Bana uygun değil	Bana biraz uygun	Bana uygun	Bana tamamen uygun
1. Eşimin bana değer vermediğini hissediyorum.					
5. Eşimin anne ve babasına evliliğinden daha çok önem vermesi beni mutsuz ediyor.					
8.Eşimin bana güven duymadığını düşünüyorum.					
10. Bir topluluk içinde eşim beni komik duruma düşürür.					
11. Eşimin ailesi ile birlikte yaşamak benim için bir kabustur.					
12. Eşimin ailesinin etkisinde kalması evlilik ilişkimizi kötü etkiliyor					
13.Eşimin ailesine hayır diyememesi beni mutsuz ediyor.					

Ek 3. Eşle Yaşanan Sorunlar Anketi

Aşağıda eşinizle ilgili **sorun yaşayabileceğiniz** bir takım ifadeler bulunmaktadır. Eşinizle ilgili belirtilen konularda ne sıklıkla sorun yaşadığınızı (X) ile işaretleyiniz. Sorun olması mümkün olmayan (örneğin çocuğunuz yoksa çocukla ilgili olan) maddede uygun değil seçeneğini işaretleyiniz. İçten verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman	Uygun değil
1. Ev ile ilgili sorumluluklarda	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Çocuklar ile ilgili sorumluluklarda	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Ailece birlikte vakit geçirmemede	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Harcamalarda	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Giyim tarzında	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Dini görüşlerinizin farklılığında	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Ailesi ile ilişkilerde	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Alkol alışkanlığı	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Sigara alışkanlığı	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Kumar alışkanlığı	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. İşi ile ilgili sorunların eve taşınmasında	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. Gelirinin yeterli olmamasında	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13. Arkadaşlar görüşülen kişiler konusunda	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14. Kendine yeterince özen göstermemesi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15. İnternet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16. Kıskançlık	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17. Kültürel farklılık	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18. Kişilik farklılıkları	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19. Eğlence alışkanlıkları	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20. Cinsel uyumsuzluk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21. Siyasi görüş	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22. Diğer:						

Ek.4. İzin

-----Original Message-----

From: Kubra Tastan <tastankubra@gmail.com>

To: celmete@cu.edu.tr, binanc@cu.edu.tr

Date: Thu, 17 Jan 2019 22:18:05 +0300

Subject: Ölçek İzni

Hocam iyi akşamlar,

İsmim Hatice Kübra YILMAZ. İstanbul Ticaret Üniversitesinde yüksek lisans yapıyorum. Evlilikle ilgili tez araştırmamda eğer izniniz olursa geliştirdiğiniz ölçeği kullanmak istiyorum. Ölçeği kendisine de ulaşamadım. Yardımcı olursanız sevinirim.

Saygılarımla..

<https://mail.google.com/mail/u/0?ui=2&ik=f8b3712640&attid=0.1&permmsgid=msg-f:1623169222789830280&th=1686a7cee6bc1688&view=att&disp=safe>

Banu Inanc 20 Ocak 2019 10:59 Alıcı: Kubra Tastan

EVLİLİK DOYUM ÖLÇEĞİ DOKTORA (13 maddelik kullanılmaya hazır hal).doc 37K

Ek. 5. Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Ad – Soyad : HATİCE KÜBRA YILMAZ

Doğum Tarihi/Yeri : 15.09.1990/MALATYA

Medeni Durum : Evli

E-Posta Adresi : tastankubra@gmail.com

Eğitim Bilgileri

1.Lisans: 2017

Bölüm: PSİKOLOJİ

Okul Adı: İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

Sertifikalar

Nöropsikolojik Testler; Öktem Sözel Bellek Süreçleri Testi (ÖKTEM-SBST), Yüz Tanıma Testi, Çizgilerin Yönünü Belirleme Testi, Stroop Testi, Görsel Bellek Testleri- İstanbul Ticaret Üniversitesi (2018)

Personita Kart Eğitimi; Danışanı/Aileyi Tanıma- İstanbul Ticaret Üniversitesi (2017)

Kişilik ve Sosyal Gelişim Alanında Kullanılan Testler: Bağlanma Ölçekleri, İlişki Ölçekleri, Ebeveyn Tutum Testleri, Kişilik Değerlendirme Ölçeği (KİDÖ) Doğum Öncesi Annelik Beklentileri Ölçeği (DÖABÖ) Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ); Annelik Bekçiliği Ölçeği (ABÖ) Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (9-12 yaş ve Son Ergenlik) Duygusal Güvenlik Ölçeği (11-15 yaş) ve (Son Ergenlik) Çift Uyum Ölçeği; Evlilik Çatışması Ölçeği; SCL 90R; Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ)- İstanbul Ticaret Üniversitesi (2017)

Çocuk Değerlendirme Testleri; Projektif Çocuk Değerlendirme Testleri Ve Anamnez Alma Eğitimi, Çocuk Değerlendirme Envanter Ve Ölçekleri, İstanbul Ticaret Üniversitesi (2016)

ÇOCUK GELİŞİMİ- M.E.B. (2010)

DİKSİYON- M.E.B. (2010)

Yabancı Diller- İngilizce Kursu Bitirme Sertifikası- M.E.B. (2009)

Katıldığı Eğitim ve Seminerler:

TRAVMA- İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ (2015)

AKLIMIZDA KALANLAR- İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
PSİKOLOJİ KULÜBÜ (2014)

KALİTE VE VERİMLİLİK KULÜBÜ SEMİNER EĞİTİM PROJESİ- YILDIZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ (2013)

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ- İSTANBUL HALK EĞİTİM MERKEZİ
(2010/2011)